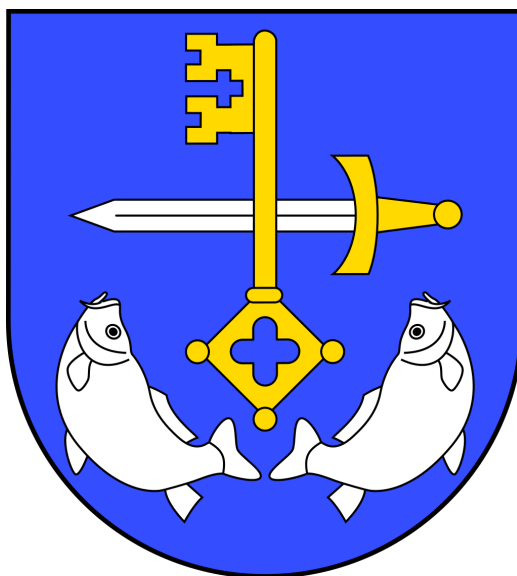


Załącznik do uchwały Nr
Rady Gminy Uścimów
z dnia 2023 roku

PROJEKT

Strategia Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030



Uścimów 2023

Drodzy Mieszkańcy,

Oddajemy w Państwa ręce bardzo ważny dokument – nasze wyzwanie, nad którym przez okres kilku miesięcy pracowali i pochylali się eksperci, pracownicy urzędu, ale przede wszystkim – wszyscy chętni mieszkańcy Gminy Uścimów.

Strategia Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023–2030 jest najważniejszym dokumentem samorządu gminnego, diagnozującym podstawowe uwarunkowania i potrzeby rozwojowe oraz potencjał gminy. To wspólne widzenie naszej Małej Ojczyzny i możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, sołectw, ale i każdego jednego mieszkańca.

Określa zasady wdrażania, ze szczególnym uwzględnieniem procesów współpracy, a kluczowym jej założeniem jest zintegrowanie polityki środowiskowej, gospodarczej, przestrzennej i społeczno-kulturowej, dla poprawy warunków życia i jakości usług publicznych na terenie Gminy.

Okres realizacji Strategii przyjęto na najbliższe 8 lat, co jest zgodne z czasem obowiązywania kolejnej perspektywy budżetowej Unii Europejskiej, wraz z dodatkowym okresem na rozliczenie pozyskanych projektów.

Głęboko wierzę w to, że Gmina Uścimów od roku 2030 będzie jeszcze lepszym miejscem do życia dla naszych mieszkańców. Wierzę, że ludzie mieszkający tutaj będą mieli bogatą ofertę sportową, kulturalną i rekreacyjną. Wiele kroków na drodze do realizacji tych celów zostało wykonane już w latach minionych, stworzona została solidna podstawa do dalszej pracy. Kolejnym krokiem jest właśnie niniejsza Strategia. Cele w niej określone są ambitne, ich realizacje nie będą zatem sprawą łatwą, ale dzięki ich określeniu wiemy w jakim kierunku zmierzamy.

Wójt Gminy Uścimów
Eliza Smoleń

**ZESPÓŁ DS. OPRACOWANIA STRATEGII ROZWOJU
GMINY UŚCIMÓW
NA LATA 2023-2030**

Prace nad Strategią Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030 miały charakter partycypacyjny. Uspółcześnienie procesu planowania opierało się o zaangażowanie przedstawicieli lokalnej społeczności gminy na każdym etapie. W celu zapewnienia pełnej profesjonalizacji prowadzonych analiz i przedstawianych wniosków do Strategii Wójt Gminy Uścimów powołała Zarządzeniem Zespół, którego zadaniem był aktywny i merytoryczny udział w poszczególnych etapach opracowania dokumentu strategicznego.

W związku z przystąpieniem do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030, Wójt Gminy, Zarządzeniem z dnia 9 marca 2023 roku powołała Zespół ds. opracowania Strategii rozwoju w następującym składzie:

1. Natalia Olesiuk - młodszy referent ds. planowania i zagospodarowania przestrzennego przewodniczący zespołu,
2. Radosław Szumiec - Zastępca Wójta Gminy Uścimów - członek zespołu,
3. Kamil Żelazek - Kierownik Referatu Inwestycji, Planowania Przestrzennego i Funduszy Pomocowych - członek zespołu,
4. Marek Czubacki - inspektor ds. infrastruktury drogowej i komunalnej - członek zespołu,
5. Monika Grzesiuk - Zastępca Kierownika USC - członek zespołu,
6. Anna Haraszczuk-inspektor ds. wymiaru podatku - członek zespołu,
7. Bartłomiej Klepka - młodszy referent ds. zarządzania kryzysowego, obronności i ochrony przeciwpożarowej - członek zespołu,
8. Karolina Petryszak - młodszy referent ds. księgowości budżetowej, podatku VAT oraz ewidencji środków trwałych - członek zespołu,
9. Karolina Leputa - Kierownik Referatu Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska- członek zespołu,
10. Agnieszka Lipko - Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Starym Uścimowie -członek zespołu,
11. Magdalena Haraszczuk - Dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej w Starym Uścimowie - członek zespołu,
12. Adam Tusiński - Dyrektor Szkoły Podstawowej im. Józefa Piłsudskiego w Starym Uścimowie członek zespołu,
13. Adam Duklewski - Prezes Ludowego Klubu Sportowego LKS „Wodnik” Uścimów - członek zespołu,
14. Krzysztof Duklewski - Przewodniczący Rady Gminy Uścimów - członek zespołu,

15. Beata Olesiuk-zastępca Przewodniczącego Rady Gminy Uścimów -
członek zespołu.

Koordinacja prac:

Fundacja Centrum Rozwoju Lokalnego
Dr hab. Mariusz W. Sienkiewicz, prof. UMCS
www.rozwojlokalny.pl

SPIS TREŚCI

WSTĘP	9
I. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ	13
1.1. SFERA PRZESTRZENNO-ŚRODOWISKOWA	13
1.1.1. Ogólna charakterystyka, umiejscowienie oraz sieć osadnicza	13
1.1.2. Historia	19
1.1.3. Środowisko przyrodnicze	23
1.1.4. Środowisko kulturowe i zabytki	27
1.1.5. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	30
1.2. INFRASTRUKTURA I SFERA SPOŁECZNA	31
1.2.1. Demografia	31
1.2.2. Poziom wykształcenia ludności	34
1.2.3. Rynek pracy	36
1.2.4. Bezrobocie	38
1.2.5. Edukacja	41
1.2.6. Kultura	49
1.2.7. Sport	51
1.2.8. Ochrona zdrowia	52
1.2.9. Pomoc społeczna	53
1.2.10. Bezpieczeństwo publiczne	57
1.3. SFERA GOSPODARCZA	59
1.3.1. Przedsiębiorczość	59
1.3.2. Instytucje otoczenia biznesu	62
1.3.3. Rolnictwo	62
1.3.4. Turystyka	65
1.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	68
1.4.1. Gospodarka odpadami	68
1.4.3. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna	73
1.4.4. Infrastruktura energetyczna	75
1.4.5. Infrastruktura telekomunikacyjna	76
1.5. ZARZĄDZANIE I POLITYKA ROZWOJU LOKALNEGO	76
1.5.1. Finanse lokalne	76
1.5.2. Zarządzanie, planowanie strategiczne oraz komunikacja i promocja	80
1.5.3. Kapitał społeczny	82
1.5.4. Inwestycje	83
II. ANALIZA SWOT	86
III. WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ	93
IV. MISJA I WIZJA ROZWOJU	103
V. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM	107
VI. KIERUNKI DZIAŁAŃ	109
VII. REZULTATY I WSKAŹNIKI	114
VIII. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNEJ GMINY	121
IX. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY	129

X. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	132
XI. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH	141
XII. SYSTEM PROMOCJI I INFORMACJI	145
XIII. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII	149
XIV. PARTYCYPACJA I KONSULTACJE SPOŁECZNE	150
XV. ZAŁĄCZNIKI	152
15.1 Wyniki analizy problemów przeprowadzonej w drodze konsultacji społecznych	152
Sfera środowiska i przyrody	153
15.2. Plan finansowy kluczowych przedsięwzięć inwestycyjnych.....	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
15.3. Zestawienie wykorzystanych źródeł, dokumentów i opracowań	166

WSTĘP

Cel oraz podstawowe zasady opracowania Strategii Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030

Proces planowania strategicznego stanowi jeden z podstawowych warunków sprawnego i efektywnego zarządzania gminą. Ukierunkowuje działalność całej organizacji w taki sposób, by wyznaczone cele długoterminowe były realizowane najlepiej i najpewniej, przy ekonomicznym wykorzystaniu dostępnych środków. Planowanie pomaga bardziej wydajnie gospodarować zasobami, przewidywać problemy, które mogą pojawić się w niedalekiej przyszłości, aby odpowiednio wcześniej zacząć im przeciwdziałać.

Opracowana strategia rozwoju umożliwia uporządkowanie i odpowiednie rozłożenie w czasie planowanych działań. Pozwala to na uniknięcie realizacji projektów nieprzemyślanych, nie powiązanych ze sobą logicznie i nie wpisujących się w ciąg przyczynowo-skutkowy. Strategia rozwoju pokazuje, że planowane do realizacji zadania są konsekwencją strategicznego myślenia o rozwoju.

Główne cechy takiego planowania to:

- **wieloletniość**, czyli wieloletnia perspektywa w określaniu celów, planowaniu zadań inwestycyjnych i operacyjnych;
- **kompletność**, czyli podporządkowanie strategii wszystkich planów realizacyjnych jednostek zależnych, bez względu na ich formę prawną;
- **efektywność**, czyli stosowanie przez urząd i wszystkie jednostki zależne pomiarów efektywności dla poprawy zarządzania;
- **uczestnictwo**, gdzie cele i oceny są przedmiotem szerokiego dialogu publicznego.

Strategia rozwoju stanowi instrument polityki rozwoju prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego. Jest dokumentem długookresowym, określającym generalny kierunek działania gminy oraz przedstawiającym metody i narzędzia jego wdrażania. Ze względu na swój otwarty charakter – możliwość aktualizacji i zmian – proces planowania strategicznego pozwala na elastyczne dostosowywanie, korygowanie celów strategicznych w kontekście zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych gminy.

Opracowanie strategii rozwoju wynika z istoty funkcjonowania organizacji samorządowej. Konstytucyjna zasada samodzielności samorządu

uprawnia do autonomicznego formułowania polityki rozwoju przez jednostki samorządowe w Polsce w ramach i w granicach obowiązującego prawa. Polityka ta powinna odzwierciedlać potrzeby wspólnoty samorządowej, wychodzić naprzeciw lokalnym problemom, a jednocześnie prowadzić do efektywnego wykorzystania potencjału i zasobów ludzkich, przyrodniczych, gospodarczych i finansowych. Nadrzędnym zaś celem tej polityki jest działanie dla poprawy jakości i warunków życia mieszkańców, a także kreowanie rozwoju społeczno-gospodarczego.

Zatem opracowanie strategii rozwoju jest podstawowym zadaniem, które stoi przed samorządem gminy. Waga tego dokumentu wynika ze znaczenia celów, którym strategia służy. Są nimi:

- planowanie własnych działań;
- pozyskiwanie wsparcia ze strony rządu i środków z Unii Europejskiej;
- organizowanie wspólnego wysiłku wszystkich instytucji i społeczności lokalnej, zaangażowanych w rozwój gminy.

Strategia rozwoju może być określona jako koncepcja działania zmierzającego do zrównoważonego i długotrwałego rozwoju, przedstawiona w formie zwięzłego dokumentu zawierającego procedury osiągnięcia zamierzonych celów.

Dokument taki powinien składać się z:

- diagnozy stanu istniejącego,
- analizy słabych i mocnych stron,
- celu głównego oraz celów pośrednich,
- części dotyczącej sposobu realizacji założonych celów, z wyszczególnieniem roli poszczególnych podmiotów, mechanizmu monitorowania i korygowania wdrażanej strategii.

Dla efektywności realizowanej strategii istotne znaczenie ma zaangażowanie w proces jej opracowywania przedstawicieli wszystkich znaczących instytucji i grup interesów z terenu gminy. Strategia jest dokumentem, który jest punktem wyjścia do opracowania planu finansowo – rzeczowego, czyli do ustalenia, na jakie działania i w jakiej wartości będą wydatkowane środki publiczne, którymi dysponuje samorząd.

Niniejsza Strategia Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030 opracowana została przy zastosowaniu metodologii narzuconej przez regulacje znowelizowanych w 2020 roku ustaw: o samorządzie gminnym z 8 marca 1990 roku oraz o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z 6 grudnia 2006 roku. Wobec tych wymogów, zakres dokumentu strategicznego objął w szczególności:

- diagnozę sytuacji społecznej i gospodarczej oraz przestrzennej gminy;
- wnioski z przeprowadzonej diagnozy;

- cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
- obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa
- system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- ramy finansowe i źródła finansowania.

Nieodłącznym elementem i walorem zastosowanej metodologii jest partycypacja społeczna w procesie opracowywania strategii. Dzięki temu strategia uwzględnia potrzeby społeczne i ma wsparcie lokalnej społeczności w fazie jej wdrażania.

Planowanie rozwoju gminy na szczeblu lokalnym umożliwia:

- uwypuklenie interesów społeczności lokalnej;
- zapewnienie mieszkańcom, a także podmiotom gospodarczym poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji;
- eliminację lub złagodzenie konfliktów w np. kształtowaniu rozwoju gminy;
- zapewnienie tzw. zrównoważonego rozwoju gminy, czyli takiego rozwoju gospodarczego, społecznego i środowiskowego, który nie zakłóci form ekorozwoju;
- podniesienie walorów gminy w aspekcie kulturowym, turystycznym, gospodarczym;
- tworzenie korzystnego wizerunku gminy – strategia stanowi ważne narzędzie promocji gminy;
- zwiększenie zaufania mieszkańców do władz lokalnych;
- zapewnienie racjonalnego budżetu w stosunku do potrzeb i możliwości gminy;
- możliwość pozyskania środków pozabudżetowych na finansowanie przedsięwzięć służących rozwojowi gminy;
- zapewnienie mobilności działania w zakresie realizacji zarówno zadań obligatoryjnych, jak i zadań fakultatywnych samorządu lokalnego we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, jak też partnerami społecznymi.

Niniejsza Strategia Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030 ma na celu przedstawienie przyjętych planów strategicznych Gminy, w oparciu o jej zweryfikowany potencjał, zasoby oraz możliwości rozwojowe, w szczególności w kontekście uwarunkowań nowego okresu programowania środków z Funduszy Unii Europejskiej na lata 2021-2027.

1.1.1. Ogólna charakterystyka, umiejscowienie oraz sieć osadnicza

Mapa 1. Położenie Gminy Uścimów w powiecie lubartowskim

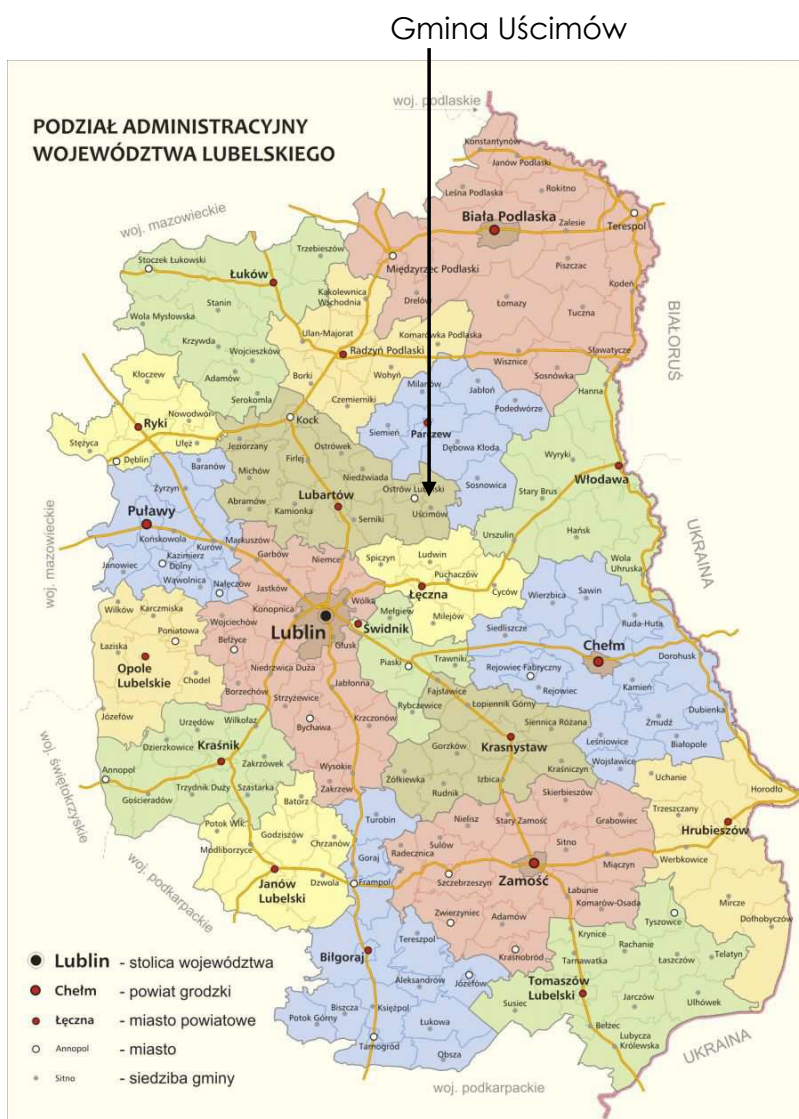


<http://www.starostwo2.home.pl/portal/images/stories/mapy/mapapowiatu.gif>

Gmina Uścimów wchodzi w skład północnej części województwa lubelskiego, oddalona jest o około 50 km na północny wschód od Lublina. Odległość gminy od stolicy województwa nie jest więc duża, natomiast gmina położona jest w pewnym oddaleniu od głównych, krajowych i wojewódzkich sieci komunikacyjnych - żaden z głównych szlaków drogowych nie przebiega przez jej obszar, przez co gmina jest słabiej skomunikowana z Lublinem i innymi, ważnymi ośrodkami miejskimi regionu.

Gmina Uścimów graniczy z Gminami: Ostrów Lubelski – w powiecie lubartowskim, Dębowa Kłoda i Sosnowica – w powiecie parczewskim oraz gminą Ludwin należącą do powiatu łęczyńskiego.

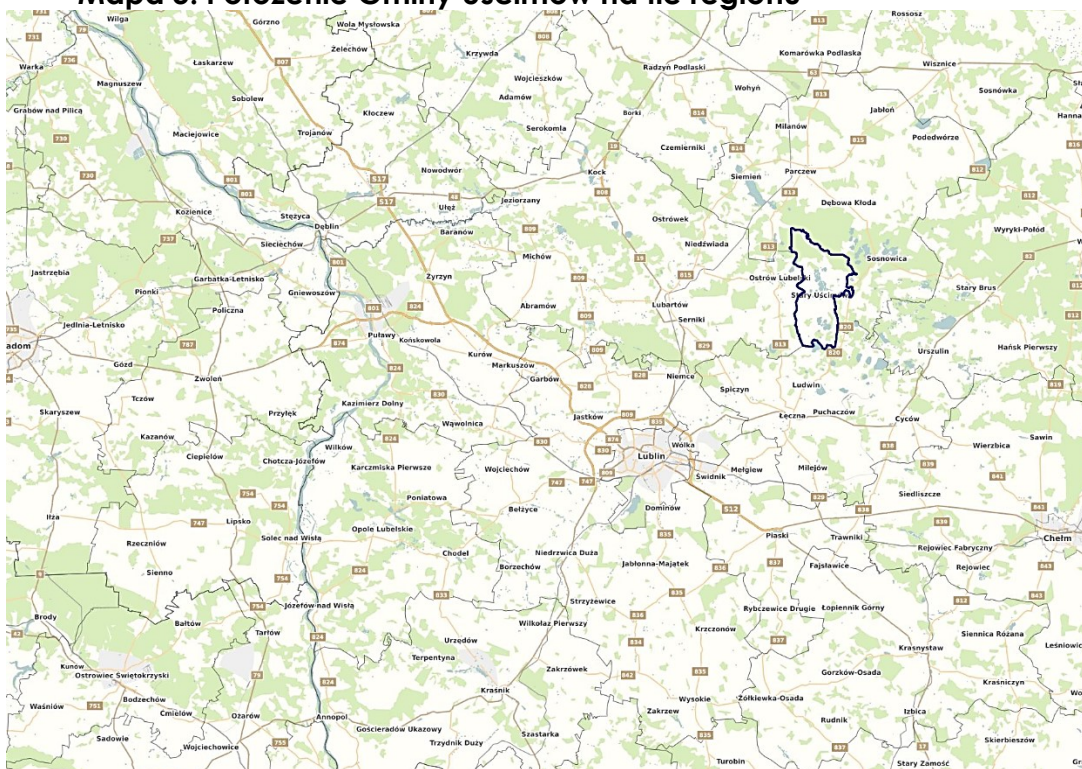
Mapa 2. Położenie Gminy Uścimów na tle Województwa Lubelskiego



Źródło: www.e-mapa.net

Siedziba Gminy Uścimów jest oddalona o około 47 km od Lublina i 26 km od miasta powiatowego: Lubartowa. Gmina położona jest na granicy powiatu lubartowskiego. Na terenie gmin brak jest dróg wojewódzkich. Dostępność komunikacyjną i połączenia z pozostałymi częściami regionu zapewniają gminie drogi wojewódzkie położone w jej pobliżu – droga wojewódzka nr 820 Łęczna - Sosnowica oraz droga wojewódzka nr 813 Międzyrzec Podlaski - Łęczna.

Mapa 3. Położenie Gminy Uścimów na tle regionu



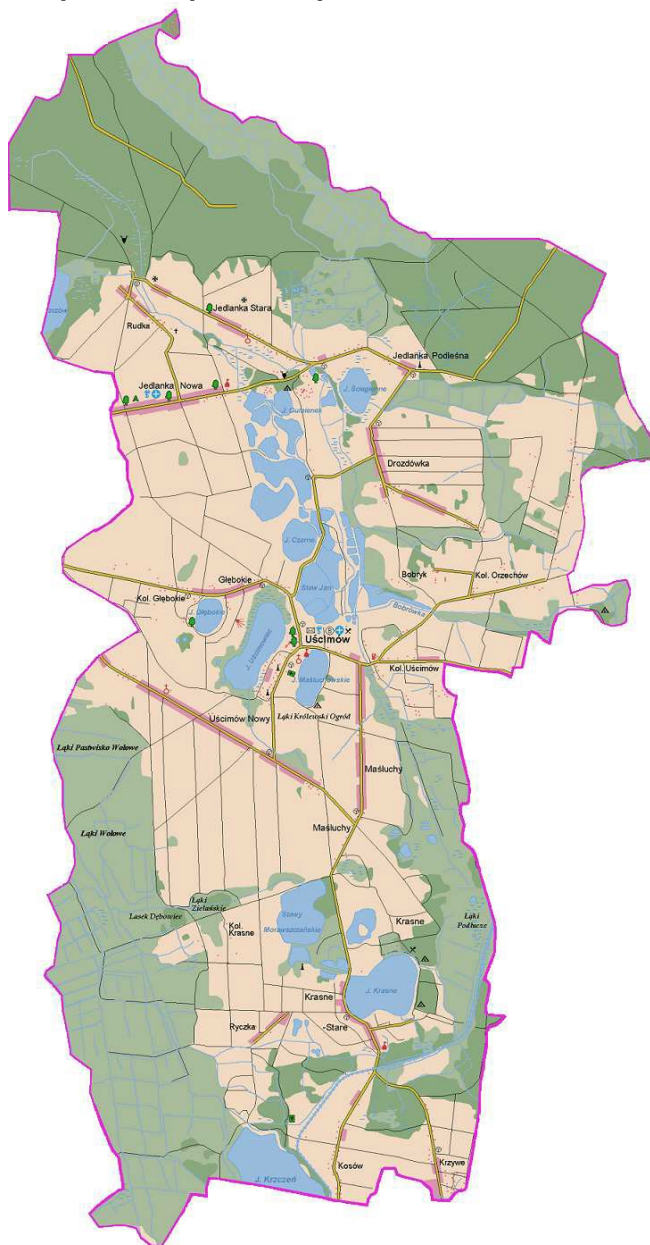
Źródło: <https://uscimow.geoportal-krajowy.pl>

Środowisko przyrodnicze na terenie gminy jest nieskażone przez przemysł. Charakteryzuje się występowaniem wielu rzadkich gatunków flory i fauny. Dla ochrony tych wartości, teren prawie całej gminy został włączony w granice Parku Krajobrazowego Pojezierze Łęczyńskie.

Dominującym w gminie działem gospodarki jest rolnictwo. Gospodarstwa indywidualne, do których należy 99% użytków rolnych, dotychczas prowadziły produkcję wielokierunkową, w ostatnich latach zaczęły się specjalizować w hodowli drobiu.

W gminie są dwie szkoły podstawowe: w Nowej Jedlance i w Starym Uścimowie. Funkcjonują również dwie biblioteki: w Starym Uścimowie i Nowej Jedlance. Główną imprezą sportowo-rekreacyjną organizowaną przez Urząd Gminy w Uścimowie jest 'Bieg Jezior' odbywający się w pierwszy weekend sierpnia.

Na dzień 31.12.2021 (dane GUS) Gminę Uścimów zamieszkiwało 3 016 osób, w tym 1492 mężczyzn i 1524 kobiet. Powierzchnia gminy Uścimów wynosi 107 km². Stanowi to 8,3% powierzchni powiatu lubartowskiego.



Źródło: <https://uscimow.org.pl/gmina/przyroda-i-polozenie.html>

Gmina Uścimów nie posiada wykształconej typowej struktury przestrzennej, z wyraźnym centrum osadnictwa. Sieć osadnicza gminy charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem. W przeważającej części są to małe wsie o rozproszonej zabudowie.

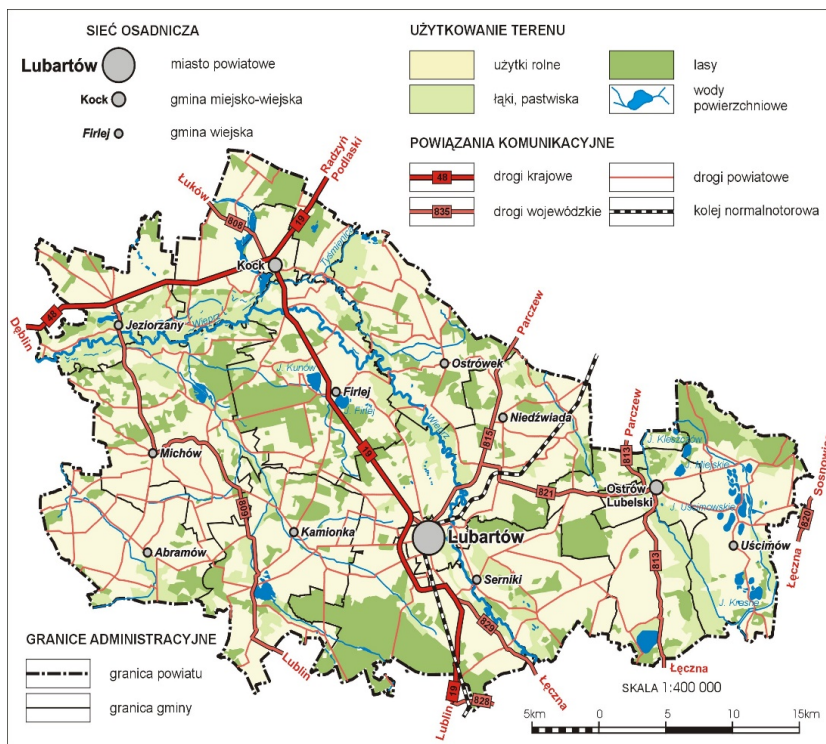
Leśno-jeziorny i bagienny charakter gminy był w ubiegłych wiekach barierą rozwoju osadnictwa, obecnie gęstość zaludnienia jest również jedną z najniższych w całym regionie. Główne miejscowości w gminie - Uścimów i Jedlanka - to dawne wsie królewskie. Od XIX w. Stanowią lokalne, niewielkie ośrodki usługowo-wytwórcze. Przemysł jak dotychczas nie rozwinął się na terenie gminy i nie posiada tutaj, z powodu ograniczeń terenowych i ekologicznych, dobrych warunków do lokalizacji i funkcjonowania.

Zasadniczo wszystkie wsie posiadają zabudowę liniową - wzdłuż tras komunikacyjnych, jednocześnie rozłożone dookoła jezior, otoczone malowniczymi zalesionymi terenami. W Gminie Uścimów dominuje zabudowa zagrodowa i jednorodzinna. Nieliczne zabudowania znajdują się wśród pól, przy lokalnych, nieutwardzonych szlakach.

Gmina Uścimów na tle powiatu lubartowskiego zalicza się do grona gmin o mniejszej powierzchni i liczbie ludności.

Pod względem geograficznym powiat leży na granicy 3 regionów: Mazowsza, Polesia Lubelskiego i Wyżyny Lubelskiej. Powiat lubartowski zajmuje obszar 1289 km², co stanowi 5,14% powierzchni województwa i 0,4% powierzchni Polski.

Mapa 5. Układ osadniczy powiatu lubartowskiego



Źródło: Starostwo Powiatowe w Lubartowie

Gmina Uścimów odzwierciedla ogólne cechy charakterystyczne dla powiatu lubartowskiego. W układzie przestrzennym powiatu występują zwarte i rozproszone formy osadnictwa. Dominuje zabudowa wiejska jednorodzinna. Najmniej liczną grupę stanowią wsie o zabudowie rozproszonej, nieregularnej oraz kolonijnej. Ważnym elementem osadniczym są również obiekty o wartości historycznej: zespoły dworskie i folwarczne oraz obiekty sakralne.

Wiele wsi zachowało swój historyczny wygląd, jednak stan ich zagospodarowania wymaga wielu działań rewitalizacyjnych. Odnosi się to zarówno do budynków mieszkalnych i gospodarczych, których większość została wybudowana przed rokiem 1970, jak i szeroko rozumianej przestrzeni publicznej¹.

W skład powiatu wchodzi: 1 gmina miejska: Lubartów, 3 gminy miejsko-wiejskie: Kock, Kamionka i Ostrów Lubelski oraz 9 gmin wiejskich: Abramów, Firlej, Jeziorzany, Lubartów, Michów, Niedźwiada, Ostrówek, Serniki i Uścimów.

Tabela 1. Liczba mieszkańców oraz powierzchnia gmin w poszczególnych gminach powiatu lubartowskiego oraz powierzchnia gmin (stan na 31 grudnia 2021)

Nazwa gminy	ogółem	mężczyźni	kobiety	Powierzchnia gminy
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[km2]
Lubartów miasto	20 306	9 553	10 753	14
Abramów	3 872	1 966	1 906	85
Firlej	5 717	2 820	2 897	126
Kock	5 848	2 882	2 966	101
Lubartów gmina wiejska	12 051	5 992	6 059	158
Michów	5 586	2 778	2 808	136
Niedźwiada	6 203	3 113	3 090	96
Ostrów Lubelski	5 062	2 485	2 577	122
Ostrówek	3 738	1 809	1 929	90
Serniki	4 788	2 400	2 388	76
Uścimów (2)	3 016	1 492	1 524	107

Źródło: opracowanie własne według danych z GUS, Bank Danych Lokalnych 2022

¹ Program Rozwoju Powiatu Lubartowskiego na lata 2015-2024.

1.1.2. Historia

Obszar obecnej Gminy Uścimów usytuowany na zachodnim skraju Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, podmokły, bagienny, ze stosunkowo znaczną liczbą wód stojących i bieżących był późno zasiedlany. Na tego rodzaju nizinnym terenie nie stwierdza się w średniowieczu zwartego osadnictwa, jakkolwiek archeolodzy odnotowują pewne znaleziska. Powstawać tam mogły osady leśne. Punktem zwrotnym dla tego rejonu była unia polsko-litewska, wytyczenie szlaku na Litwę, wreszcie podniesienie powstałego w XIV w. Parczewa do rangi osiedla miejskiego i miejsca zjazdów polsko-litewskich. Następstwem było gwałtowne zwiększenie się w XV w. liczby osad. Początkowo zasiedlano jedynie lewy brzeg Tyśmienicy, w wieku XVI osadnictwo kontynuowano na jej prawym brzegu - terenie podmokłym z usytuowanymi tam prawie wszystkimi jeziorami rejonu. W tamtym okresie bowiem rzeka Tyśmienica stanowiła tu oś osadniczą; spośród 12 zlokalizowanych osiedli, które powstały w XV w. 7 zostało utworzonych na mniej podmokłym lewym brzegu, a tylko 5 osiedli, wśród nich Jedlanka (nad rzeką Jedlanką), Głębokie i Uścimów, na prawym brzegu Tyśmienicy. Akcji osadniczej sprzyjało uformowanie (poprzez zamianę) zwartego kompleksu królewszczyzn i związana z tym lokalizacja ośrodka miejskiego w Ostrowie (gmina sąsiednia). Powstały też dwie parafie obrządku wschodniego - przy czym jedna w Uścimowie. Omawiany mikrorejon zasiedlany był zarówno przez Polaków jak i Rusinów.

Drugą połowę wieku XVII aż po połowę wieku XVIII można podpisać wspólnym tytułem "Zniszczenia i wyrównywanie strat" . Niedoszłe jeszcze do siebie po wojnach kozackich i najeździe szwedzkim tereny musiały stawić czoła wewnętrznym konfliktom i okrucieństwu stacjonujących w całym kraju wojsk. Tragedie nie ominęły również ludności Uścimowa.

Osadnictwo w świetle danych archeologicznych

Przede wszystkim musimy sobie uświadomić, że na tym terenie nie przeprowadzono gruntownych badań archeologicznych.

Na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim - w jego rejonie wschodnim (jeziora: Białe, Koseniec) spotyka się ślady człowieka z epoki mezolitu. Z następnych tysiącleci (neolit, epoka brązu do II tysiąclecia włącznie) znaleziska ograniczają się głównie do obszaru Wyżyny Lubelskiej. A z terenów pobliskich obszarowi gminy warto może odnotować pozostałości z czasów kultury trzcinieckiej (koniec XVI-XIV w. p.n.e.) znad dolnego Wieprza w pow. Lubartowskim.

Pomimo, że w okresie kultury łużyckiej osadnictwo zaczęło zajmować nie tylko lessy, ale i ziemie piaszczyste, jego śladów nie stwierdza się zbyt wiele zarówno na rozpatrywanym terenie jak i w pobliżu; podobnie przedstawia się sprawa w odniesieniu do okresu rzymskiego oraz doby plemiennej.

Warto jednakże zaznaczyć, że według J. Gurby w Rudce Starościańskiej (dawne nazwy: Rudka Korybutowa, Rudka Jedlańska) zauważa się najstarszych w tym rejonie rolników i hodowców (to kultura wołyńsko-lubelska, neolit: IV-III tys. p.n.e.).

Osadnictwo w XV wieku

Uścimów jest starą jednostką osadniczą. Najwcześniejsze wzmianki o nim pochodzą z roku 1442, z dokumentu erekcyjnego parafii Ostrów. Właścicielem Uścimowa był wówczas niejaki Paweł. Wieś wymieniana jest również w dalszych dziesięcioleciach; w drugiej poł. XV, pocz. XVI wieku stanowiła własność szlachecką i królewską, zaś w XVI wieku drogą wykupu - królewską. Wcześniejsze jednak od pierwszych zapisków o Uścimowie są wzmianki o wsi Jedlanka, pochodzą bowiem z roku 1432, a następne o niej informacje przypadają na lata 1456 i 1488. Miejscowość ta należała do króla.

W latach 1441 i 1442 została również wykazana w źródłach wieś Głębockich - Głębokie.

O Uścimowie pisze również Długosz w tej części księgi wyposażenia, która dotyczy kościołów parafialnych (powstała w latach 1474-1480) zaliczając tę miejscowość do parafii Ostrów. Według tegoż źródła, dziesięciny ze wsi Głębokie i Uścimów miały stanowić uposażenie plebana nowo-ufundowanego w pobliskim Ostrowie kościoła pod wezwaniem św. Hieronima. Był nim wówczas niejaki Marek "de Tarszek" (Tarczek).

Osiedla w XVI wieku

Rok 1531 jest datą bardzo ważną w dziejach Uścimowa. Tu napotykamy bowiem w źródłach na kolejne wzmianki o miejscowości, według których w owym roku Uścimów, jako jedna z największych wsi, wszedł w skład Starostwa Parczewskiego.

Główne miejscowości gminy, Uścimów i Jedlanka, są dawnymi wsiami królewskimi. Uścimów w XVI wieku, jako folwark, należał do księcia Radziwiłła. Następnie przeszedł na własność podskarbiego Kossowskiego, a później generała Haumana. (W okresie międzywojennym majątek znajdował się w rękach rodziny Arciszewskich, którzy byli ostatnimi już właścicielami folwarku).

W rejestrze poborowym z roku 1532 (pierwszy taki sumaryczny wykaz) areal (w łanach uprawiany przez chłopów wynosił dla Uścimowa 5 łanów, zaś dla Jedlanki - 3 łany i 1 młyn przy gruntach chłopskich. Obszerny opis wsi należących do obecnej gminy zawiera też protokół lustracji z 1565 r. Według niego w Uścimowie było wówczas 39 rodzin, 3 karczmy i 1 młyn. Wiek XVI jednak, to intensywny rozwój osadnictwa szczególnie w królewskich, o czym świadczą założone nowe miejscowości, m.in. Krasne.

Zróżnicowanie narodowościowo-wyznaniowe

Teren obecnej gminy, jak i cały obszar między Wieprzem a Bugiem, był zasiedlany przez ludność polską i ruską. Dokładniejsze ustalenie liczebności tych grup narodowościowych nie jest jednak możliwe. Wiadomo, że Rusini należący do Kościoła Wschodniego posiadali w XVI w. własną parafię z ośrodkiem w Uścimowie. Pop z Uścimowa został wymieniony po raz pierwszy w rejestrze z 1563 r. tak więc czas powstania tej parafii mieści się w latach 1533-1563.

Wsie należące do szlachty były w zasadzie zamieszkane przez Polaków, chociaż znaczna ich liczba wykazywana była w ramach parafii unickich. Należy tu wymienić przede wszystkim Głębokie.

W Głębokiem też, w wieku XVI najprawdopodobniej nie było zbyt wielu Rusinów, gdyż w końcu XVIII w. w tej liczącej 76 osób wsi już ich nie ma. A w połowie XVII w. przystąpiło tam "do 40 dusz do komunii" rzymokatolików. Uwzględniając niedokładności wykazu uznać można, że w poł. XVII w. liczba wyznawców religii rzymskokatolickiej w Głębokiem mieściła się w granicach 54-80 osób i byli to w znacznej większości Polacy.

Polacy stanowili również znaczną część Jedlanki (239 mieszkańców; własność królewska). Wieś ta wymieniana była zarówno w ramach unickiej parafii Uścimów, jak i łacińskiej parafii Ostrów. Zgodnie z ustaleniami w ostatniej ćwierci XVIII wieku zamieszkiwało tam tylko 25 Rusinów, ogół więc Polaków mieścił się wówczas w granicach 133-200 osób. A w wieku XVI jak można przypuszczać stanowić oni tu mogli nawet połowę, a być może i większość mieszkańców.

Ludność polską stanowiła też szlachta zarządzająca folwarkami lub zajmująca sołectwa (czyli wójtostwa) we wsiach królewskich zamieszkałych przez Rusinów: Uścimowie i Krasnem. W Uścimowie "za dworem" było w poł. XVII w. "do 60" Polaków. Z drugiej strony jednak, gros mieszkańców Drozdówki (własność królewska) stanowili Rusini, pomimo że w poł. XVII w. komunikowało tam "do 20" łacinników.

Zniszczenia i wyrównywanie strat od poł. XVII do poł. XVIII wieku

Ruinę wsi królewskich i innych w pierwszym dziesięcioleciu drugiej poł. XVII w. spowodowały zniszczenia wojenne. Już w okresie wojen kozackich (1648-1654) teren ten, jak i całe województwo lubelskie, poważnie ucierpiało na skutek stacjonowania i przemarszu wojsk polskich i litewskich. Kompletna ruina gospodarki nastąpiła w wyniku zniszczeń powstałych w trakcie najazdu szwedzkiego, a przede wszystkim sprzymierzonych ze Szwedami wojsk księcia Siedmiogrodu Rakoczego i kozackich (1657). Według lustracji z 1661 r. zabudowania folwarczne w Uścimowie zostały spalone przez kozaków. Decydujące znaczenie miały zniszczenia upraw. Te ubytki powodowały w dalszej kolejności głód, epidemie, straty ludności.

I poł. XVIII w. to dalsza dewastacja osadnictwa. Zniszczenia kraju były spowodowane trzecią wojną północną i walkami wewnętrznymi. Najwięcej szkód doznał kraj ze strony stacjonujących wojsk zarówno obcych, jak i nie mniej uciążliwych własnych oddziałów. "Żołnierz domowy" nie był opłacany ze skarbu państwa, sam sobie wybierał w sposób bezwzględny należność. Ponadto w walkach wewnętrznych stosowano represyjne niszczenie dóbr przeciwników politycznych. W królewskich - a dotyczy to także tego terenu - dochodził do tego wyzysk ze strony dzierżawców. Tak więc zarówno Uścimów jak i Krasne będące własnościami królewskimi doznały w roku 1716 szkód ze strony stacjonujących wojsk litewskich. Należy jednak sądzić, że wszystkie osiedla zastały w mniejszym lub większym stopniu zniszczone. Warto przy tym wspomnieć, że ubytek rodzin chłopskich w latach 1712-1716 to pozostałe 12 rodzin chłopskich z 60 w Uścimowie (co stanowi 80% strat), a 6 z 60 w Krasnym (90%).

Przynależność własnościowa Wsie królewskie (Uścimów, Drozdówka, Krasne) należały do starostwa parczewskiego, które dzierżyła wówczas rodzina Daniłowiczów. Jedlanka zaś, będąca również wsią królewską, wyłączone była ze starostwa parczewskiego. Dzierżył ją "per cessionem" po Hieronimie Lipskim, Stefan Komorowski. Przez drobną szlachtę natomiast, zasiedlona była wieś Głębokie (Głęboccy, Górscy itd.)

Historia parafii Uścimów

Uścimów - parafia cerkiewna powstała w 1658 r.

Parafię i kościół unicki p.w. Św. Jerzego we wsi Uścimów erygował Jan Karol z Żurowa na Wiśniczu Daniłowicz (Jan Karol z Borowa) - starosta parczewski, dnia 10 kwietnia 1658 r. Eрекcję zatwierdził król Jan Kazimierz 30 lipca 1658 r. a w 1669 r. Odnotowano ją w Aktach Grodzkich Lubelskich.

Kościół stojący obok plebanii był drewniany, kryty słomą. Nie remontowany, uległ zniszczeniu. Roch Kossowski z Głogowa, starosta parczewski przy pomocy parafian w 1779 r. wzniósł nowy, drewniany kościół unicki na nowym miejscu. Kościół stał na podmurówce, kryty był częściowo dachówką, a częściowo gontem. Zdobiła go, znajdująca się na środku kopuła obita blachą z krzyżem i sygnaturką. Wewnątrz świątyni znajdowały się trzy ołtarze: św. Jerzego, Trójcy Przenajświętszej i Matki Boskiej Częstochowskiej.

W 1875 r. kościół unicki został zamieniony na cerkiew prawosławną. Cerkiew ta wraz z zabudowaniami spaliła się podczas I wojny światowej. Po wojnie, zresztą prawie wszystkie cerkwie unickie stały się kościołami obrzędu łacińskiego. 11 czerwca 1919 r. podjęto decyzję o budowie kościoła na byłej ziemi unickiej.

Parafia p.w. Św. Ap. Piotra i Pawła w Uścimowie Starym istnieje od 26 lipca 1925 r. erygowana przez Bp. Diecezji Podlaskiej - Henryka

Przeździeckiego dekretem z dnia 6 lipca 1925 r. Kościół został zbudowany przez miejscowych parafian w latach 1926-1927, z drzewa sosnowego, w kształcie podłużnym, jednonawowy, kryty gontem i blachą. Na środku kościoła wznosiła się wieża z sygnaturką. Przy kościele znajdowała się dzwonnica z trzema dzwonami, wybudowana w roku 1926. Wraz z kościołem budowana była plebania i budynki gospodarcze, które spłonęły w roku 1943. Nowe postawione zostały w l. 1945-1946.

W 1947r. zaczęto przygotowywać materiały na budowę nowej świątyni. Projekt budowy opracował prof. Inż. K. Kołtaczko. Nowy kościół został poświęcony 29 czerwca 1956 r. przez ks. prałata A. Szklarskiego, a konsekrowany 15 lat później przez ks. bp. J. Mazura.

Ks. Potiopa na miejscu dawnego kościoła wybudował grootę ku czci Matki Bożej, a także rozpoczął budowę nowej plebanii.

1.1.3. Środowisko przyrodnicze

Rzeźba terenu

Zgodnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego obszar gminy Uścimów należy fizjograficznie do subregionu Polesia Lubelskiego, zwanego Pojezierzem Łęczyńsko-Włodawskim. Charakteryzuje się on słabym urozmaicheniem rzeźby. Jak wynika z mapy hipsometrycznej – płaska i monotonna powierzchnia gminy została wtórnie rozcięta dolinami cieków, przez co różnica wysokości względnej wynosi ok. 25m. Jest to zjawisko wyjątkowe w skali subregionu. W obrębie wierzchołków wysokości względne nie przekraczają kilku metrów, co jest typowym „poleskim” typem orografii.

Począwszy od północy gminy, w obszarze zajęтым przez Lasy Parczewskie, rzeźbę reprezentuje piaszczysto-gliniana równina moreny dennej. Jej powierzchnia obfituje w mikroformy morfologiczne: zagłębienia różnej genezy, pokrywy i wały wydymowe.

W centralnej części gminy występuje strefa równiny wodnolodowcowej, która ciągnie się klinem od jeziora Tomaszne do Uścimowa Nowego i Kolonii Głębokie. Zbudowana jest z osadów piaszczystych i piaszczysto-żwirowych, miejscami nadbudowanych brukiem erozyjnym.

Charakterystyczna jest rzeźba doliny Tyśmienicy. Jej rozległe dno tworzy szeroką, płaską równinę torfowiskową akumulacji organicznej „nałożonej” na plejstocenyjskie osady rzeczno-peryglacjalne i jeziorno-rozlewiskowe (głównie na obszarze gminy). Dno doliny Tyśmienicy przechodzi w sposób ciągły, bez wyraźnej krawędzi w terasy erozyjnoakumulacyjne młodsze z okresu zlodowacenia północnopolskiego. Teras ten posiada charakterystyczną rzeźbę, urozmaicony jest bezodpływowymi zagłębieniami pochodzącymi z wytopienia lodu gruntowego (wiecznej zmarzliny) i krótkimi dolinkami (np. w rejonie Kolonii Krasne i Krasne Ryczka).

Na terenie gminy występują formy antropogeniczne, takie jak np. groble, wały, nasypy drogowe i inne, jak i formy erozyjne. Te ostatnie związane są przede wszystkim z eksploatacją surowców mineralnych. Najpospolitsze są piaskownie i żwirownie-piaskownie.

Pomimo niewielkiego obszaru i stosunkowo nieskomplikowanej rzeźby w obszarze gminy występuje nagromadzenie mikroform geomorfologicznych. Sprawia to wrażenie wielce urozmaiconego krajobrazu, a przede wszystkim zmienności warunków terenowych dla rozwoju bądź lokalizacji różnych funkcji zagospodarowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego.

Zasoby wodne

Obszar Gminy Uścimów znajduje się w środkowo-wschodniej części prawego skrzydła dorzecza rzeki Wieprz (II rzędu) Bezpośrednio obszar gminy odwadniany jest do Tyśmienicy, płynącej skrajnie w stosunku do terenu gminy. Głównym ciekim odprowadzającym wody z terenu gminy jest prawy dopływ Tyśmienicy – Piwonii, której zlewnia obejmuje około 70% powierzchni gminy.

Najbardziej rozwinięta jest sieć wód powierzchniowych zlewni Piwonii, której system wodny obejmuje kilka strug wodnych (największa z nich to Bobrówka), a przede wszystkim kilka jezior położonych w gminie i poza nią.

Kluczowe z punktu widzenia zasobów wodnych i znaczenia w środowisku przyrodniczym i zagospodarowaniu przestrzennym są jeziora.

Na obszarze gminy znajduje się dziewięć jezior wchodzących w skład Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, siedem z nich w całości położonych jest na terytorium gminy, dwa częściowo. Częściowo w granicach gminy Uścimów położone są jeziora Krzczeń i Kleszczów. Jeziorami całkowicie zawierającymi się w obrębie gminy są jeziora:

- Białe Uścimowskie – jest najdłuższym z jezior położonych na terenie gminy oraz jednym z najpłytszych. Dostęp do wody istnieje w nielicznych miejscach. Jezioro udostępnione jest dla wędkarzy;
- Czarne Uścimowskie – posiada regularny, lekko owalny kształt. Jego brzegi są niedostępne, porośnięte roślinnością. W związku z położeniem w niewielkiej odległości od stawów rybnych wykorzystywane jest w gospodarce rybnej;
- Głębokie – jego misa posiada regularny, okrągły kształt. Należy do płytszych zbiorników wodnych, jego głębokość wynosi ok. 6 m. Jego brzegi są dostępne, wody przybrzeżne porasta tatarak. Jezioro nie posiada plaż piaszczystych, mimo to jest chętnie odwiedzane przez mieszkańców gminy i turystów;
- Maśluchowskie – jego kształt jest wydłużony, posiada strome i wysokie brzegi. Jest dostępne ze wszystkich stron, stosunkowo głębokie (ok. 10 m), posiada czystą wodę. Udostępnione jest dla wędkarzy, nad jego brzegami istnieją plaże, a w jego pobliżu znajduje się pole namiotowe;

- Gumienek – nieduże jezioro, w sąsiedztwie którego znajduje się zagajnik. Nad jego brzegiem znajduje się piaszczysta plaża, kąpielisko i pomost spacerowy. W pobliżu jeziora usytuowany jest ośrodek wypoczynkowy;
- Krasne – jest ono największym i najgłębszym spośród jezior znajdujących się na terenie gminy Uścimów – jego powierzchnia wynosi ok. 76 ha, a głębokość dochodzi do 33 m. Jego brzegi są dostępne, cechuje się czystą wodą, piaszczystym dnem, posiada plażę. Jest bardzo popularne wśród mieszkańców i osób odwiedzających. W jego pobliżu znajdują się ośrodki wypoczynkowe, domki letniskowe, pole namiotowe i schronisko młodzieżowe;
- Ściegienne – jego brzegi dostępne są tylko od północnego wschodu. Jego głębokość wynosi ok. 5,4 m, jest ono udostępnione dla wędkarzy.

Warunki hydrogeologiczne w gminie Uścimów preferuje występowanie płytko położonego zwierciadła wód podziemnych. Najpłycej obserwowane jest w dolinach rzecznych, wokół jezior i sztucznych zbiorników oraz w naturalnych zagłębieniach terenowych. Zwierciadło układa się tu w przedziale od 0 do 2m. pod poziomem terenu. Główny poziom wodonośny występuje w osadach górnokredowych.

Użytkowanie gruntów

Gmina Uścimów, podobnie jak cały powiat lubartowski obszarem typowo rolniczym. Poniższa tabela ukazuje strukturę użytkowania gruntów rolnych.

Tabela 2. Struktura użytkowania ziemi w Gminie Uścimów (2020 r.)

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów w ha
grunty ogółem	6 660,24
użytki rolne ogółem	5 607,87
użytki rolne w dobrej kulturze	5 547,62
pod zasiewami	3 669,38
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	95,08
uprawy trwałe	388,69
łąki trwałe	1 344,68
pastwiska trwałe	36,33
pozostałe użytki rolne	60,25
las i grunty leśne	255,55
pozostałe grunty	796,82

Źródło: opracowanie własne według danych GUS. Bank Danych Lokalnych

Na 10 860,00 ha ogólnej powierzchni gminy, użytki rolne stanowią ponad 61% powierzchni, a same grunty orne ponad 50% powierzchni. Z uwagi na przewagę w gminie gleb słabszych klas bonitacyjnych (IV, V, VI klasa) oraz sieć wód powierzchniowych, znaczny udział w strukturze użytkowania gruntów mają łąki i pastwiska. Zajmują one około 15% powierzchni gminy. Natomiast niższy jest w gminie Uścimów niż w powiecie lubartowskim, województwie lubelskim i ogólnie w kraju odsetek terenów zajętych przez lasy. Stosunkowo mało jest również w gminie terenów zurbanizowanych.

Środowisko przyrodnicze i chronione zasoby przyrodnicze

Zgodnie z Programem Ochrony Środowiska Gminy Uścimów z 2020 roku lasy stanowią 22% całkowitej powierzchni tej gminy. W większości są to lasy mieszane, w których przeważa sosna, dąb i brzoza, ale miejscami występują również grab, olcha, świerk i osika oraz wierzba, szczególnie w południowej części. Spotkać można również pojedyncze buki, klony jawory, lipy, jesiony i modrzewie oraz akacje. Lasy zajmują głównie północną oraz południowo-wschodnią część Gminy.

Poza lasami na terenie Gminy występują zbiorowiska torfowiskowe oraz Nizowe murawy bliźniczkowe. Spośród zwierząt, które można spotkać na terenie Gminy wymienić można pospolite ssaki roślinożerne, ale również drapieżne, w tym wilki. Na terenach zajętych przez wody natomiast występuje bogactwo awifauny.

Przez część terenu Gminy przebiegają trzy ważne korytarze ekologiczne. W części północnej jest to Korytarz Dolina Bugu – Lasy Parczewskie, w części południowej Korytarz Mazowsze – Polesie-południe, natomiast w części wschodniej Polesie. Są to korytarze łączące dolinę Bugu z doliną Wisły. Przez teren Gminy korytarze biegną głównie przez tereny zalesione.

Tereny chronione stanowią około 60% ogólnej powierzchni Gminy Uścimów i zajmują około 6 364 ha, resztę stanowi zaś otulina Parku Krajobrazowego. Stanowią je następujące formy ochrony przyrody:

- Park Krajobrazowy Pojezierze Łęczyńskie, który ustanowiony został w 1990 roku. Park posiada otulinę. Główne cele ochrony tego terenu obejmują zachowanie walorów przyrodniczych, krajobrazowych, kulturowych, historycznych i turystycznych środowiska ze szczególnym uwzględnieniem ekosystemów jeziornych i torfowiskowych. W północnej części Gminy Park obejmuje tereny Lasów Parczewskich.

- Lasy Parczewskie, Obszar Natura 2000 PLB060006 Ustanowiony w 2004 roku w ramach obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Obejmuje Lasy Parczewskie, a także łąki, tereny rolnicze, stawy

rybne i jeziora. Na terenie przeważają bory sosnowe i mieszane, ale spotykane są również olsy, łęgi oraz bory bagienne. Występują na tym obszarze 23 gatunki ptaków z załącznika Dyrektywy ptasiej, dla części z nich są to stałe tereny lęgowe. Spotkać można, np.: bielika, trzmielojada, puchacza, pogorzałkę, bociana czarnego i dzięcioła białostrzykatego.

- Ostoja Parczewska, Obszar Natura 2000 PLH060107 Ustanowiony w 2011 roku w ramach obszarów mających znaczenie dla wspólnoty. Obejmuje 5 powiązanych funkcjonalnie enklaw (2 na terenie Gminy obejmujące Jezioro Kleszczów oraz część Doliny Ochożanki). Utworzony w celu ochrony siedlisk i zwierząt. Obejmuje część Lasów Parczewskich, bagniste doliny Tyśmienicy i Ochożanki oraz śródlądne jeziora. Jest to ostoja wielu gatunków zwierząt podlegających ochronie, w tym awifauny, ale również owadów bytujących na łąkach porastających doliny rzeczne.

- Maśluchy, Obszar Natura 2000 PLH060105 ustanowiony w 2011 roku w ramach obszarów mających znaczenie dla wspólnoty. Obejmuje płaty Niżowej murawy bliźniczkowej. Porasta ona siedliska jałowe i silnie zakwaszone, okresowo podtapiane, np.: torfowiska wysokie. Gatunki reprezentatywne to m.in.: bliźniczka psia trawka, wrzos pospolity, sił sztywny, izgrzyca przyziemna, pięciornik kurze ziele, jastrzębiec kosmaczek, fiołek psi, krzyżownica zwyczajna.

- Użytki ekologiczne. Na terenie Gminy Uścimów znajduje się 8 użytków ekologicznych. Obejmują głównie jeziora i stawy: Jezioro Kleszczów (4), Jezioro Gumienek, Czarne Uścimowskie i stawy (5), Jezioro Uścimowskie Białe (6), Jezioro Maśluchowskie (7), Staw Morawczyński (8), Jezioro Krasne (9) oraz dwa bszary torfowisk i łąk we wschodniej części Gminy w pobliżu Jeziora Domaszne (10). Są to tereny cenne przyrodniczo będące siedliskami wielu gatunków roślin i zwierząt².

1.1.4. Środowisko kulturowe i zabytki

W związku z tym, iż historia głównych miejscowości gminy Uścimów sięga XV wieku, na jej terenie wykształciły się zasoby kulturowe, posiadające wielowiekową tradycję. Należą do nich zarówno elementy materialne, takie jak typ zabudowy, sposoby budowania oraz dekorowania domostw, pozostałości po dawnych zespołach dworsko- parkowych, jak również elementy niematerialne: lokalne tradycje i obyczaje.

Żadnego z obiektów zabytkowych ulokowanych na terenie gminy nie wpisano do rejestru zabytków województwa lubelskiego, co oznacza, że nie objęto ich ścisłą ochroną konserwatorską. Jedną z głównych przyczyn tego stanu jest fakt, iż w przeszłości na tych terenach dominowała zabudowa

² Program Ochrony Środowiska Gminy Uścimów, 2015.

drewniana, chłopska, która łatwo ulegała degradacji lub zastępowana była obiektami nowszymi, murowanymi. Obszar gminy Uścimów ulegał wielokrotnie zniszczeniom wojennym (już w czasie wojen XVII-wiecznych), co nie sprzyjało zachowaniu trwałości dawnych domów mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej. Nie istnieje obecnie także instytucja właścicieli ziemskich, co doprowadziło do opuszczenia i zniszczenia zespołów dworsko-parkowych, które były siedzibami rodzin szlacheckich.

Pomimo trudności w zachowaniu materialnych zasobów kulturowych obszaru, wiele zabytkowych obiektów położonych na terenie gminy posiada walory poznawczo- kulturowe. Najstarsze obecnie budowle znajdujące się na terenie gminy wybudowane były w XIX wieku. Są to przede wszystkim typowe dla przedmiotowego obszaru drewniane domy mieszkalne (w Uścimowie Starym, Nowej jedlance, Głębiokiem i Krasnem), cechujące się charakterystyczną dla regionu konstrukcją słupową lub zrębową z wiązaniem na tzw. jaskółczy ogon.

Obiekty tego typu zanikają i pozostało ich na terenie gminy niewiele. Wartościowe budynki i obszary objęte są pośrednią ochroną konserwatorską, co oznacza, iż wpisane są one do ewidencji zabytków województwa lubelskiego.

Pośrednią ochroną konserwatorską w poszczególnych miejscowościach objęte są następujące obiekty i obszary:

1. Głębokie:

- o Murowana kapliczka z 1905 r. - położona nad jeziorem Głębokie, odnowiona;
- o Aleja dojazdowa (pozostałości parku) z XIX w. - widoczny starodrzew, słabo czytelny kształt i układ alei.

2. Krasne:

- o Szkoła podstawowa z 1937 r. - budynek dobrze utrzymany, drewniany, wciąż w użytkowaniu;
- o Pozostałości parku dworskiego z XIX w - układ i kształt słabo czytelny, z elementami starodrzewu, z widocznymi nasadzeniami topoli i samosiewami.

3. Krasne Kosów:

- o Cmentarz wojenny z 1915 r. - nieczynny. Początkowo składał się z 358 mogił pojedynczych i jednej zbiorowej. Pochowanych tu było ok. 360 żołnierzy niemieckich i kilkudziesięciu rosyjskich. W roku 1934 przeniesiono tu cmentarze wojenne Piaseczno (222 żołnierzy niemieckich i rosyjskich) i Krzcień (29 żołnierzy niemieckich). Łącznie na cmentarzu spoczywa ok. 600 żołnierzy niemieckich i kilkudziesięciu rosyjskich poległych podczas I wojny światowej.

4. Maśluchy:

- Cmentarz wojenny z 1915 r. - obecnie miejsce nie posiada charakteru cmentarza, nie są na nim usytuowane żadne mogiły. Założony został jesienią 1915 r., w 1925 r. liczył 49 grobów. Spoczywali tam żołnierze niemieccy, rosyjscy i austro-węgierscy, którzy polegli w pierwszej dekadzie sierpnia 1915 r. Prawdopodobnie wszystkie ciała przeniesiono na cmentarz w Kolonii Uścimów w 1934 r.
- 5. Nowa Jedlanka:
 - Kapliczka drewniana z I połowy XX w. - obiekt nie istnieje. W jego miejscu w 1982 roku wybudowano kapliczkę murowaną.
- 6. Stara Jedlanka PGR:
 - Zespół dworsko-parkowy z przełomu XIX i XX w. - w skład zespołu wchodzi cztery obiekty: dwór murowany (przebudowywany), rządcówka drewniana (obiekt zachowany w bardzo dobrym stanie), spichlerz drewniany (obiekt w złym stanie), czworak drewniany (obecnie wykorzystywany jako dom mieszkalny, w stanie dobrym).
- 7. Stary Uścimów:
 - Kościół parafialny p.w. Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Starym Uścimowie;
 - Drewniana organistówka - położona naprzeciwko kościoła, dobrze zachowana;
 - Cmentarz parafialny rzymsko-katolicki (dawny prawosławny) z końca 1891 r. - czynny. Jego powierzchnia wynosi obecnie 0,96 ha., z czego 0,7 ha to powierzchnia wolna. Najstarsze zachowane nagrobki pochodzą z końca XIX oraz z początku XX w. Na cmentarzu usytuowana jest mogiła zbiorowa siedemnastu powstańców styczniowych. W 1928 roku na mogile postawiono pomnik upamiętniający dziesięciolecie odzyskania niepodległości.
- 8. Uścimów Kolonia:
 - Cmentarz wojenny z I wojny światowej - nieczynny. Pierwotnie spoczywało na nim 90 żołnierzy niemieckich, austro-węgierskich i rosyjskich, poległych w 1915 r. W latach 30-tych XX wieku na obszar cmentarza przeniesiono mogiły z cmentarzy w Maśluchach, Uścimowa i Kolechowic. Łącznie na cmentarzu spoczywa ponad 205 żołnierzy niemieckich, austro-węgierskich i kilkudziesięciu rosyjskich. W latach 1992-93 Urząd Gminy ustawił w północnej części cmentarza niewielki, lastrykowy nagrobek. Cmentarz ulega degradacji, obecnie widoczne są jedynie zarysy kilkudziesięciu mogił, cmentarz porastają zarośla i samosiewy.
- 9. Uścimów Nowy:
 - Cmentarz wojenny z I wojny światowej - nieczynny. Obiekt posiada nieczytelny układ, brak podziału na kwatery, brak nagrobków i mogił. Porastają go dziko rosnące drzewa i krzewy.

Na cmentarzu usytuowany jest wysoki, drewniany krzyż. Cmentarz ulega dalszej degradacji.

Na terenie gminy Uścimów wciąż kultywowane są lokalne tradycje i obyczaje, głównie poprzez działalność amatorskich zespołów śpiewaczych oraz celebrowanie ludowych świąt i uroczystości. Sprzyja to budowaniu poczucia tożsamości lokalnej społeczności oraz wykształcania jej związku z miejscem zamieszkania. Ponadto, kultywowanie lokalnej tradycji i przekazywanie niematerialnych zasobów kulturowych ułatwia integrację lokalnej społeczności oraz wzbogaca miejscową kulturę, co pozwala na stymulowanie pozytywnych zjawisk społecznych.

Gminne zasoby kulturowe mają przede wszystkim znaczenie lokalne i regionalne. Umożliwiają poznanie historii, tradycji i wytworów kultury mieszkańców tej części Lubelszczyzny, jednocześnie wzmacniają także atrakcyjność turystyczną gminy i mogą stanowić czynnik zachęcający turystów do odwiedzenia gminy.

1.1.5. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Gmina Uścimów posiada Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego tylko dla części swojego terytorium. Obowiązuje on od 2011 roku. Wszedł w życie na mocy Uchwały nr Uchwały Nr Xi/48/11 Rady Gminy Uścimów 28 października 2011 roku, ogłoszonej w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego z 2012 roku, poz. 654. Plan miejscowy obejmuje całą gminę w granicach administracyjnych. Plan uwzględnia przeznaczenie terenu oraz zasady zagospodarowania i ich zabudowy, spójne z polityką przestrzenną określoną w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Uścimów z 2002 roku.

Na terenach nieobjętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wydawane są decyzje o ustaleniu warunków zabudowy oraz decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Wydawane decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w większości przypadków dotyczą inwestycji liniowych, z reguły budowy sieci wodociągowych i kanalizacyjnych. Natomiast wydawane decyzje o warunkach zabudowy są uzupełnieniem istniejącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy letniskowej oraz lokalizacji farm fotowoltaicznych na terenach rolnych Gminy Uścimów

1.2. INFRASTRUKTURA I SFERA SPOŁECZNA

1.2.1. Demografia

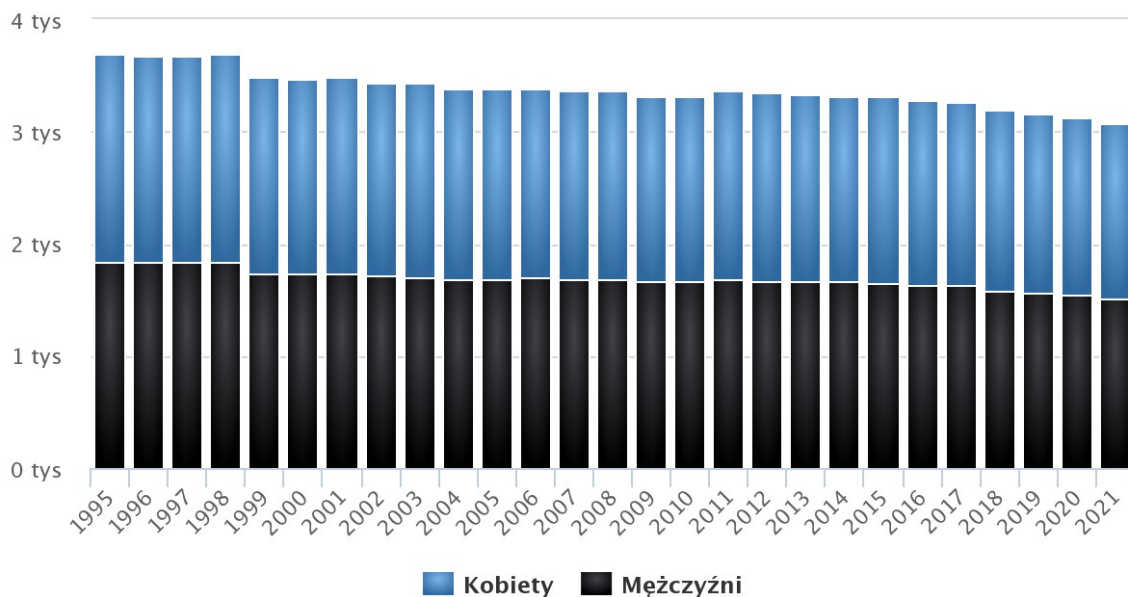
Liczba i struktura ludności

Gmina Uścimów, zgodnie z danymi GUS na dzień 31.12.2021 liczyła 3076 mieszkańców. W gminie w 2021 roku zanotowano ujemny przyrost naturalny, wynoszący -1,26 promila (‰). Liczba mieszkańców gminy na przestrzeni ostatnich lat systematycznie spada, również w wyniku ujemnego salda migracji. W latach 2002-2021 liczba mieszkańców Gminy Uścimów zmalała o 10,4%. Zmiany w populacji gminy przedstawia zamieszczony wykres.

Wykres 1.

Populacja – Gmina Uścimów w latach 1995 – 2021

(Źródło: GUS)



Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Uscimow

Na dzień 31.12.2021 roku w ogólnej liczbie 30766 mieszkańców, było 1510 mężczyzn i 1566 kobiet. Zatem współczynnik maskulinizacji wynosił 96, czyli na każde 100 kobiet przypadało 96 mężczyzn. Gminę Uścimów

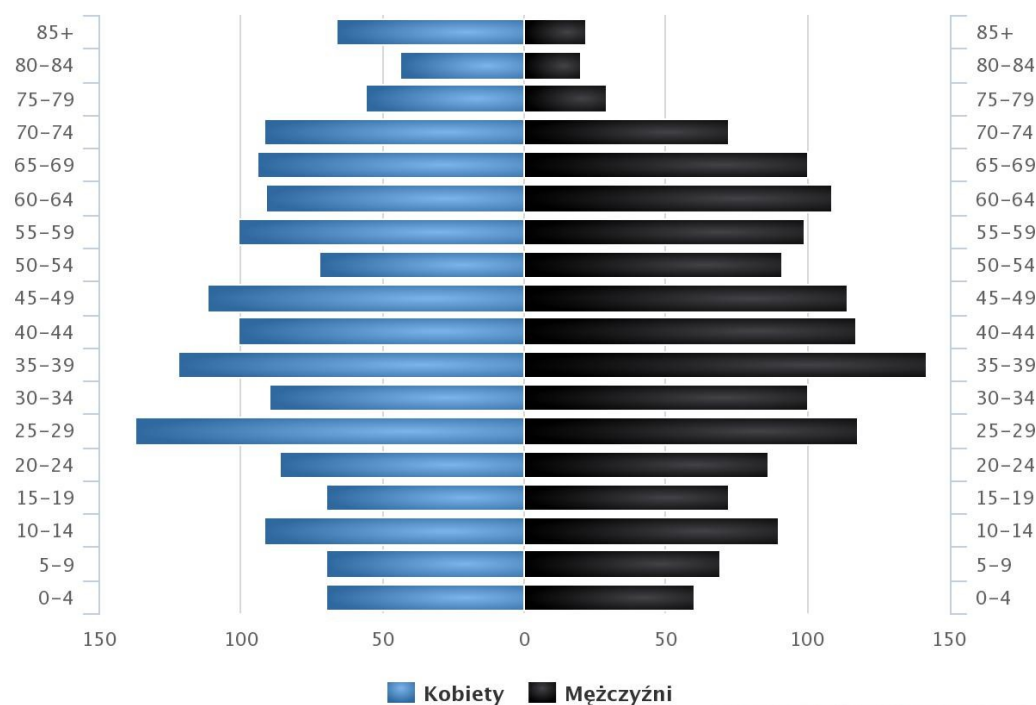
charakteryzuje niski poziom gęstości zaludnienia, który wynosi 31 osób/km². Dla porównania gęstość zaludnienia w powiecie lubartowskim na 1 km² wynosi 68 osób. Wskaźnik ten dla Województwa Lubelskiego wynosi 85 os./km², a dla całego kraju: 123 os./km².

Średni wiek mieszkańców wynosi 41,9 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa lubelskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Średni wiek kobiet wynosi 43 lata, zaś średni wiek mężczyzn 40,8 lat i jest porównywalny ze średnim wiekiem mieszkańców powiatu lubartowskiego (41,8 lat) lat, ale jest nieco niższy do średniego wieku mieszkańców Województwa Lubelskiego: 42,6 lat oraz do średniego wieku mieszkańców całej Polski: 42,2 lat. Piramida wieku dla populacji mieszkańców gminy ma strukturę typową dla polskiego społeczeństwa, z wyraźnie zaznaczoną liczebną przewagą kobiet, w grupie osób po 70 roku życia. Struktura ta jest ukazana na zamieszczonym dalej wykresie.

Wykres 2.

Piramida wieku mieszkańców gminy Uścimów, 2021

(Źródło: GUS)



Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Uscimow

Strukturę wiekową mieszkańców Gminy Uścimów można uznać za niekorzystną. 60,3% mieszkańców gminy jest w wieku produkcyjnym, 17,4% w wieku przedprodukcyjnym, a 22,3% w wieku poprodukcyjnym. Nieco lepsze relacje pomiędzy poszczególnymi grupami wiekowymi ma struktura ludności powiatu lubartowskiego, gdzie 66,5% mieszkańców powiatu jest w wieku produkcyjnym, 15,1% w wieku przedprodukcyjnym, a 18,4% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Natomiast wyraźne zróżnicowanie w strukturze wiekowej ludności można zauważyć porównując w gminie Uścimów populację kobiet i mężczyzn.

Tabela 3. Biologiczne grupy wiekowe w Gminie Uścimów (31.12.2021)

Ludność: kobiety	Liczba / udział %	Ludność: mężczyźni	Liczba / udział %
Kobiety w wieku 0-14 lat	232 / 14,8%	Mężczyźni w wieku 0-14 lat	219 / 14,5%
Kobiety w wieku 14-64 lat	982 / 62,7%	Mężczyźni w wieku 14-64 lat	1 048 / 69,4%
Kobiety w wieku 65 lat i więcej	352 / 22,5%	Mężczyźni w wieku 65 lat i więcej	243 / 16,1%
Razem	1 566 / 100%	Razem	1 510 / 100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie:
https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Uscimow

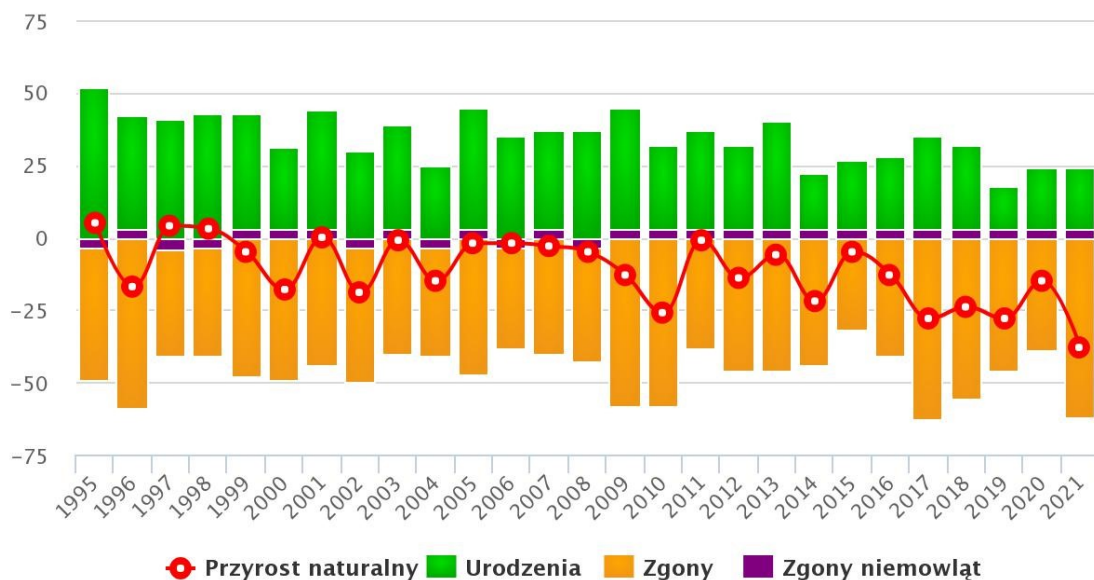
Ruch naturalny ludności, migracje

W Gminie Uścimów w ostatnich latach ma miejsce nieznaczny, ale ujemny przyrost naturalny, który w 2021 roku kształtował się na poziomie -12,23 na 1000 mieszkańców. Dla porównania w powiecie lubartowskim ma miejsce także ujemny przyrost naturalny, lecz o nieco mniejszej skali. W roku 2021 wyniósł on -682 (w tym kobiety -369 i mężczyźni -315). Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -7,8 na 1000 mieszkańców powiatu lubartowskiego. W tym okresie ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego zanotowano także dla województwa lubelskiego. Wynosił on -6,77 promila, a dla Polski -4,9. Z kolei współczynnik dynamiki demograficznej w gminie Uścimów, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w roku 2021 wynosił 0,51 i był nieznacznie niższy od średniej dla Województwa Lubelskiego (0,54) oraz od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju (0,64).

Wykres 3.

Przyrost naturalny w latach 1995–2021 w gminie Uścimów

(Źródło: GUS)



Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Uscimow

Saldo migracji ludności w gminie jest ujemne. W 2021 roku zarejestrowano 23 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 29 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych dla gminy wyniosło -6.

Jeśli chodzi o przyczyny zgonów mieszkańców gminy Uścimów w 2021 roku 45,4% zgonów spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 16,6% zgonów w gminie były nowotwory, a 3,9% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Uścimów przypadało 20 zgonów, co jest wskaźnikiem na gorszym poziomie niż dla Województwa Lubelskiego (14,7) i dla całego kraju (13,6).

1.2.2. Poziom wykształcenia ludności

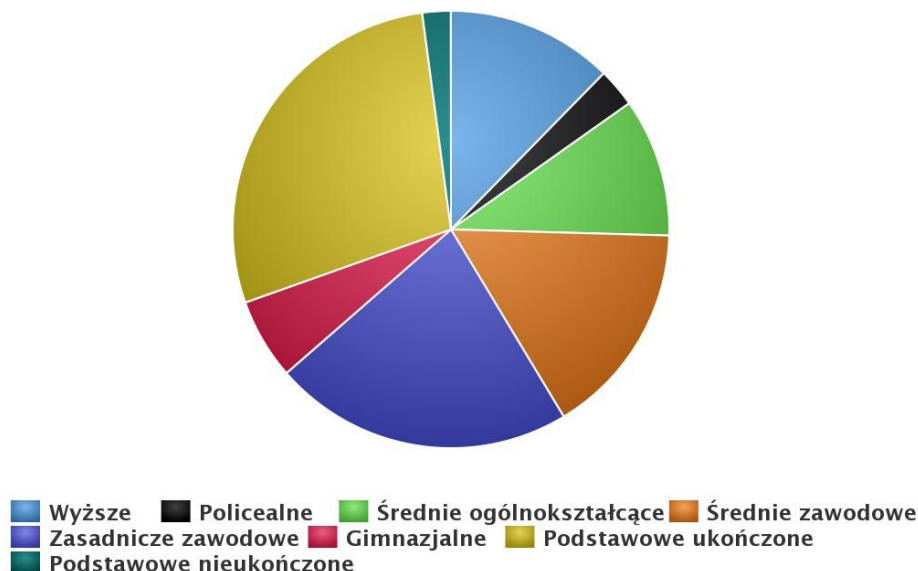
Zgodnie z danymi GUS (na dzień 31.12.2021) 701 mieszkańców gminy Uścimów jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 356 kobiet oraz 345 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 12,3% ludności posiada wykształcenie wyższe, 2,9% wykształcenie policealne, 10,2% średnie ogólnokształcące, a 15,9% średnie zawodowe. Wykształceniem

zasadniczym zawodowym legitymuje się 22,2% mieszkańców gminy Uścimów, gimnazjalnym 6,0%, natomiast 28,3% podstawowym ukończonym. 2,1% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa lubelskiego mieszkańcy gminy Uścimów mają znacznie niższy poziom wykształcenia.

Wykres 4.

Poziom wykształcenia – Gmina Uścimów

(Źródło: Narodowy Spis Powszechny 2011)



Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Uscimow

Wśród kobiet mieszkających w gminie Uścimów największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (29,4%) oraz zasadnicze zawodowe (16,4%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (28,4%) oraz podstawowe ukończone (27,1%)³.

W odniesieniu do średniej krajowej mieszkańcy gminy Uścimów mają wyraźnie niższy poziom wykształcenia. Poniższa tabela przedstawia poziom wykształcenia osób w wieku 13 lat i więcej w roku 2011 według Narodowego Spisu Powszechnego.

Tabela 4. Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Uścimów na tle Województwa Lubelskiego i Polski (2011 rok)

Poziom wykształcenia mieszkańców	Gmina Uścimów	Województwo lubelskie	Polska
Wykształcenie wyższe	12,3%	17,0%	17,9%
Wykształcenie średnie i policealne	29%	33,2%	33,3%

³ Więcej: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Uscimow#edukacja-i-szkolnictwo

Wykształcenie policealne	2,9%	3,1%	2,7%
Wykształcenie średnie ogólnokształcące	10,2%	11,7%	12,4%
Wykształcenie średnie zawodowe	15,9%	18,4%	18,1%
Wykształcenie zasadnicze zawodowe	22,2%	20,3%	22,9%
Wykształcenie gimnazjalne	6,0%	5,6%	5,2%
Wykształcenie podstawowe ukończone	28,3%	22,1%	19,3%
Wykształcenie podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	2,1%	2,0%	1,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie:
https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Uscimow

1.2.3. Rynek pracy

Liczba i struktura pracujących

Według danych GUS na dzień 31.12.2021 w gminie Uścimów było 72 osób⁴ pracujących na 1 000 mieszkańców. Jest to wyraźnie mniej niż w powiecie lubartowskim (144 os./ 1 000 mieszk.), mniej od wartości wskaźnika dla Województwa Lubelskiego (193 os./ 1 000 mieszk.) oraz znacznie mniej od wartości dla Polski (257 os./ 1000 mieszk.). 65,9% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 34,1% mężczyźni.

Tabela 5. Rynek pracy. Pracujący w gminie Uścimów w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Pracujący na 1 000 ludności (os.)	75	63	70	68	72
Pracujący ogółem (os.)	243	202	220	207	220
Pracujący, w tym mężczyźni (os.)	99	83	86	81	75
Pracujący, w tym kobiety (os.)	144	119	134	126	145

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>;

⁴ bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Bezrobocie rejestrowe w gminie Uścimów w 2021 roku wynosiło 10,1% (10,7% wśród kobiet i 9,6% wśród mężczyzn). 55,2% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Uścimów pracowało w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 17,9% w przemyśle i budownictwie, a 8,9% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,0% pracowało w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). W pozostałych działach gospodarki pracowało 17% zatrudnionych. Powyższe dane wskazują, że dominującym działem gospodarki gminy Uścimów jest rolnictwo.

Potencjał do świadczenia pracy wynika ze struktury wiekowej mieszkańców i relacji osób będących w wieku produkcyjnym, do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Na dzień 31.12.2021 produkcyjne grupy wieku ludności w gminie Uścimów kształtowały się zgodnie z danymi zawartymi w tabeli.

Tabela 6. Produkcyjne grupy wieku w gminie Uścimów (31.12.2021)

Kobiety	Liczba / udział %	Mężczyźni	Liczba / udział %
Kobiety w wieku przedprodukcyjnym (< 18 lat)	267 / 17%	Mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym (< 18 lat)	269 / 17,8%
Kobiety w wieku produkcyjnym (18-59 lat)	856 / 54,7%	Mężczyźni w wieku produkcyjnym (18-64 lata)	998 / 66,1%
Kobiety w wieku poprodukcyjnym (59 + lat)	443 / 28,3%	Mężczyźni w wieku poprodukcyjnym (64 + lata)	243 / 16,1%
Razem	1566 / 100%	Razem	1510 / 100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Uscimow

Wskaźniki obciążenia demograficznego dla gminy Uścimów kształtują się na nieco lepszym poziomie niż dla Województwa Lubelskiego oraz Polski, ale gorszym niż dla całego powiatu lubartowskiego.

Tabela 7. Wskaźniki obciążenia demograficznego w gminie Uścimów (31.12.2021)

Wskaźniki obciążenia demograficznego	Gmina Uścimów	Powiat lubartowski	Woj. Lubelskie	Polska
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	65,9%	66,6%	68,4%	69%
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w	37%	36,4%	38,9%	38,2%

wieku produkcyjnym				
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	128%	120,3%	131,6%	124,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie:
https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Uscimow

Gospodarstwa domowe

Jeśli chodzi o przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Uścimów, wynosiło 4825 PLN, co odpowiada 80,4% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce (dane na dzień 31.12.2021). Dane GUS prezentują jednakowy poziom tego wskaźnika dla wszystkich gmin powiatu lubartowskiego. W analizowanym roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Województwie Lubelskim kształtowało się na poziomie 5 319 PLN, natomiast wskaźnik ten dla całej Polski wynosił 6 001 PLN.

Głównym źródłem utrzymania (według danych Narodowego Spisu Powszechnego, NSP 2020) dla gospodarstw domowych w gminie Uścimów były:

- dochody z działalności rolniczej – 514 gospodarstw domowych
- dochody z pozarolniczej działalności gospodarczej – 51 gospodarstw domowych
- dochody z pracy najemnej – 267 gospodarstw domowych
- dochody z emerytury i renty – 137 gospodarstw domowych
- dochody z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą – 119 gospodarstw domowych.

Podane główne źródła utrzymania gospodarstw domowych wskazują na duży udział rolniczo-socjalnych źródeł dochodów.

Dane statystyczne wskazują (31.12.2021), że wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Uścimów 146 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 47 pracujących przyjeżdża tutaj do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -89.

1.2.4. Bezrobocie

Struktura i stopa bezrobocia

W okresie 2017-2021 w gminie Uścimów systematycznie malała liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne. W przypadku kobiet wzrost liczby bezrobotnych zanotowano w roku 2019, co jest zapewne skutkiem niekorzystnych zmian na rynku pracy wywołanych pandemią COVID-19. Struktura bezrobocia w gminie zaprezentowana jest w poniższej tabeli.

Tabela 8. Struktura bezrobocia w gminie Uścimów w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Bezrobotni zarejestrowani – ogółem, w tym:	145	145	134	131	131
Kobiety	76	73	60	63	64
Mężczyźni	69	72	74	68	67
W tym zarejestrowani bezrobotni według wieku					
do 25 roku życia	22	18	9	15	18
do 30 roku życia	42	50	42	41	34
powyżej 50 roku życia	33	38	36	33	34
w tym długotrwale bezrobotni	92	86	85	87	88
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %), w tym:					
	7,3	7,5	7,0	7,3	7,4
Kobiety	8,5	8,4	6,9	7,8	7,9
Mężczyźni	6,3	6,8	7,1	6,9	7,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>;

Struktura i problemy związane z bezrobociem w gminie Uścimów są podobne jak w całym powiecie lubartowskim. Bezrobocie jest ważnym problemem społecznym. Z ekonomicznego punktu widzenia wskazuje niewykorzystany potencjał siły roboczej. Jednym z zadań Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie, jako instytucji rynku pracy, jest realizacja programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych.

Zamieszczone dane wskazują, że duże trudności z wejściem na rynek pracy mają ludzie młodzi, często bezpośrednio po ukończeniu kształcenia. Większe trudności ze znalezieniem pracy mają także osoby z niższym wykształceniem. Natomiast zauważa się istotną różnicę w liczebności osób bezrobotnych z uwagi na płeć. Większość bezrobotnych stanowią mężczyźni. Bezrobotni z prawem do zasiłku stanowią niewielki odsetek wśród ogółu bezrobotnych. Wraz ze zmniejszaniem się liczby osób zarejestrowanych zmniejsza się też liczba osób z prawem do zasiłku. Udział tej grupy bezrobotnych w ogóle zarejestrowanych wykazuje tendencję malejącą.

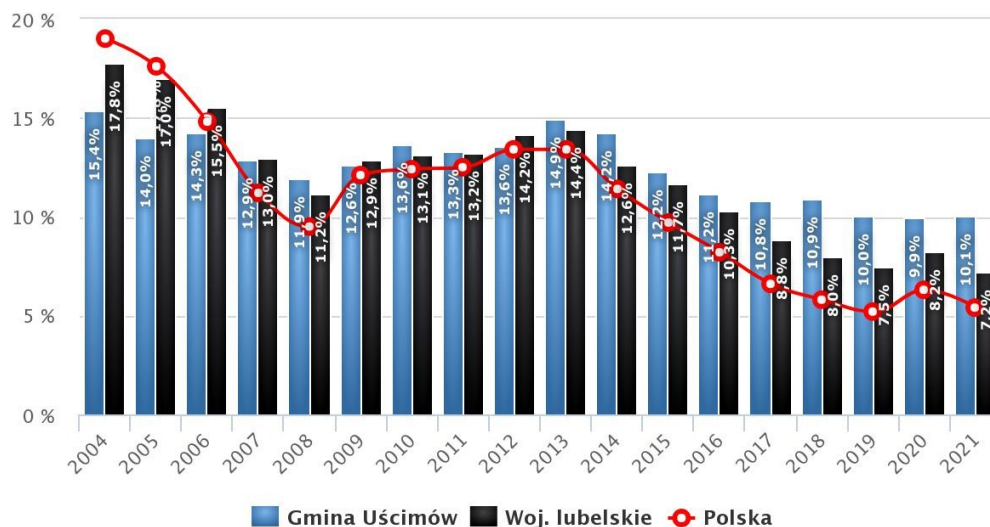
Stopa bezrobocia

Bezrobocie rejestrowane w powiecie lubartowskim wynosiło w 2021 roku 10,6% (11,4% wśród kobiet i 9,9% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa lubelskiego (7,2%) oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski (5,4%).

Wykres 5.

Szacunkowa stopa bezrobocia rejestrowanego w gminie Uścimów w latach 2004 – 2021

(Źródło: GUS)



Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Uscimow

Dużo bardziej niekorzystnie niż w regionie lubelskim i kraju kształtował się także wskaźnik udziału bezrobotnych zarejestrowanych w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym. Dane w tym zakresie zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 9. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Polsce, województwie lubelskim i gminie Uścimów w latach 2017-2021 w %

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Polska	4,6	4,2	3,8	4,6	4,0
Województwo lubelskie	6,3	5,8	5,5	6,3	5,6
Gmina Uścimów	7,3	7,5	7,0	7,3	7,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>;

Wystąpienie pandemii COVID-19 w roku 2020 wpłynęło częściowo, w negatywny sposób na rynek pracy, jeśli chodzi o przyrost stopy bezrobocia.

1.2.5. Edukacja

W myśl przepisów prawa oświatowego oraz ustawy o samorządzie gminnym do zadań własnych gminy należy zakładanie i prowadzenie szkół podstawowych. Gmina Uścimów jest organem prowadzącym dla jedynej na terenie gminy Szkoły Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w zlokalizowanej w Starym Uścimowie.

Szkoła Podstawowa w starym Uścimowie posiada wykwalifikowaną kadrę pedagogiczną. Szkoła wyposażona jest w sprzęt komputerowy, posiada dostęp do internetu. W budynku Szkoły znajdują się sala gimnastyczna wyposażona w podstawowy sprzęt do ćwiczeń. Przy szkole znajduje się boisko szkolne oraz plac zabaw dla dzieci.

Teren Szkoły podstawowej potrzebuje modernizacji zaplecza sportowego – budowy kompleksu boisk sportowych i miejsc do aktywnego spędzania czasu przez uczniów. Do modernizacji podlega również sala gimnastyczna znajdująca się wewnątrz budynku. Wymaga ona unowocześnienia i wyposażenia w lepszej jakości sprzęt sportowy.

Fotografia 1. Budynek Szkoły Podstawowej Starym Uścimowie



Źródło: <https://www.spuscimow.pl/>

W roku 2021 w gminie Uścimów placówkę mają 2 szkoły podstawowe, w których w 15 oddziałach uczyło się 193 uczniów (92 kobiety oraz 101 mężczyzn). Dla porównania w 2008 roku w gminie Uścimów placówkę miały

3 szkoły podstawowe, w których w 15 oddziałach uczyło się 206 uczniów (109 kobiet oraz 97 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształcą się 28,2% ludności (26,7% wśród dziewczyn i 29,9% wśród chłopów). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 12,9 uczniów. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 16,3% mieszkańców (15,4% wśród dziewczyn i 17,1% wśród chłopów). W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 24,5% mieszkańców gminy Uścimów w wieku potencjalnej nauki (24,2% kobiet i 24,9% mężczyzn).

Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Starym Uścimowie jest 8-klasową placówką publiczną i:

- 1) prowadzi bezpłatne nauczanie i wychowanie w zakresie ramowych planów nauczania;
- 2) przeprowadza rekrutację uczniów w oparciu o zasadę powszechnej dostępności;
- 3) zatrudnia nauczycieli posiadających kwalifikacje określone w odrębnych przepisach;
- 4) realizuje programy nauczania uwzględniające podstawę programową kształcenia ogólnego i podstawę wychowania przedszkolnego.
- 5) realizuje ustalone przez ministra właściwego ds. oświaty i wychowania zasady oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz przeprowadzania egzaminów i sprawdzianów.

Bazę lokalową Szkoły Podstawowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Starym Uścimowie stanowi samodzielny jedno piętrowy budynek. Obecnie szkoła posiada łącznie:

- 12 sal lekcyjnych,
- 1 pracownię komputerowe z dostępem do Internetu,
- 1 centrum multimedialne (laboratoria przyszłości)
- 1 świetlicę szkolną,
- 1 bibliotekę,
- 1 pomieszczenie stołówki szkolnej,
- 1 salę gimnastyczną (9 m x 21m),
- 1 salę integracji sensorycznej,
- 1 pokój nauczycielski,
- 1 sekretariat i gabinet dyrektora,
- 2 pokoje - pedagoga i psychologa oraz logopedy,
- 6 szatnie uczniowskie na odzież, 2 szatnie do wychowania fizycznego
- pomieszczenie socjalno – higieniczne dla personelu,
- dwa boiska trawiaste do piłki nożnej,
- boisko do siatkówki plażowej,
- plac zabaw.

Szkoła posiada 11 oddziałów wraz z oddziałami przedszkolnymi 3-4-latków, 5-latków i 6-latków.

Zbiorowość uczniowska nie jest jednolita. Uczniowie pochodzą z rodzin o zróżnicowanym statusie społecznym i różnych stylach wychowania, posiadających różne warunki materialne, lokalowe i społeczne. Są wśród nich uczniowie pochodzący z rodzin zaniedbanych, niewydolnych wychowawczo i patologicznych. Środowisko jest bardzo dobrze rozpoznane przez pedagogów, psychologa i wychowawców klas.

Wyniki ze sprawdzianów, które uczniowie piszą na zakończenie szkoły podstawowej kształtują się na poziomie wyników powiatu i województwa.

Szkoła pełni w środowisku znaczącą rolę, jest nie tylko miejscem nauki dzieci i młodzieży, ale również organizatorem lub współorganizatorem licznych akcji, przedsięwzięć i imprez o charakterze wychowawczym, opiekuńczym, a także sportowym i kulturalnym. Można wręcz powiedzieć, że współtworzą kulturalną panoramę gminy.

Nauczyciele i pracownicy

Kadrę pracowniczą szkoły podstawowej stanowią nauczyciele, pracownicy pedagogiczni oraz pracownicy administracji i obsługi.

Wszyscy nauczyciele i pracownicy pedagogiczni posiadają wykształcenie wyższe magisterskie z przygotowaniem pedagogicznym oraz odpowiednie kwalifikacje do nauczania na poszczególnych etapach kształcenia. Należy dodać, że nauczyciele ciągle podwyższają swoje kwalifikacje poprzez dokształcanie i doskonalenie na studiach podyplomowych oraz poprzez inne formy edukacji i działań.

Reforma edukacji wprowadziła nowe zasady awansu zawodowego nauczycieli. W oparciu o te zasady nauczyciele podejmują działania w kierunku zdobywania kolejnych stopni awansu zawodowego. Struktura zdobywania kolejnych stopni awansu w szkole podstawowej jest prowadzona zgodnie z wprowadzonym przeze mnie regulaminem.

Szkoła podstawowa zatrudnia: księgową, samodzielnego referenta trzy sprzątaczkę, trzy pomoce nauczyciela. Konserwatora i inspektora BHP.

Pracownicy administracji sprawnie posługują się technologią komputerową, co pozwala sprawnie prowadzić działalność księgowo – płacową, jak również kadry i ewidencję uczniów w oparciu o właściwe programy komputerowe i technologię informacyjną. Sekretariat szkoły podstawowej wraz z działalnością księgową wyposażony jest w bieżący dostęp do Internetu - OSE. W szkole podstawowej funkcjonuje finansowany z Narodowego Funduszu Zdrowia gabinet pielęgniarstwa szkolnej, która służy uczniom w zakresie podstawowej opieki pielęgniarstwa szkolnej.

Promujemy szkołę i upowszechniamy jej osiągnięcia w środowisku lokalnym m.in. poprzez prowadzenie szkolnej strony internetowej, organizowanie imprez i uroczystości szkolnych integrujących lokalne środowisko, zachęcanie uczniów do udziału w konkursach i zawodach sportowych. Dbamy o estetyczny wygląd szkoły oraz jej otoczenie. Tworzymy ofertę edukacyjną zgodną z potrzebami środowiska lokalnego. Podejmujemy inicjatywy na rzecz środowiska lokalnego.

Współpracujemy jednostkami oświatowymi oraz innymi instytucjami np. Komendą Powiatową Policji w Lubartowie, Posterunkiem Policji w Ostrowie Lubelskim, Państwową Strażą Pożarną w Lubartowie, Ochotniczą Strażą w Nowym Uścimowie, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Starym Uścimowie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Samorządową Biblioteką Publiczną w Starym Uścimowie, Towarzystwem Miłośników Ziemi Uścimowskiej, Stowarzyszeniem Przysiań w Starym Uścimowie Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Lubartowie, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie, Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa (uczestnictwo w „Programie dla szkół”).

Prowadzimy politykę kadrową zgodnie z potrzebami szkoły. Zatrudniamy i zwalniamy nauczycieli oraz innych pracowników zgodnie z przepisami prawa. Opracowujemy regulaminy zgodnie z przepisami prawa i kontroluje ich przestrzeganie. Dbam o przestrzeganie przez pracowników zasad ochrony danych osobowych. Podejmujemy działania służące kształtowaniu w szkole dobrych relacji międzyludzkich. Wewnątrzszkolne konflikty rozwiązujemy w drodze mediacji.

Powołujemy skład zespołu egzaminacyjnego, zastępcę przewodniczącego zespołu egzaminacyjnego, zespoły nadzorujące. Nawiązujemy współpracę z dyrektorami sąsiednich szkół w celu wymiany nauczycieli na egzamin. Zgłaszamy uczniów do Okręgowej komisji Egzaminacyjnej a w dniu egzaminu czuwam nad jego prawidłowym przebiegiem.

Realizujemy uchwały rady, podjęte w ramach jej kompetencji. Dbamy o prowadzenie zgodnie z przepisami prawa dokumentacji rady pedagogicznej, w tym protokołów, które w naszej szkole są sporządzane przy pomocy komputera, a następnie drukowane i podpisywane.

Współpracujemy z radą rodziców. Rada rodziców jest organem opiniotwórczym szkoły. Zasięgam opinii rady między innymi: w bieżącym i przyszłościowym programowaniu pracy szkoły, opiniowaniu pracy nauczycieli na mój wniosek, planowaniu wydatków szkoły. Rada rodziców w porozumieniu z radą pedagogiczną uchwała Program wychowawczo-profilaktyczny szkoły. Rodzice bardzo chętnie włączają się w działania szkoły oraz wspierają szkołę w realizacji podejmowanych inicjatyw. O bardzo dobrej współpracy z radą rodziców świadczy fakt, że w 2020 r. udało się zakupić bardzo dobrej jakości sprzęt nagłaśniający i światła dyskotekowe. Zostały także zakupione naczynia na stołówkę szkolną oraz wyposażony plac zabaw znajdujący się na terenie szkoły. Wyposażenie w ramach projektu laboratorium przyszłości.

We współpracy z Urzędem Gminy, dzięki MEiN i OSE doposażamy szkołę w niezbędny sprzęt komputerowy dla nauczycieli i uczniów. Każdy potrzebujący uczeń naszej szkoły miał możliwość uzyskania urządzeń niezbędnych do nauki zdalnej. Praca placówki w czasie ograniczeń pandemicznych przebiegała bez zakłóceń.

W szkole realizowane są programy profilaktyczne: „Czyste powietrze wokół nas”, „Trzymaj formę”. Organizowane są pogadanki wśród uczniów klas I -III na temat bezpieczeństwa w drodze do szkoły. Przed feriami

zimowymi i letnimi prowadzone są przez wychowawców klas pogadanki na temat bezpiecznego odpoczynku. Organizowane są także konkursy promujące zdrowy styl życia oraz przygotowywane wystawy prac dotyczące omawianej tematyki.

W celu przeciwdziałania niewłaściwym zachowaniom uczniów wprowadziliśmy i realizujemy projekt "Sposób na Alcybiadesa".

Organizowaliśmy powiatowy pokaz talentów "Pokaż na co Cię stać" - 5 edycji, „Bieg rodzinny” – 3 edycje, organizacja przerwana przez pandemię koronawirusa. półfinały powiatu w piłce nożnej chłopców. Współtworzyłem w porozumieniu z Parafią Rzymsko-Katolicką w Starym Uścimowie Szkolne Koło Kolarsko-Turystyczne -PTTK podlegające PTTK w Siedlcach.

Partnerstwo ze Stowarzyszeniem Przysiań Uścimów w projekcie „Razem więcej”. Partnerstwo z Urzędem Marszałkowskim w projekcie „Pilotażowy system gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie Województwa Lubelskiego wzmocniony sprawnym monitoringiem ilości oraz kontroli ich usuwania i unieszkodliwiania”.

Rozszerzyliśmy ofertę edukacyjną dla dzieci o zajęcia logopedii i języka angielskiego. W oddziałach przedszkolnych bardzo duża liczba dzieci wymagała terapii logopedycznej – ćwiczenia ułatwiają kształtowanie poprawnej wymowy i koncentracji podczas czytania.

Zajęcia dodatkowe z języka angielskiego pozwoliły tym dzieciom na wczesne poznanie i naukę tego języka, co wyrównuje ich szanse edukacyjne i pozwala na wszechstronny rozwój. W roku szkolnym 2020/2021 nawiązaliśmy współpracę z Lubelskim Klubem Karate, który prowadzi od lat zajęcia dla naszych uczniów – dwa razy w tygodniu płatne przez rodziców. Od dwóch lat są również realizowane zajęcia taneczne prowadzone przez Szkołę Tańca Jacek Jelinek. Wcześniej przez dwa lata zajęcia taneczne prowadzone były przez Lubelskie Centrum Inicjatyw Tanecznych. W tym roku szkolnym rozszerzyłem ofertę szkoły o zajęcia dodatkowe finansowane przez organ prowadzący: zajęcia chóru szkolnego, szkolnego koła tanecznego oraz szkolnego koła teatralnego. Szkoła od początku realizacji korzysta z programów prowadzonych przez Agencję Rynku Rolnego w Lublinie: „Mleko i owoce w szkole”.

W prowadzonych działaniach stosujemy indywidualizację procesu nauczania, uwzględniam rozwój psychofizyczny uczniów, ich potrzeby, potencjał rozwojowy i zainteresowania oraz formy dostosowania wymagań, możliwości uzupełniania wiadomości i umiejętności.

Budujemy u uczniów poczucie własnej wartości poprzez motywowanie ich do dalszego rozwoju oraz wykorzystywanie elementów oceniania kształtującego. Inspiruję uczniów do rozwijania pasji, zainteresowań, talentów.

Zachęcamy do udziału w konkursach, uroczystościach szkolnych oraz akcjach organizowanych na terenie szkoły i poza jej murami. Inicjuję działania mające na celu zapewnienie wsparcia każdemu uczniowi w jego rozwoju. W celu zdiagnozowania przyczyn niepowodzeń szkolnych uczniów współpracujemy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Lubartowie.

Szczegółowo analizujemy opinie i orzeczenia z poradni, a następnie wdrażam rozwiązania adekwatne w mojej ocenie do danego problemu edukacyjnego.

Dążymy do pełni własnego rozwoju osobowe poprzez udział w licznych formach doskonalenia zawodowego oraz podejmując współpracę z różnymi instytucjami. Kształcę i wychowuję młodzież w umiłowaniu Ojczyzny.

Między innymi opiekujemy się znajdujące się przy szkole miejsce pamięci narodowej poświęcone „Sybirakom”, pomnikiem Patrona Szkoły Marszałka Józefa Piłsudskiego, pomnikiem Powstańców styczniowych, mogiłą Żołnierzy Wyklętych – „Kruk” i „Zimny” oraz tym którzy polegli walcząc o niepodległość Polski w ramach akcji „100 dębów na 100-lecie Odzyskania Niepodległości” oraz

„III BIEG RODZINNY – BIEG KU WOLNOŚCI” – organizowany przez naszą szkołę. Moi wychowankowie biorą udział w szkolnych i lokalnych obchodach świąt rocznicowych m.in. Narodowego Święta Niepodległości, Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych, Powstania Warszawskiego, Zbrodni Katyńskiej, uchwalenia Konstytucji 3 Maja, upamiętniających kolejne rocznice pobytu i walk 27 Wołyńskiej Dywizji Piechoty AK w ramach akcji „Burza” na Lubelszczyźnie. Bierzymy udział w akcjach: „Szkoła do hymnu”, „Rekord dla Niepodległej”, „Szkoła pamięta”, „Ogień Niepodległości” pochodzący z Kostiuchnówki (bitwa pod Kostiuchnówką – Legionów Polskich prowadzone w dniach 4–6 lipca 1916 roku), rozpoczęcie roku szkolnego „z „lnką”. Realizując program wychowawczo-profilaktyczny podejmuję działania służące kształtowaniu postaw: obywatelskiej, patriotycznej i prospołecznej. Kształtuję u uczniów świadomość posiadanych praw i zachęcam ich do działań społeczno-obywatelskich. Brałem udział w szkoleniu: „Dziedzictwo kulturowe Lubelszczyzny w edukacji i działalności społecznej”. Podjęmę działania włączające uczniów z niepełnosprawnościami lub trudnościami do pełnego uczestnictwa w życiu społeczności szkolnej. Uczę swoich wychowanków szacunku do drugiego człowieka oraz niesienia bezinteresownej pomocy. Zachęcam do uczniów do pracy w szkolnym kole PCK i szkolnym wolontariacie. Realizacja powyższego celu realizowana jest przez udział uczniów w akcjach: „Twój Dar Serca dla Hospicjum”, „Spędźmy razem święta”, „Zbiórka żywności dla potrzebujących”, „Podziel się kanapką”, „Zbiórka karmy na rzecz schroniska dla zwierząt”, pomoc materialna dla Parafii Rzymsko-Katolickiej p.w. Zesłania Ducha Świętego w Mieniewiczach – Wołyń.- Ukraina. W ramach akcji - „POMOC RODAKOM NA WSCHODZIE” – zbierane były produkty żywnościowe.

W Szkole zatrudnionych jest łącznie 29 nauczycieli. W 2023 roku do Szkoły uczęszczało łącznie 202 uczniów, w tym 60 uczniów do oddziałów przedszkolnych oraz 142 w szkole podstawowej.

W placówce funkcjonują następujące organizacje, stanowiska i działania wspierające działalność szkolną:

- Radiowęzeł- przeciwdziałanie agresji wśród uczniów
- Strona internetowa Szkoły – www.spuscimow.pl;

- Biblioteka szkolna;
- Pedagog szkolny;
- Logopeda;
- Zespół Promujący Zdrowie;
- Świetlica szkolna;
- Dożywianie w formie cateringu – współdziałanie z OPS.

Projekty i przedsięwzięcia realizowane przez placówkę:

- Szkoła korzysta z programów prowadzonych przez Agencję Rynku Rolnego w Lublinie: „Mleko i owoce w szkole”.
- Realizujemy projekty: „Laboratoria przyszłości”; „Rozwój czytelnictwa”
- Powiatowy Konkurs Talentów „Pokaż, Na Co Cię Stać”
- Impreza Sportowo-Rekreacyjna : „ Bieg Rodzinny” w 2018 Jako „ Bieg Rodzinny - Bieg ku Niepodległości”
- Pozyskanie zewnętrznych środków finansowych w ramach programu „Aktywna Tablica w latach 2017- 2020”.

Obchody, uroczystości:

- Dzień Edukacji Narodowej,
- Dzień Przedszkolaka,
- Dzień Dziecka,
- Dzień Chłopaka, Dzień Kobiet,
- Dzień Poczty Polskiej;
- Dzień Pamięci Jana Pawła II;
- Dzień Rodziny,
- Dzień Polskiej Niezapominajki;
- Dzień Ziemi;
- Dzień Wiosny, dzień bez plecaka organizowany przez SU
- Dzień Lego
- Dzień Babci i Dziadka;
- Dzień Pluszowego Misia,
- Dzień zdrowego śniadania,
- Święto Odzyskania Niepodległości;
- Tydzień bez przemocy;
- 21 marca- Dzień solidarności z osobami z Zespołem Downa;
- 3 Maja
- Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych;
- Przypomnienie świata o powstaniu w getcie- 19.04.1943- Powstanie w Getcie Warszawskim;
- Dzień Kropki;
- Udział w dożynkach Gminno- Parafialnych

Akcje, kiermasze:

- kiermasz charytatywny „Skarbonka dla Tymka”-;
- kiermasz wielkanocny- środki na działalność samorządu;
- kiermasz Boże Narodzenie;

- zbiórka odzieży i środków higienicznych dla Ukraińców;
- zbiórka trwałej żywności, przyborów szkolnych, gier edukacyjnych- „ i Ty możesz zostać Mikołajem”;
- Paczuska dla Maluszka;
- Różowa Skrzynka;
- 10 najlepszych sportowców Naszej Szkoły.
- I miejsce w konkursie na najaktywniejszą komisję, klub, sekcję turystyki kolarskiej w kategorii sekcje szkolne;
- I miejsce na XXXVII Ogólnopolskim Młodzieżowym Turnieju Turystyczno-Krajoznawczym w
- gazetka SKKT w Starym Uścimowie
- II miejsce Mistrzostwach Powiatu Lubartowskiego w Mini Piłce Nożnej Chłopców;
- „Igrzyska Młodzieży Szkolnej” – III miejsce w półfinale powiatu w piłce nożnej.
- Zorganizowanie świetlicy i zbiórek dla dzieci z Ukrainy.

Działania Zespołu Promującego Zdrowie - Projekty profilaktyczno-zdrowotne przeprowadzone były po hasłach:

- " Aktywność fizyczna, jako źródło zdrowia, siły psychofizycznej i odporności";
- "Ruch w życiu człowieka";
- " Ja i moja rodzina – jak mądrze i ciekawie wykorzystać czas bycia razem

Zapewnienie bezpieczeństwa uczniom i nauczycielom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę jest jednym z kluczowych zadań, które wykonują. Szkoła posiada certyfikaty:

- „Placówka przyjazna dzieciom z zaburzeniami przetwarzania sensorycznego”;
- „ Szkoła przyjazna przedszkolakom”;
- „ Szkoła Promująca Zdrowie”.

W celu rozwijania pasji i zainteresowań sportowych oraz promowania aktywności fizycznej wśród uczniów, od 4 lat we współpracy z Zarządem Wojewódzkim LKS w Lublinie w ramach Programu „Szkolny Klub Sportowy” Ministerstwa Sportu i Turystyki nasi uczniowie korzystają od z dodatkowych zajęć sportowych.

Nasi uczniowie biorą udział w rozgrywkach ligi piłki nożnej w lokalnym klubie LKS „Wodnik” Uścimów.

Potrzeby szkoły:

- remont boisk przy szkole (wykonanie nowej nawierzchni trawiastej, bramek, ławek i ogrodzenia);
- Wymiana na nowe i doposażenie w nowe urządzenia „Szkolnego placu zabaw”;
- Doposażenie w sprzęt sportowy (piłki, kozy, zestawy gimnastyczne, ławeczki gimnastyczne);

- Doposażenie szkoły w TIK (kamerki, laptopy dla nauczycieli i ekrany multimedialne, mobilna „ruchoma podłoga”);
- Dodatkowe nieodpłatne zajęcia dla uczniów (robotyka, programowanie, majsterkowanie, gotowanie, rękodzieło itp.)

1.2.6. Kultura

Według danych z 2021 w gminie Uścimów działały 2 biblioteki i filie publiczne posiadające księgozbiór liczący 10 997 wolumenów. We wszystkich placówkach zatrudnionych było 4 pracowników. Dla porównania w 2008 roku działały 2 biblioteki i filie posiadające księgozbiór liczący 12 041 wolumenów.

Komputeryzacja bibliotek publicznych w 2021 roku: komputery użytkowane w bibliotece ogółem: 10 dostępne dla czytelników: 7 komputery podłączone do Internetu dostępne dla czytelników: 7 biblioteki, które umożliwiają korzystanie z Internetu bezprzewodowego: 1.

Gminna Biblioteka Publiczna w Uścimowie działa od 1960 roku. Rozpoczęła swą działalność na bazie biblioteki szkolnej. Biblioteka Publiczna w Uścimowie jest samorządową instytucją kultury, którą prowadzi Gmina Uścimów. Nadzór bezpośredni nad Biblioteką sprawuje Wójt Gminy, natomiast nadzór merytoryczny sprawuje Biblioteka Powiatowa. Biblioteka posiada osobowość prawną i jest wpisana do rejestru instytucji kultury. Siedzibą Biblioteki jest Stary Uścimów, a terenem działania cała Gmina. Gminna Biblioteka Publiczna ma Filię Biblioteczną w Nowej Jedlance. Filia ma siedzibę w budynku OSP Nowa Jedlanka. W sezonie letnim zaspokajamy także potrzeby czytelnicze naszych wczasowiczów, wypoczywających nad pobliskimi jeziorami.

Siedzibą Biblioteki jest niewielki, (stary) budynek drewniany o powierzchni użytkowej ok. 80 m². We wcześniejszym okresie budynek ten pełnił funkcję przedszkola. Po zlikwidowaniu przedszkola, stał się siedzibą dla dwóch organizacji - Biblioteki i Ośrodka Pomocy Społecznej. W chwili obecnej budynek ten w całości zajmuje Biblioteka, mieści się tu Izba Regionalna, niewielka czytelnia, oraz 2 pokoje gdzie znajduje się księgozbiór Biblioteki oraz komputery z dostępem do Internetu, zakupione z programu „Ikonka”.

Główne wyposażenie Biblioteki w Uścimowie to 20 regałów na książki, 6 stolików, 18 krzesełek, 4 komputery z biurkami i krzesłami obrotowymi.

Zespół biblioteczny to: Dyrektor GBP w Uścimowie Magdalena Haraszczuk, kierownik Filii Bibliotecznej pani Justyna Musiej oraz główny księgowy Ewelina Musiej.

Prasa regionalna „Echo Powiatu Lubartowskiego” czy „Lubartowiak” pochwalają poza pracą typowo biblioteczną, działalność kulturalno - informacyjną Biblioteki, np. utworzenie „Izby Regionalnej” czy promowanie pracy twórców ludowych.

Tabela 10. Księgozbiór oraz liczba wypożyczeń w bibliotece publicznej w gminie Uścimów

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Księgozbiór (wol.)	9 382	9 836	9 871	10 663	10 997
Czytelnicy w ciągu roku (os.)	401	348	363	342	355
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	3 956	4 045	4 501	4 378	4 841
Komputery w bibliotece dostępne dla czytelników	4	4	4	3	7

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>;

Oprócz podstawowych zadań gromadzenia, opracowywania i udostępniania zbiorów, Gminna Biblioteka Publiczna prowadzi działalność kulturalną i oświatową na rzecz mieszkańców. Jako jedyna instytucja kultury w gminie biblioteka jest współorganizatorem imprez kulturalnych i środowiskowych.

Na terenie gminy funkcjonuje 7 remiz, poza swoim przeznaczeniem pełnią one również funkcje świetlic. Są one miejscem spotkań miejscowej ludności, organizacji imprez okolicznościowych oraz siedzibami „Kół Gospodyń Wiejskich”. Obiekty tego typu znajdują się w miejscowościach:

- Nowa Jedlanka,
- Stara Jedlanka,
- Drozdówka,
- Głębokie,
- Maśluchy,
- Nowy Uścimów,
- Krasne

1.2.7. Sport

Według danych GUS z 2018 w Gminie Uścimów działały 4 kluby sportowe (włącznie z Uczniowskimi Klubami Sportowymi) zrzeszające 74 członków. Zarejestrowano 74 ćwiczących (mężczyźni: 44, kobiety: 30, w tym chłopcy do lat 18: 29, dziewczęta do lat 18: 30). Aktywne były 4 sekcje sportowe. Zajęcia sportowe prowadzone były przez dwóch trenerów i instruktorów sportowych. Dostępne było jedno boisko uniwersalne – wielozadaniowe. Sytuacja pod względem aktywności sportowej pogorszyła się w gminie w stosunku do roku 2016, w którym było 114 członków klubów sportowych, w tym 106 osób ćwiczących. Zmiany w tej dziedzinie w ostatnich 10 latach zaprezentowano na wykresie.

Tabela 11. Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS, GUS, 2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	Dane
kluby	szt.	1
członkowie	osoba	52
ćwiczący ogółem	osoba	42
ćwiczący mężczyźni	osoba	42
ćwiczący do lat 18 ogółem	osoba	20
ćwiczący do lat 18 chłopcy	osoba	20
sekcje sportowe	szt.	2
trenerzy	osoba	1
instruktorzy sportowi	osoba	1
kluby sportowe na 10 tys. ludności	szt.	3,3
ćwiczący w klubach sportowych na 1 000 mieszkańców	osoba	13,7
młodzież do lat 18 ćwicząca w klubach sportowych na 1000 osób w wieku do lat 18	osoba	35

Bieg jezior

Bieg Jezior jest biegiem rekreacyjnym przeznaczonym dla wszystkich przebywających na wypoczynku nad jeziorami Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego oraz rekreacyjnie uprawiających bieganie. Impreza organizowana jest co roku w pierwszą niedzielę sierpnia w miejscowości Krasne-Krzywe nad jeziorem Łukcze. Co roku udział w biegu bierze kilkuset uczestników, sięgających nawet 1000 osób, co potwierdza duże zainteresowanie wśród mieszkańców gminy oraz turystów.

. Od 2019 roku została zmieniona trasa oraz data Biegu jezior. Bieg jezior organizowany jest w pierwszą sobotę sierpnia i rozpoczyna się przy

remizie znajdującej się w miejscowości Krasne a kończy się na plaży przy jeziorze Maśluchowskim za Szkołą Podstawową w Starym Uścimowie.

CEL BIEGU:

- Upowszechnienie kultury fizycznej , czynnego wypoczynku i promocja zdrowego stylu życia.
- Promocja walorów krajoznawczo - turystycznych i rekreacyjnych gminy Uścimów.
- Promocja turystyki w powiecie lubartowskim i województwie lubelskim.
- Popularyzacja biegania jako najprostszej formy ruchowej.

Bazę sportową gminy tworzą następujące obiekty:

- ✓ Gminny stadion w Starym Uścimowie (użytkowany przez LKS „Wodnik” Uścimów);
- ✓ Boiska przyszkolne przy szkołach w Starym Uścimowie, Nowej Jedlance.
- ✓ Sale gimnastyczne przy szkołach w Starym Uścimowie i Nowej Jedlance.

Z obiektów przyszkolnych korzystają przede wszystkim uczniowie szkół w ramach lekcji wychowania fizycznego.

Przy remizach OSP w miejscowościach Nowa Jedlanka, Maśluchy, Głębokie zlokalizowane są boiska do gry w piłkę siatkową.

1.2.8. Ochrona zdrowia

Świadczenia z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej w gminie Uścimów realizuje Przychodnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Starym Uścimowie. Przychodnia realizuje funkcje w zakresie: medycyny rodzinnej, pediatrii, pielęgniarstwa rodzinnego dla położnych, pielęgniarstwa środowiska nauczania i wychowania. W ramach przychodni realizowane są następujące specjalności:

- Poradnia (gabinet) lekarza podstawowej opieki zdrowotnej
- Poradnia (gabinet) lekarza podstawowej opieki zdrowotnej dla dzieci
- Poradnia (gabinet) pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej
- Poradnia (gabinet) położnej podstawowej opieki zdrowotnej
- Gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej dla dzieci

Przychodnia pełni funkcje ochrony zdrowia w zakresie: 1) leczenia w ramach podstawowej opieki zdrowotnej; 2) leczenia ambulatoryjnego specjalistycznego; 3) medycyny szkolnej.

Dane statystyczne dotyczące ochrony zdrowia w gminie zamieszczone są w poniższej tabeli.

Tabela 112. Ochrona zdrowia w gminie Uścimów w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie ogółem	12 817	13 003	12 680	11 651	Bd.
Podmioty ambulatoryjne – przychodnie ogółem	1	1	1	1	1
Praktyki lekarskie na wsi	1	1	1	1	1
Przychodnie na 10 tys. ludności	3	3	3	3	3
Podstawowa opieka zdrowotna – porady – porady ogółem	12 817	13 003	12 680	11 651	Bd.
Apteki ogólnodostępne	1	1	1	1	1

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

Specjalistyczną opieką zdrowotną dla mieszkańców gminy Uścimów świadczy Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lubartowie, który prowadzi między innymi szpital, oraz poradnie specjalistyczne oraz Zespół Ratownictwa Medycznego.

Podstawowym problemem w sferze ochrony zdrowia, nie tylko w Uścimów, ale całym powiecie lubartowskim jest trudny dla mieszkańców dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, z powodu konieczności długiego oczekiwania w kolejkach na porady u lekarzy specjalistów. Ponadto szczególne znaczenie mają procesy starzenia się społeczeństwa, w powiązaniu z procesami migracji i wyludnienia regionu, problemy osób z niepełnosprawnościami, niesamodzielnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.

1.2.9. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna w gminie Uścimów stanowi element systemu zabezpieczenia socjalnego. Działania prowadzone w zakresie pomocy społecznej i wspierania rodzin mają na celu umocnienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego osób i rodzin oraz udzielenie im pomocy w przypadku trudnej sytuacji życiowej. Pomoc społeczna nakierowana jest na pomoc osobom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym,

zapobieganie patologiom społecznym wśród dzieci i młodzieży, poprawę systemu opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

Politykę społeczną w gminie Uścimów kreuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Uścimowie. Jako jednostka organizacyjna gminy Uścimów realizuje w jej imieniu zadania z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje dwie podstawowe funkcje polityki społecznej państwa: pomoc wszystkim mieszkańcom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej, której nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz pomoc dla rodzin wychowujących dzieci. Zadaniem pomocy społecznej jest również profilaktyka, czyli podejmowanie działań zapobiegających powstawaniu trudnych sytuacji.

Tabela 123. Pomoc społeczna w Uścimów w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej – ogółem (gosp.)	126	133	120	118	103
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej – poniżej kryterium dochodowego (gosp.)	88	95	88	82	69
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej – powyżej kryterium dochodowego (gosp.)	38	38	32	36	34
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej – ogółem (os.)	396	375	332	311	262
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej – poniżej kryterium dochodowego (os.)	253	252	231	197	152
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej – powyżej kryterium dochodowego (os.)	143	123	101	114	110
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej, tj. udział beneficjentów środ. pomoc. społ. w liczbie ludności ogółem (%)	12,1	11,7	10,5	10,0	8,6
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej, tj. udział	7,7	7,9	7,3	6,3	5,0

beneficjentów środ. pomoc. społ. w liczbie ludności ogółem – poniżej kryterium dochodowego (%)					
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej, tj. udział beneficjentów środ. pomoc. społ. w liczbie ludności ogółem – powyżej kryterium dochodowego (%)	4,4	3,8	3,2	3,7	3,6

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bd.l.stat.gov.pl>

Zaprezentowane dane za okres 2017-2021 wskazują, że zmniejszyła się intensywność korzystania z pomocy społecznej, co wskazuje na poprawiającą się sytuację socjalną w gminie. Mimo to sporządzona na potrzeby tej Strategii analiza SWOT wykazała duże oczekiwania społeczne w zakresie pomocy społecznej.

Tabela 134. Świadczenia na rzecz rodziny w gminie Uścimów w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	138	134	117	100	83
Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny – ogółem (os.)	272	264	238	208	175
Dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny (os.)	243	234	218	194	161
Udział dzieci w wieku 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (%)	41,3	41,0	38,7	33,9	29,6
Kwota świadczeń rodzinnych (tys. zł)	1 016	959	976	1 003	966
Kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) (tys. zł)	549	515	475	415	360
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych (tys. zł)	83	90	120	132	141

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bd.l.stat.gov.pl>

Zamieszczone w powyższej tabeli dane dotyczące świadczeń na rzecz rodziny w gminie Uścimów, gdzie z roku na rok maleje liczba i wartość świadczeń na dzieci, a rośnie wartość zasiłków pielęgnacyjnych wynika nie

tylko z sytuacji socjalnej społeczności gminy, ale wskazuje również na niekorzystne procesy demograficzne.

Kolejna tabela obrazuje skalę świadczeń w gminie Uścimów z programu Rodzina 500 Plus.

Tabela 145. Świadczenia z programu Rodzina 500 Plus w gminie Uścimów w latach 2017-2019

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Przeciętna miesięczna liczba rodzin pobierających świadczenie	231	222	-	-	-
Przeciętna miesięczna liczba rodzin otrzymujących świadczenie wychowawcze w okresie od 01.01.2019 do 30.06.2019	-	-	218	-	-
Liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	362	354	-	-	-
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze w okresie od 01.01.2019 do 30.06.2019	-	-	352	-	-
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze w okresie od 01.07.2019 do 31.12.2019	-	-	510	-	-
Wydatki na świadczenia wychowawcze (zł)	2 206 535	2 152 873	2 640 405	3 178 734	3 092 563

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdł.stat.gov.pl>

Na terenie gminy Uścimów brak jest placówek stacjonarnej pomocy społecznej.

Poza wskazanymi powyżej formami pomocy społecznej, społeczność Uścimów objęta jest pomocą instytucji na szczeblu powiatu. Na terenie powiatu lubartowskiego funkcjonują następujące jednostki pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej:

- Dom Pomocy Społecznej w Kocku
- Dom Pomocy Społecznej w Ostrowie Lubelskim
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Lubartowie

Dane GUS podają, że w roku 2021 w powiecie lubartowskim funkcjonowały 4 placówki stacjonarnej opieki społecznej, w tym 3 domy opieki społecznej, dysponujące łącznie 302 miejscami.

1.2.10. Bezpieczeństwo publiczne

Podstawową jednostką sprawującą pieczę nad bezpieczeństwem publicznym w gminie Uścimów jest Posterunek Policji w Ostrowie Lubelskim. Posterunek obsługuje rejon gminy Uścimów tj. należące do niej miejscowości: Stary Uścimów, Kolonia Orzechów, Drozdówka, Nowa Jedlanka, Stara Jedlanka, Rudka Starościńska, Ochoża, Maśluchy, Nowy Uścimów, Krasne, Krasne Ryczka, Krasne Kosów, Krasne Krzywe.

W 2021 roku w gminie Uścimów stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 46 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 14,77 przestępstw. Jest to wartość mniejsza od wartości dla województwa lubelskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

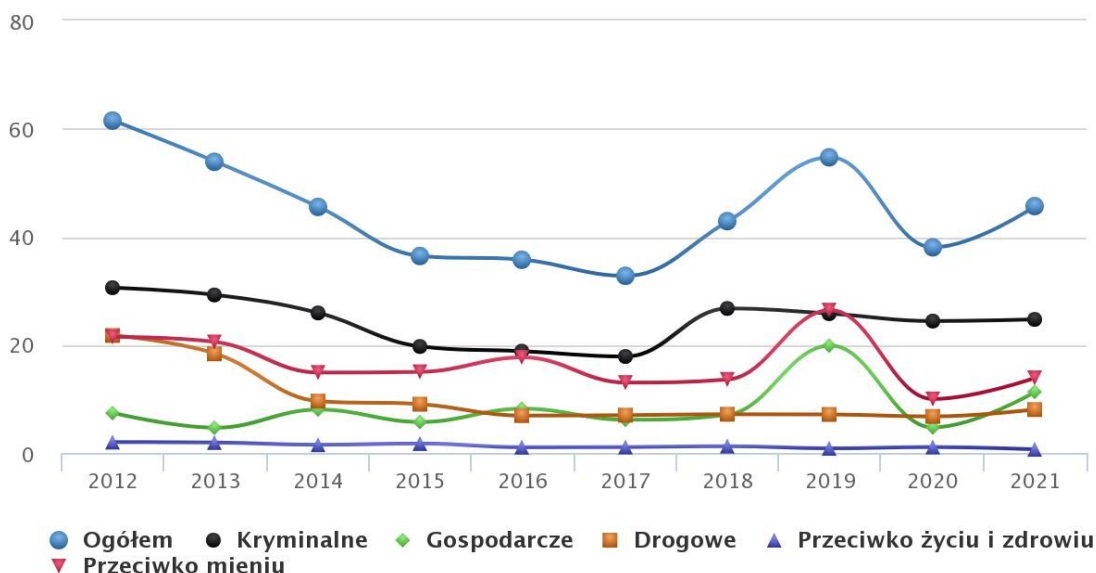
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Uścimów wynosi 89,90% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa lubelskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Uścimów najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 7,99 (wykrywalność 87%) oraz o charakterze gospodarczym - 3,66 (wykrywalność 87%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa przeciwko mieniu - 4,49 (77%), drogowe - 2,59 (99%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,22 (100%).

Poniższy wykres prezentuje przestępstwa zaistniałe w gminie w podziale na rodzaje przestępstw w latach 2012-2021.

Przestępstwa stwierdzone (oszacowanie) w gminie Uścimów w latach 2012 – 2021

(Źródło: GUS)



Źródło: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Uscimow

Zadania z zakresu ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, realizowane również przez odpowiednie służby, inspekcje i straże, które w gestii samorządu powiatowego. Poniżej wymieniono służby realizujące zadania w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego, na terenie powiatu lubartowskiego:

- Komenda Powiatowa Policji w Lubartowie;
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Lubartowie;
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Lubartowie;
- Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Lubartowie;
- Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego.

Poza tym na terenie gminy Uścimów działa jednostka OSP, która znajduje się w Krajowym Systemie Ratownictwa Gaśniczego. Jest OSP w Uścimowie Nowym. Na jej wyposażeniu znajduje się m. in.: GCBA 5/32/3 Scania; GBA 2,5/16 Star 244; GLM 8 Gazela; Łódź śrubowa płaskodenna.

Pozostałe OSP:

- OSP Krasne
- OSP Głębokie
- OSP Nowa Jedlanka
- OSP Rudka Starościańska
- OSP Stara Jedlanka
- OSP Maśluchy
- OSP Drozdówka

Fot. Wóz bojowy będący na wyposażeniu OSP Uścimów



Źródło: <https://www.straz.lubartow.pl/jednostki-osp/>

1.3. SFERA GOSPODARCZA

1.3.1. Przedsiębiorczość

Ważnym elementem kształtującym sytuację społeczno-gospodarczą w Uścimów jest rozwój przedsiębiorczości. Podmioty gospodarcze tworzą miejsca pracy i często poprzez samozatrudnienie przyczyniają się do ograniczania bezrobocia. Według danych GUS w 2021 roku w gminie Uścimów działalność gospodarczą prowadziło 177 podmiotów gospodarczych, w tym 172 podmioty z sektora prywatnego, co stanowiło ponad 97% ogółu przedsiębiorstw. W roku 2020 pomimo wystąpienia pandemii COVID-19 liczba podmiotów gospodarczych nie zmieniła się w stosunku do roku 2019, a nawet wzrosła. Natomiast analizując zmiany liczby podmiotów gospodarczych od roku 2017, z roku na rok następował

przyrost ich liczby. W perspektywie od 2017 do 2021 przyrost ten wyniósł ponad 17%. W porównaniu do roku 2017 wzrosła liczba podmiotów z sektora prywatnego, a w grupie podmiotów z sektora publicznego nie zmieniła się. Największy udział w strukturze podmiotów prywatnych mają podmioty prowadzone przez osoby fizyczne, których jest ponad 71%.

Tabela 16. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Uścimów w latach 2017-2021 według sektorów własnościowych

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	146	160	166	175	177
Sektor publiczny – ogółem, w tym	5	5	5	5	5
Sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	3	3	3	3	3
Sektor prywatny – ogółem, w tym	141	155	161	170	172
Sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	103	116	118	125	126
Sektor prywatny - spółki handlowe	4	3	4	5	5
Sektor prywatny - spółdzielnie	4	3	3	2	2
Sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	11	12	12	12	12

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

W gminie Uścimów w roku 2021 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 177 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 126 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 12 nowych podmiotów, a 4 podmioty zostały wyrejestrowane. Na przestrzeni lat 2009-2021 najwięcej (23) podmiotów zarejestrowano w roku 2018, a najmniej (10) w roku 2015. W tym samym okresie najwięcej (20) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2009 roku, najmniej (4) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2021 roku.

Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Uścimów najwięcej (4) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (172) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 10,7% (19) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 37,3% (66) podmiotów, a 52,0% (92) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

W okresie 2017-2021 w gminie Uścimów systematycznie wzrastała liczba podmiotów gospodarczych i nie zmalała nawet w okresie trwania

pandemii COVID-19 w roku 2020. Jednak część zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zawiesiła działalność. Kolejna tabela zawiera informacje dotyczące struktury branżowej przedsiębiorstw.

Tabela 17. Podmioty gospodarcze w gminie Uścimów w latach 2017-2021 według grup rodzajów działalności PKD 2007

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Podmioty według rodzajów działalności – ogółem, w tym	146	160	166	175	177
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	21	19	21	21	19
Przemysł i budownictwo	45	53	51	60	66
Pozostała działalność	80	88	94	94	92

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Uścimów najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (38.1%) oraz Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (15.1%). Tendencje związane z rozwojem rodzajów działalności gospodarczych zaprezentowano na poniższym wykresie.

Rodzaje przeważającej działalności w latach 2012 – 2021

(Źródło: GUS)



https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Uscimow#rejestr-region

Do głównych pracodawców gminy należą mniej liczne podmioty gospodarcze, zatrudniające od kilkunastu do kilkudziesięciu osób. Do podmiotów tworzących najwięcej miejsc pracy w gminie Uścimów, zalicza się przedsiębiorstwa:

- Polana sp. z o.o. z Ochoży - produkcja i sprzedaż owoców borówki amerykańskiej;
- „Agrostar” sp. j. A. Starownik z Nowej Jedlanki - handel mięsem i wędlinami;
- Jarosław Mazurek ze Starego Uścimowa, produkcja i sprzedaż materiałów budowlanych;
- Spółdzielnia Rolniczo-Handlowa w Starym Uścimowie - handel artykułami spożywczo-przemysłowymi, piekarnia;
- Gospodarstwo Rybackie Jedlanka;
- Zakład Przemysłu Drzewnego - Mariusz Sidor;
- Green Star sp. z o.o. - węgiel drzewny, brykiety;
- Ośrodek Wypoczynkowy p. Skąteckiej-Young w Jedlance Starej.

Główni pracodawcy gminy Uścimów prowadzą działalność w branżach tradycyjnych (takich jak handel, budownictwo, produkcja owoców) i tworzą głównie miejsca pracy tego typu.

1.3.2. Instytucje otoczenia biznesu

Obsługę finansową przedsiębiorców i społeczności gminy Uścimów zapewnia Bank Spółdzielczy w Łęcznej, Oddział w Starym Uścimowie. Poza tym nie ma innych instytucji otoczenia biznesu zlokalizowanych bezpośrednio w gminie. W tym względzie przedsiębiorcy i rolnicy z terenu gminy korzystają z usług instytucji działających na szczeblu powiatu. Obsługą biznesu, promocją przedsiębiorczości oraz wspieraniem rozwoju gospodarczego regionu zajmują się w powiecie lubartowskim między innymi następujące instytucje: banki – PKO BP, Bank Spółdzielczy, PeKaO S.A., BGŻ, Euro Bank S.A., Paribas, Kredyt Bank S.A., Getin Bank, BPH Oddział w Lubartowie, Lubelska Fundacja Rozwoju, Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny, Izba Przemysłowo-Handlowa w Lublinie, Lubelski Park Naukowo Technologiczny.

Wsparcia w sferze rolnictwa udziela Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, biuro powiatowe w Lubartowie.

1.3.3. Rolnictwo

Gmina Uścimów, podobnie jak powiat lubartowski ma charakter rolniczy, w której rolnictwo i działalność z nim powiązana posiadają dominujące znaczenie dla funkcjonowania sfery gospodarczej i społecznej oraz dla warunków życia mieszkańców.

Główne kierunki upraw i rodzaj zasiewów zdeterminowane są przez posiadane przez gminę Uścimów warunki glebowe. Hodowla zwierząt na terenie gminy posiada przede wszystkim charakter tradycyjny i ekstensywny, mniejsza część gospodarstw prowadzi hodowle wyspecjalizowane, towarowe.

W Gminie Uścimów, według Spisu Rolnego w 2020 funkcjonowało 515 gospodarstw rolnych. Struktura wielkości gospodarstw kształtowała się następująco:

Tabela 18. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w gminie Uścimów (2020 rok)

Wielkość gospodarstw w ha	Liczba gospodarstw (szt.)	Powierzchnia (ha)
ogółem	515	6 660,24
do 1 ha włącznie	3	27,12
1 - 5 ha	228	790,78
5 - 10 ha	140	1 120,27
10 - 15 ha	64	887,45
15 ha i więcej	80	3 834,62

Źródło: opracowanie własne np. Powszechny Spis Rolny, GUS 2020.

Największą część gruntów stanowią grunty orne pod zasiewami. Z uwagi na rozwiniętą hodowlę bydła mlecznego notuje się także znaczną ilość łąk.

Tabela 19. Rodzaje gruntów i użytków rolnych

Rodzaj	Obszar (ha)
grunty ogółem	6 660,24
użytki rolne ogółem	5 607,87
użytki rolne w dobrej kulturze	5 547,62
pod zasiewami	3 669,38
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	95,08
uprawy trwałe	388,69
łąki trwałe	1 344,68
pastwiska trwałe	36,33
pozostałe użytki rolne	60,25
las i grunty leśne	255,55

Źródło: opracowanie własne np. Powszechny Spis Rolny, GUS 2020.

Jeśli chodzi o kierunki produkcji rolnej, dominuje uprawa zbóż i roślin strączkowych oraz hodowla bydła mlecznego. Szczegółowe dane

statystyczne dla gminy Uścimów, dotyczące rolnictwa pochodzą z Powszechnego Spisu Rolnego, przeprowadzonego w roku 2020 zaprezentowano w poniższych tabelach.

Tabela 20. Powierzchnia zasiewów wybranych upraw

Rodzaj zasiewów	Obszar (ha)
ogółem	3 669,38
zboża razem	2 983,07
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	2 629,01
pszenica ozima (łącznie z orkiszem)	222,78
pszenica jara (łącznie z orkiszem)	70,52
żyto ozime	140,09
żyto jare	0,00 ^x
jęczmień ozimy	72,73
jęczmień jary	38,46
owies	732,27
pszenżyto ozime	1 228,37
pszenżyto jare	20,48
mieszanki zbożowe ozime	0,00 ^x
mieszanki zbożowe jare	76,76
kukurydza na ziarno	291,50
przemysłowe (rocznikowe)	305,57
strączkowe jadalne na suche ziarno	6,53
razem	
ziemniaki	31,54
rzepak i rzepik razem	255,55
warzywa gruntowe	11,17
międzyplony (poplony) jare	138,41
międzyplony (poplony) ozime	115,75

Źródło: opracowanie własne np. Powszechny Spis Rolny, GUS 2020.

Tabela 21. Pogłowie zwierząt gospodarskich (2020)

Rodzaje zwierząt	Liczba (szt.)
bydło ogółem	3 060
bydło - krowy	253
świnie ogółem	120
świnie - lochy na chów	22
drób ogółem	313 692
drób kurzy	6 710

Źródło: opracowanie własne np. Powszechny Spis Rolny, GUS 2020.

Należy stwierdzić, że w porównaniu do danych z ostatniego Spisu Rolnego z 2010 roku znacząco spadło pogłowie zwierząt, w tym zarówno bydła ogółem (8100 szt. w 2010 roku), jak też krów (4372 w 2010 roku). W największym zakresie zmniejszyło się pogłowie świń (w 2010 roku rolnicy deklarowali chów 3508 sztuk).

1.3.4. Turystyka

Gmina Uścimów posiada duży potencjał do rozwoju turystyki. Do największych atrakcji turystycznych obszaru należą walory przyrodniczo-krajobrazowe.

Gmina położona jest na Polesiu Lubelskim - makroregionie fizycznogeograficznym, stanowiącym północno-zachodnią część Polesia. Usytuowanie w obrębie Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego sprawia, iż terytorium gminy Uścimów posiada korzystne cechy, charakteryzujące cały obszar krainy, takie jak: formy krajobrazowe pochodzenia krasowego, wysokie walory środowiska przyrodniczego, występowanie naturalnych skupisk roślinności, przetworzonych przez człowieka w stopniu niskim. Specyficzną cechą tej krainy jest występowanie dużej liczby jezior pochodzenia krasowego, które zajmują ponad 27 km² powierzchni obszaru. Na terenie gminy znajduje się dziewięć jezior wchodzących w skład Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, siedem z nich w całości położonych jest na jej terytorium, dwa częściowo.

Gmina Uścimów posiada szczególnie dobre warunki do rozwoju turystyki wypoczynkowej i krajobrazowej. Dzięki korzystnemu położeniu i niewielkim oddaleniu od ważniejszych ośrodków miejskich regionu, gmina może stać się ważnym ośrodkiem uprawiania turystyki weekendowej na obszarze województwa lubelskiego. Jest to rodzaj turystyki polegający na krótkookresowych wyjazdach rekreacyjnych i wybieraniu kilkudniowych wyjazdów jako alternatywy dłuższego wypoczynku wakacyjnego. Turystyka weekendowa jest szczególnie popularna wśród mieszkańców większych miast, którzy za cel krótkich podróży wybierają sobie najczęściej obszary o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, położone w niedalekiej odległości od ich miejsc zamieszkania. Cały obszar Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego cieszy się dużą popularnością wśród mieszkańców Lublina jako miejsce krótkich, weekendowych wyjazdów. W procesie rozwoju turystyki powinno się także wykorzystać walory pochodzenia antropologicznego, które zostały wytworzone w wyniku działalności ludzkiej i przyciągnąć do gminy osoby szukające miejsc historycznych, zabytkowych budowli i pozostałości po nich.

Gmina cechuje się bardzo dobrym stanem środowiska, brakiem uciążliwych zakładów przemysłowych oraz dużą liczbą gospodarstw rolnych,

które mogłyby się przebranżowić na agroturystykę. Agroturystyka staje się coraz bardziej popularną formą działalności wśród mieszkańców gminy.

Na terenie Gminy ośrodki turystyczne są zlokalizowane głównie w pobliżu jeziora Krasne. Przy jeziorze Gumienek znajduje się plaża i pomost, zaś na brzegu jeziora Kleszczów obóz harcerski. Trasy rowerowe aktualnie nie przebiegają przez teren Gminy, ale według danych Gminy są w przygotowaniu. W sierpniu odbywa się zaś coroczny Bieg Jezior. Przekształcone doliny rzeczne nie są natomiast atrakcyjnie turystycznie, podobnie jak silnie zaniedbany kanał Wieprz-Krzna. Działania renaturyzacyjne i rewitalizujące uczyniłyby cieki Gminy oraz kanał Wieprz-Krzna dostępne dla uprawiania sportów wodnych np.: kajakarstwa. Gmina posiadając duży potencjał turystyczny powinna określić pojemność turystyczną, która nie będzie negatywnie oddziaływać na środowisko, w tym stan wód jezior⁵.



Fot. Rozlewisko Bobrówka na Gościncu (Dane: UG Uścimów)

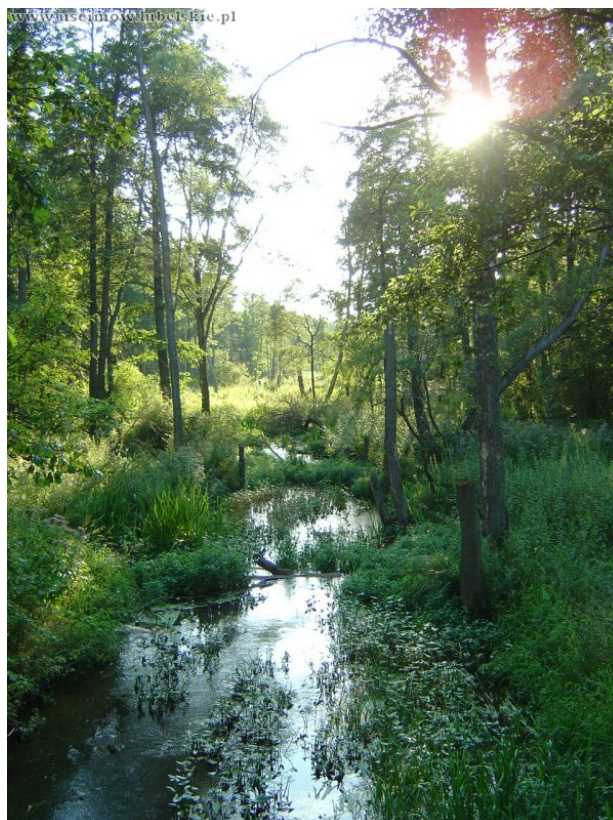
Ścieżka dydaktyczna „Bobrówka” ma długość 3300m, a jej przejście spokojnym krokiem zajmuje około 2 godzin.

„Bobrówka” ma kształt pętli, która okala staw „Gościniec”. Staw ten utworzono w 2011 roku i łączy on miejsca po nieistniejących już wodnych młynach. Tutaj płynie również rzeka Bobrówka, a w pobliżu tej trasy biegł kiedyś Trakt Królewski, który łączył Kraków, Lublin i Wilno.

⁵ PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UŚCIMÓW DO ROKU 2023



Fot. Widok zachodzącego słońca nad Jezioro Maśluchowskim
(Dane: UG Uścimów)



Fot. Rzeka Bobrówka(Dane: UG Uścimów)



Fot. Jezioro Krasne (Dane: UG Uścimów)



Fot. Plaża Gminna za Szkołą Podstawową w Starym Uścimowie (Dane: UG Uścimów)

1.4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

1.4.1. Gospodarka odpadami

Odbiorem odpadów komunalnych na terenie Gminy Uścimów zajmuje się firma zewnętrzna wybierana w drodze przetargu. Odbiera: szkło, papier i tekturę, tworzywa sztuczne, metal i opakowania wielomateriałowe, odpady zmieszane, bioodpady oraz meble. odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny i odpady budowlano-remontowe.

Odpady są odbierane raz w miesiącu, poza meblami, odpadami wielkogabarytowymi, zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym oraz odpadami budowlano-remontowymi, które odbierane są raz w roku (dane

Gminy, Harmonogram odbioru odpadów komunalnych z terenu Gminy Uścimów).

Drugim filarem gospodarki odpadami na terenie Gminy, jest działający w miejscowości Stary Uścimów Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), który przyjmuje odpady bezpośrednie od właścicieli nieruchomości. PSZOK w Starym Uścimowie jest czynny dwa razy w tygodniu i zajmuje się zbiórką odpadów obejmujących: meble i inne odpady wielkogabarytowe, przeterminowane leki, zużyte baterie, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, AGD i RTV, odpady budowlane i rozbiórkowe, zużyte opony, tekstylia oraz popiół i żużel. PSZOK nie przyjmuje natomiast zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów budowlanych zawierających azbest, papę, smołę itp. oraz odpadów od osób fizycznych w ilościach wskazujących na pochodzenie z innego źródła niż gospodarstwo domowe (dane Gminy)⁶.

Z roku na rok wzrasta ilość odpadów wytworzonych przez mieszkańców gmin Uścimów. Ponad 95% wszystkich odpadów jest wytwarzanych przez gospodarstwa domowe. Świadczy to po części o wzroście tendencji konsumpcjonistycznych. Z drugiej strony wzrasta świadomość potrzeby segregowania odpadów. Ilości wytworzonych odpadów na terenie gminy Uścimów w latach 2017-2021 zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 22. Masa wytworzonych odpadów komunalnych w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca (kg)	-	-	161	156	230
Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku (ogółem) (t)	166,94	150,17	222,19	178,08	344,10
papier i tektura (ogółem) (t)	3,41	9,43	22,62	22,34	9,72
Szkło (ogółem) (t)	8,86	33,46	43,33	65,72	53,79
Tworzywa sztuczne (ogółem) (t)	0,22	34,00	5,60	53,40	70,52
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne razem (ogółem) (t)	5,92	8,71	13,40	0,00	1,10
Wielkogabarytowe (ogółem) (t)	29,56	28,32	58,06	10,30	141,36
Biodegradowalne (ogółem) (t)	0,00	7,74	4,68	7,86	16,80

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

⁶ PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UŚCIMÓW DO ROKU 2023

Stan techniczny dróg jest zróżnicowany, ale ogólnie dobry. Gmina Uścimów sukcesywnie realizuje inwestycje drogowe i remonty dróg, które są w zarządzie gminy. Największe potrzeby w tej sferze dotyczą dróg lokalnych i gruntowych.

Tabela 23. Wykaz dróg gminnych przebiegających przez obszar gminy Uścimów

I.p.	Nr drogi	Kat	Przebieg	Długość
1	103634 L	L	dr. pow. 1570 L - Jedlanka- Rudka	4 600 0+00-4+600
2	103635 L	L	dr. pow. 1566 L - Jedlanka – dr. pow. 1568 L	1 200 0+00-1+200
3	103636 L	L	dr. pow. 1567 L – dr.gm. 103635 L	0,500 0+00-0+500
4	103637 L	L	dr. pow. 1566 L - dr. pow. 1570L	1 550 0+00-1+550
5	103638 L	L	dr. pow. 1572 L - Drozdówka-dr. pow. 1570 L	2 500 0+00-2+500
6	103639 L	L	dr. pow. 1572 L - Drozdówka-dr.gm. 103638L	2 400 0+00-2+400
7	103640 L	L	dr. pow. 1573 L - Maśluchy	3 700 0+00-3+700
8	103641 L	L	dr.gm. 103640L - Nowy Uścimów-dr.gm. 103642L	2 600 0+00-2+600
9	103642 L	L	dr. pow. 1574L - Nowy Uścimów- gr.gm. Ostrów Lub	3 200 0+00-3+200
10	103643 L	L	dr. pow. 1574 L – Kol. Krasne	2 200 0+00-2+200
11	103644 L	L	dr. pow. 1574 L - Krasne Stare-Ryczka-gr.gm. Ludwin	4 150 0+00-4+150
12	103645 L	L	dr. pow. 1574 L - Kosów-dr.gm. 103644 L	2 800 0+00-2+800
Razem				31 400

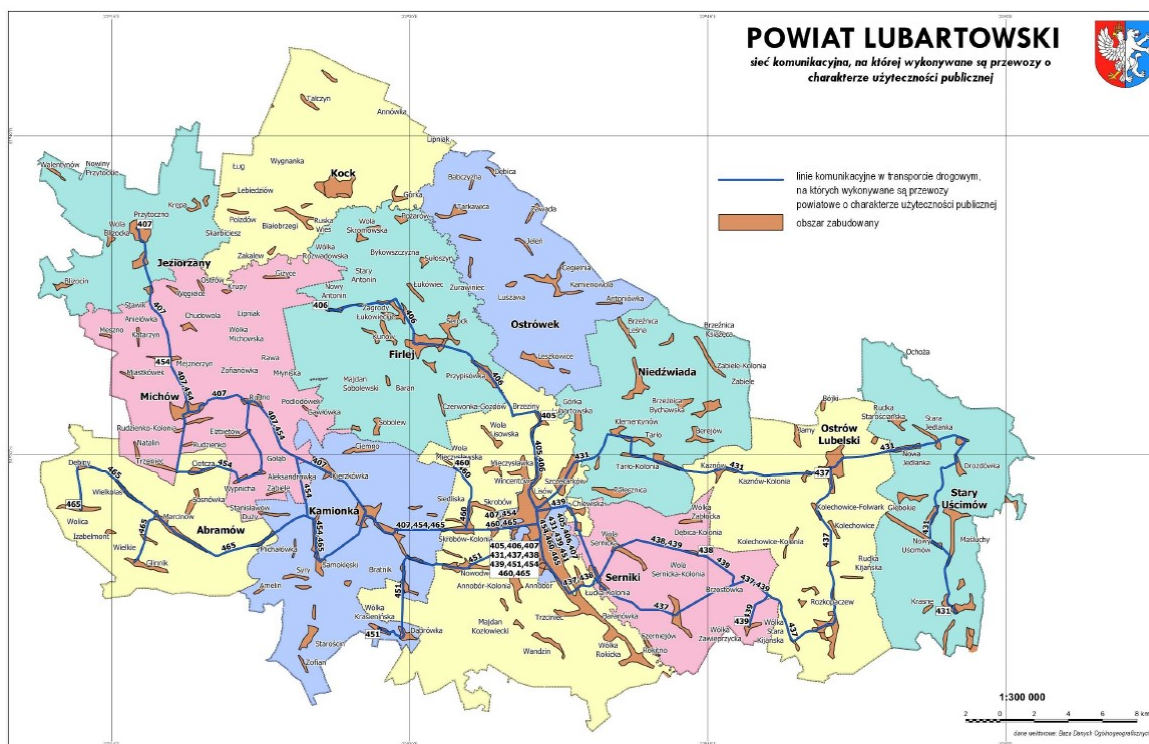
Tabela 24. Wykaz dróg powiatowych przebiegających przez obszar gminy Uścimów

Lp.	Nr. drogi	Nazwa drogi	Długość [km]
1	1567 L /22351/	(Lubiczyn – Żmijanki – Stępków – Makoszka) – Rudka – Nowa Jedlanka do drogi powiatowej nr. 1566L	6,994
2	1566 L /22352/	Od dr. pow. Nr. 1566L – Stara Jedlanka – Rudka – do dr. pow. Nr 1567L	2,830
3	1566 L /22353/	(Od dr. woj. nr. 813 – Ostrów Lubelski) – Stara Jedlanka (Sosnowica)	7,430
4	1570 L /223354/	(Od dr. woj. 813 – Ostrów Lubelski – Głębokie-Drozdówka – Stara Jedlanka- do dr. pow. nr. 1566L	7,915

5	1569 L /22355/	(Uhnin – Białka) – Jedlanka Podleśna – do dr. pow. nr 1566L	2,325
6	1571 L /22356/	Od dr. pow. nr. 1566L – Orzechów Kolonia – Bobryk – do dr. pow. nr. 1572L	3,717
7	1572 L /22357/	Od dr. pow. nr. 1573L – Maśluchy – (Orzechów Stary – Zienki)	3,335
8	1573 L /22358/	Od dr. pow. nr. 1574L – Stary Uścimów – Maśluchy – (Orzechów Nowy)	2,590
9	1574 L /22359/	Od dr. pow. nr. 1570L – Głębokie – Stary Uścimów – Krasne – (Rogóżno)	10,495
10	1575 L /22381/	(Zezulin- Dratów Kolonia) – Krasne – do dr. pow. nr. 1574L	2,210
Razem			49,841

Jeśli chodzi o transport publiczny, miejscowości położone w gminie Uścimów mają połączenia komunikacyjne autobusowe z Ostrowem Lubelskim i Lubartowem. Zgodnie z opinią lokalnej społeczności jest to jednak mała liczba kursów. Jak również w niektórych miejscowościach remontu wymaga infrastruktura zatok i wiat przystankowych.

Mapa. Schemat linii autobusowych w powiecie lubartowskim



Źródło: Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Powiatu Lubartowskiego,
http://www.powiatlubartowski.pl/attachments/article/364/Plan_Transportowy_Powiatu_Lubartowskiego.pdf

Zgodnie z analizami zawartymi w Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla powiatu lubartowskiego Połączenia realizowane na terenie powiatu lubartowskiego pod względem liczby kursów najlepiej zaspokajają potrzeby przewozowe mieszkańców w Mieście Lubartów, gdzie w dni robocze dostępnych jest ponad 500 połączeń oraz w Gminie Lubartów, gdzie jest ich prawie 350. W przypadku wskaźnika ilości kursów na 1000 mieszkańców najlepiej wypadają gminy Lubartów, Firlej, gmina i miast Kock oraz miasto Lubartów, gdzie w każdy typ dnia wskaźniki są najwyższe wśród gmin powiatu lubartowskiego. Najmniej kursów realizowanych jest w gminach Abramów, Uścimów oraz Jeziorzany, które leżą z dala od głównego korytarza transportowego powiatu, jakim jest droga krajowa nr 19. Widoczne są też charakterystyczne spadki liczby połączeń w przypadku pozostałych dni, co przekłada się na niedostateczną obsługę transportem publicznym w całym powiecie, w szczególności w gminie Abramów, gdzie w soboty i niedziele nie funkcjonuje transport autobusowy.

1.4.3. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna

W Gminie Uścimów sieć wodociągowa jest dobrze rozbudowana, natomiast słabiej sieć kanalizacyjna. Wskaźnik ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej kształtuje się na poziomie podobnym, jak średnia dla Województwa Lubelskiego (ok. 54%). W gminie Uścimów wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 54,2%. W gminie występuje również duża dysproporcja pomiędzy długością sieci wodociągowej, a kanalizacyjnej, wskazująca na ryzyko zagrożenia dla środowiska naturalnego. Wskaźnik „Różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i kanalizacji” wynosi 38,2%.

Gmina jest w całości zwodociągowana. W Gminie Uścimów znajdują się trzy ujęcia wód, oraz trzy stacje uzdatniania wody (SUW). Ujęcia wody wodociągowej na terenie gminy nie posiadają stref ochronnych poza strefą ochrony bezpośredniej. Woda w celach profilaktycznych okresowo podlega chlorowaniu. Na koniec 2021 roku długość sieci wyniosła 53 km zaś ilość przyłączy 1174.

Na terenie Gminy Uścimów funkcjonują 3 oczyszczalnie ścieków komunalnych znajdujące się w miejscowościach Stary Uścimów, Nowa Jedlanka i Ochoża. Ponadto na terenie Gminy występują działające okresowo oczyszczalnie ścieków przy ośrodkach wypoczynkowych (dane Gminy). Według danych Gminy oczyszczalnia ścieków w miejscowości Uścimów Stary należy do typu biologicznego, zaś w Nowej Jedlance do mechaniczno-biologicznego. Obsługą gospodarki ściekowej zajmuje się Gmina Uścimów.

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 54,4 km. Wskaźnik „Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego

zamieszkania" kształtował się na poziomie 726 sztuk. 54,2% budynków mieszkalnych w gminie było podłączonych do infrastruktury kanalizacyjnej. Liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wyniosła 1 668 osób.

Zamieszczone w poniższej tabeli dane dotyczą stanu i wykorzystania infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w gminie Uścimów w latach 2017-2021. Wskazują one w szczególności na rozwój infrastruktury i poziomu wykorzystania usług komunalnych dotyczących gospodarki ściekowej w ostatnich latach.

Tabela 25. Infrastruktura wodno-kanalizacyjna w Uścimów w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej ogółem – wodociąg (%)	91,8	94,0	94,2	93,8	93,6
Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury technicznej ogółem – kanalizacja (%)	44,0	43,9	43,9	61,6	61,4
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	35,0	35,0	35,0	54,4	54,4
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	506	510	511	725	726
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną (dam3)	34,4	37,7	35,6	46,1	44,1
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej (os.)	1 426	1 405	1 393	1 691	1 668
Wodociągi – długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	50,0	50,0	50,0	50,1	53,0
Wodociągi – przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (szt.)	1 147	1 163	1 165	1 170	1 174
Wodociągi – woda dostarczona gospodarstwom domowym (dam3)	95,9	101,0	98,7	92,9	93,6
Wodociągi – ludność korzystająca z sieci wodociągowej (os.)	3 005	2 951	2 921	2 883	2 843
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności ogółem – wodociąg (%)	92,3	92,4	92,4	92,4	92,4

Korzystający z instalacji w % ogółu ludności ogółem – kanalizacja (%)	43,8	44,0	44,1	54,2	54,2
Różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej w wodociągu i kanalizacji (%)	48,5	48,4	48,3	38,2	38,2

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

Na terenie Gminy Uścimów znajduje się 268 zbiorników bezodpływowych na ścieki (szamba) - według danych GUS za rok 2021. Na terenie gminy działa również 48 oczyszczalni przydomowych. Z roku na rok ich liczba się zwiększa, zmniejsza się zaś liczba zbiorników bezodpływowych.

Tabela 26. Oczyszczanie ścieków w gminie Uścimów w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Zbiorniki bezodpływowe (szt.)	400	428	378	268	268
Oczyszczalnie przydomowe (szt.)	44	44	47	48	48

1.4.4. Infrastruktura energetyczna

Sieć elektryczna

Wszystkie miejscowości na terenie gminy Uścimów są zelektryfikowane i wszyscy mieszkańcy posiadają dostęp do prądu elektrycznego. Przez gminę Uścimów przebiega 84 km linii SN i 63 km linii NN.

Istniejące urządzenia zasilające są w większości przypadków w złym stanie. Wymagają częściowej modernizacji, przebudowy lub całkowitego demontażu wyeksploatowanych i przestarzałych urządzeń.

Gazownictwo i ciepłownictwo

Na obszarze gminy Uścimów nie ma sieci gazowej. Nie ma także zorganizowanej gospodarki w zakresie zaopatrzenia i pokrycia potrzeb ciepłych, zarówno mieszkańców, jak i obiektów publicznych. Powyższe potrzeby pokrywane są z lokalnych źródeł ciepła: kotłowni, bądź w formie tradycyjnego ogrzewania piecowego. Z uwagi na rozproszenie zabudowy i jej występowanie w formie zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej w dalszej

perspektywie nie przewiduje się scentralizowanego systemu dostawy ciepła; głównie ze względów ekonomicznych.

Energia odnawialna

Do źródeł energii odnawialnej (OZE) należy energia słońca, wiatru, wody, pochodząca z biomasy oraz geotermalna. Na terenie Gminy możliwe jest wykorzystanie słońca, wiatru oraz geotermii niskotemperaturowej, przy czym wykorzystanie wiatru ograniczone jest przepisami Ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. Prowadzone i planowane są inwestycje w wykorzystanie energii słonecznej, głównie w postaci instalacji solarnych (441, planowane 140) i w mniejszym stopniu fotowoltaicznych (3), ale również pomp ciepła i nowoczesnych kotłów na biomasę (pellet) (15) (oze.uscimow.eu).

Gmina prowadziła również termomodernizację budynków użyteczności publicznej. Organizuje ponadto spotkania dla mieszkańców promujące programy rządowe wspierające termomodernizację budynków, wymianę pieców i rozwój OZE, np.: Czyste powietrze, Agroenergia i Mój Prąd. Prowadzone są również inwestycje poprawiające stan dróg na terenie Gminy. Gmina posiada także opracowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN)⁸.

1.4.5. Infrastruktura telekomunikacyjna

Na terenie Gminy Uścimów poprowadzona jest szerokopasmowa sieć światłowodowa. Z sieci światłowodowej możliwość korzystania ma każda miejscowość na terenie Gminy oprócz miejscowości Ochoża. Według danych Urzędu Komunikacji Elektronicznej na terenie Gminy Uścimów dostęp do sieci światłowodowej świadczy 6 operatorów, a do sieci radiowej 2 operatorów.

1.5. ZARZĄDZANIE I POLITYKA ROZWOJU LOKALNEGO

1.5.1. Finanse lokalne

Perspektywy rozwojowe gminy Uścimów w dużej mierze uwarunkowane są możliwościami finansowymi budżetu gminy. Zestawienie dochodów i wydatków gminy oraz wyniku budżetu za lata 2017-2021 zamieszczono w poniższych tabelach. W analizowanym okresie dochody ogółem systematycznie rosną, ale niski jest w budżecie udział dochodów własnych. Stosunkowo niski jest również udział inwestycji w wydatkach budżetowych. Poziom realizowanych wydatków inwestycyjnych w dużej

⁸ PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY UŚCIMÓW DO ROKU 2023

mierze jest uzależniony od pozyskanych dotacji unijnych na poszczególne projekty.

Tabela 27. Dochody i wydatki budżetowe gminy Uścimów w latach 2017-2021 (w zł po zaokrągleniu)

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Dochody ogółem	12 793 484	14 536 394	20 257 710	17 513 407	20 624 057
Wydatki ogółem	12 382 971	15 239 763	21 246 351	17 459 162	17 132 188
w tym wydatki inwestycyjne	1 033 925	3 302 645	8 186 282	2 609 395	2 216 421
Wynik budżetu	410513	-703 369	-988 641	54 245	3 491 869
Udział inwestycji w wydatkach budżetowych (w %)	8,3	21,7	38,5	14,9	12,9

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

Suma wydatków z budżetu gminy Uścimów wyniosła w 2021 roku 17,1 mln złotych, co daje 5,5 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to spadek wydatków w porównaniu do roku 2020. Największa część budżetu gminy Uścimów - 22.6% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 750 - Administracja publiczna (14.4%) oraz na Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (10.4%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 2,2 mln złotych, czyli 12,9% wydatków ogółem. Suma dochodów do budżetu gminy Uścimów wyniosła w 2021 roku 20,6 mln złotych, co daje 6,6 tys. złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 20% w porównaniu do roku 2020. Największa część dochodów wygenerował Dział 758 - Różne rozliczenia (35.1%). Duża część wpływów pochodzi z Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (19.2%) oraz z Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo (5.8%). W budżecie gminy Uścimów wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 524 złotych na mieszkańca (7,9%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 1,4 złotych na mieszkańca (0,0%)⁹.

Szczegółowe dane dotyczące struktury budżetu gminy Uścimów w latach 2017-2021 podane są w poniższej tabeli. W strukturze dochodów gminy dominują subwencja ogólna i dotacje.

⁹ Więcej: https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Uscimow#finanse-publiczne

Tabela 28. Budżet gminy Uścimów w latach 2017-2021 w zł

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Dochody ogółem, w tym	12 793 484	14 536 394	20 257 710	17 513 407	20 624 057
Dochody własne	4 550 609	4 584 113	5 791 897	6 731 274	5 638 733
Podatek rolny	426025	436502	476263	439943	493130
Podatek leśny	74672	78203	76029	75826	77009
Podatek od nieruchomości	1073836	1127456	1170148	1186869	1330055
Podatek od środków transportowych	45788	37048	33642	42907	53898
Podatek od spadków i darowizn	-	-	4647	4451	15721
Podatek od czynności cywilnoprawnych	82001	109338	133954	217834	236079
Podatek – karta podatkowa					
Dochody podatkowe – ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	1708171	1790020	1894682	1967829	2205892
Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób fizycznych	1182934	1328730	1347690	1494773	1628246
Udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa – podatek dochodowy od osób prawnych	1538	2198	2071	2808	4380
Wpływy z opłaty skarbowej	13608	11242	12537	12357	17694
Wpływy z usług	558311	597563	621697	650251	654766
Wpływy z opłaty targowej	1760	1910	2475	4500	0
Wpływy z innych lokalnych opłat	236977	241599	356301	483035	576495
Dochody z majątku	323186	137462	246952	462446	330811
Dochody z najmu i dzierżawy	49324	46695	47896	46606	69983
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł	356953	96325	422313	639561	599
Dotacje	4432115	5748218	9951793	6101135	8803724
Finansowanie i	318142	109174	427581	20464	7869

współfinansowanie projektów unijnych					
Subwencja ogólna	3810761	4204062	4514020	4680998	6181600
Część oświatowa subwencji ogólnej	2040338	1949504	2038539	2043224	2012550
Uzupełnienie subwencji ogólnej	0	0	0	0	1205600
Część wyrównawcza subwencji ogólnej	1770423	2210235	2428074	2579698	2856419
Część równoważąca subwencji ogólnej	0	44323	47407	58076	107031
Wydatki ogółem, w tym	12 382 971	15 239 763	21 246 351	17 459 162	17 132 188
Wydatki bieżące	11 349 045	11 937 118	13 060 069	14 849 766	14 915 767
Wydatki majątkowe	1 033 925	3 302 645	8 186 282	2 609 395	2 216 421
Wynik budżetu	410513	-703 369	-988 641	54 245	3 491 869

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

W analizowany okresie wydatki bieżące w strukturze budżetu gminy Uścimów kształtowały się na poziomie ponad 85%-90% wydatków ogółem, co jest zjawiskiem niekorzystnym, z uwagi na ograniczone środki własne na potrzeby inwestycyjne.

Dochody budżetu gminy Uścimów na jednego mieszkańca zwiększają się systematycznie w analizowanym okresie 2017-2021. Również dochody własne na 1 mieszkańca wskazują tendencję wzrostową, oprócz 2021 roku, w którym notuje się ich spadek. Jednak w porównaniu z innymi gminami w Woj. Lubelskim, wymienione wskaźniki kształtują się na niższym poziomie.

Tabela 29. Dochody budżetowe na 1 mieszkańca gminy Uścimów w latach 2017-2021 (zł)

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Dochody na 1 mieszkańca ogółem	3 907,60	4 529,88	6 400,54	5 642,21	6 768,64
Dochody własne na 1 mieszkańca	1 389,92	1 428,52	1 829,98	2 168,58	1 850,59

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>;

Jeśli chodzi o strukturę wydatków, największe kwoty wydatkowane są na zadania w ramach działów: Oświata i wychowanie, Rodzina oraz Administracja publiczna, Pomoc społeczna oraz Transport i łączność. Subwencja oświatowa w Gminie Uścimów nie pokrywa potrzeb w tej sferze, co jest typową sytuacją w wielu samorządach gminnych w Polsce.

Tabela 30. Wydatki budżetowe gminy Uścimów w latach 2017-2021 (zł) – wybrane działy

Wyszczególnienie	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
Dział 600 - Transport i łączność	293 941	1 193 672	169 970	1 701 015	396 906
Dział 750 – Administracja publiczna	1 851 084	2 108 757	2 949 520	2 192 962	2 462 768
Dział 801 - Oświata i wychowanie	3 112 840	3 053 222	4 595 201	3 812 362	3 869 117
Dział 852 - Pomoc społeczna	592 075	726 733	738 715	1 010 704	906 877
Dział 855 – Rodzina	3 564 995	3 513 627	4 042 972	4 600 348	4 361 673
Dział 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 462 826	3 043 463	1 977 229	1 619 850	1 784 934
Dział 921 – Kultura	333 128	215 745	371 441	359 983	190 737

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>

1.5.2. Zarządzanie, planowanie strategiczne oraz komunikacja i promocja

Planowanie strategiczne oraz zarządzanie

Zarządzanie jednostką samorządu terytorialnego na wymiar bieżący (operacyjny), jak również perspektywiczny (strategiczny) i opiera się na strategiach, programach i planach. Planowanie strategiczne jest jednym z podstawowych warunków efektywnego zarządzania jednostką samorządu terytorialnego: gminą czy powiatem. Właściwie realizowany proces planowania strategicznego pozwala na przewidywanie ewentualnych problemów w przyszłości i ukierunkowanie działań, w tym planowanie przedsięwzięć inwestycyjnych. Podstawowe dokumenty strategiczne i operacyjne w gminie Uścimów to:

- Strategia Rozwoju Gminy Uścimów;
- Program Usuwania Wyrobów Zawierających Azbest dla Gminy Uścimów na Lata 2014 - 2032.

- Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Uścimów;
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego;
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uścimów do 2023 roku
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Uścimów;
- Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Uścimów;
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w Gminie Uścimów;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;

Należy stwierdzić, że część z wyżej wymienionych dokumentów programowych jest nieaktualnych.

W strukturze zarządzania w gminie Uścimów należy wyróżnić Urząd Gminy z funkcjonującymi w jego strukturze referatami. Gmina Uścimów realizuje swoje zadania także poprzez swoje jednostki organizacyjne, którymi są:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Starym Uścimowie
- Instytucja Kultury: Gminna Biblioteka Publiczna.

Komunikacja i promocja

Promocja gminy należy do zadań własnych gminy, określonych w Ustawie z dnia 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym. W strukturze organizacyjnej Urzędu Gminy Uścimów wyodrębniono stanowisko pracy do spraw kultury i promocji gminy, do zadań którego należą sprawy związane z kulturą, kulturą fizyczną, turystyką i promocją gminy. Do głównych działań promujących gminę należą:

- organizacja imprez sportowo-turystycznych,
- gromadzenie informacji o gminie i przygotowywanie materiałów
- promujących gminę na zewnątrz,
- utrzymywanie kontaktów z przedstawicielami środków masowego przekazu,
- nawiązanie współpracy Gminy z zagranicą.

Promocja obszaru gminy powinna być ukierunkowana na pozyskiwanie inwestorów oraz zachęcanie turystów do przyjazdu. Obecnie gmina, pomimo podejmowania przez władze samorządowe działań ją promujących, nie jest dostatecznie rozpoznawalna wśród grup docelowych. Sąsiadujące z gminą jednostki terytorialne posiadają dużą atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną, stanowiąc jej konkurencję w pozyskiwaniu

inwestorów i osób odwiedzających. Obszar gminy nie jest wystarczająco popularny na poziomie regionalnym i ponadregionalnym, jej walory nie są dostatecznie wypromowane. Konieczne jest podjęcie skoordynowanych, zaplanowanych działań promocyjnych, o dużej skuteczności i szerokim oddziaływaniu, by pełniej wykorzystać posiadane przez gminę atuty w procesie jej rozwoju.

1.5.3. Kapitał społeczny

Kapitał społeczny przejawia się we wzajemnych relacjach społecznych i zaufaniu jednostek, które współdziałając - mogą osiągać dzięki niemu więcej korzyści z ekonomicznego i społecznego punktu widzenia. Zasoby kapitału społecznego są ważnym czynnikiem rozwoju lokalnego. Animatorem życia społecznego i gospodarczego w gminie Uścimów, poza samorządem gminnym i jego jednostkami, są także działające tutaj organizacje społeczne.

Główne organizacje społeczne działające na terenie Gminy Uścimów:

- ✓ Ludowy Klub Sportowy „WODNIK” Uścimów
- ✓ „Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Uścimowskiej” w Starym Uścimowie
- ✓ „Stowarzyszenie Przyszań Uścimów” w Starym Uścimowie
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich „Uścimowianki” w Starym Uścimowie
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich „Starościanki” w Rudce Starościańskiej
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich „Krasnalki” w Krasnem
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich w Maśluchach
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich „Podlasianki” w Starej Jedlanki
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich w Orzechów Kolonii.

Działalność organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego jest kluczowym elementem zmierzającym do określenia, a następnie zaspokojenia zbiorowych potrzeb mieszkańców. Jest narzędziem wykorzystującym znajomość potrzeb danego środowiska, które sprzyja zwiększeniu aktywności i spójności społeczności lokalnej.

Jedną z organizacji ponadlokalnych, w której działalność zaangażowana jest Gmina Uścimów jest Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Polesie” skupiająca gminy powiatu lubartowskiego. LGD „Polesie” przyczynia się do rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu poprzez wdrażanie celów zawartych w Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2023.

Rolą samorządu gminnego w Uścimowie jest integracja społeczności lokalnej, samorządów gminnych, przedsiębiorców oraz lokalnych instytucji wokół problematyki rozwoju społeczno-gospodarczego, ponieważ w celu wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030 niezbędna jest współpraca i wspólny wysiłek wszystkich tych podmiotów.

1.5.4. Inwestycje

Przedsięwzięcia inwestycyjne realizowane przez samorząd gminy Uścimów nakierowane są na zaspokojenie potrzeb lokalnej społeczności związanych z dostępnością do infrastruktury technicznej i społecznej. Skala zrealizowanych projektów uzależniona jest od możliwości budżetowych gminy oraz pozyskanych środków zewnętrznych w formie dotacji.

Wykaz ważniejszych inwestycji w latach 2014-2022:

Rok 2014

- Budowa placu zabaw dla dzieci w miejscowości Nowa Jedlanka
- Przebudowa kompleksu boisk sportowych w miejscowości Stary Uścimów

Rok 2015

- Budowa placu zabaw w miejscowości Głębokie
- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Drozdówka, Stara Jedlanka, Rudka Starościańska III etap
- Zagospodarowanie centrum wsi Stary Uścimów – parking przy stadionie
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach Drozdówka, Krasne, Orzechów Kolonia i Stary Uścimów
- Realizacja programu: Gmina Uścimów przyjazna środowisku – kolektory słoneczne program funkcjonalno-użytkowy

Rok 2016

- Doposażenie placu zabaw w Ochoży
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach Drozdówka, Orzechów Kolonia, Krasne i Stary Uścimów
- Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Drozdówka I etap
- Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej: Zespół Szkół w Starym Uścimowie oraz Szkoła Podstawowa w Nowej Jedlance
- Budowa Wiejskiego Ośrodka Kultury i Sportu w miejscowości Rudka Starościańska

Rok 2017

- Modernizacja (przebudowa) drogi gruntowej Stary Uścimów – Maśluchy
- Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej budynek administracyjny – Urząd Gminy
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej – Zespół Szkół

w Starym Uścimowie oraz Szkoła Podstawowa w Starej Jedlance

- Inwestycja OZE w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej – Odnawialne Źródła Energii w Gminie Uścimów
- Budowa placu zabaw w miejscowości Drozdówka
- Budowa placu zabaw w miejscowości Ochoża

Rok 2018

- Rozbudowa sieci wodociągowej w Gminie Uścimów
- Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Drozdówka I etap
- Inwestycja OZE w budynkach użyteczności publicznej – odnawialne źródła energii w Gminie Uścimów
- Budowa oświetlenia ulicznego w miejscowości Krasne
- Kontynuacja budowy świetlicy wiejskiej w miejscowości Rudka Starościańska

Rok 2019

- Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Drozdówka II etap
- Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Maśluchy
- Wzrost atrakcyjności turystycznej w Gminie Uścimów (zagospodarowanie terenu przy jeziorze Maśluchowskim)
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Uścimów II etap
- Inwestycja OZE w Gminie Uścimów

Rok 2020

- Budowa placu zabawa w miejscowości Maśluchy
- Wymiana dachu na budynku Szkoły Podstawowej w Starym Uścimowie
- Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Głębokie – Stary Uścimów
- Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Stary Uścimów
- Modernizacja drogi gminnej w miejscowości Nowy Uścimów

Rok 2021

- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Uścimów – etap II
- Modernizacja infrastruktury wodociągowej w Gminie Uścimów

Rok 2022

- Modernizacja oświetlenia ulicznego w Gminie Uścimów
- Centrum Kultury w Starym Uścimowie
- Przebudowa budynku użyteczności publicznej ze zmianą sposobu

użytkowania na Centrum Kultury w Krasnem wraz z zagospodarowaniem terenu

- Modernizacja infrastruktury wodociągowej w gminie Uścimów
- Modernizacja oczyszczalni ścieków w Gminie Uścimów - poprawa infrastruktury wodociągowej i sanitacyjnej wsi
- Cyfryzacja usług publicznych i komunalnych w Gminie Uścimów.

II. ANALIZA SWOT

Zasadniczym celem strategicznym każdej jednostki terytorialnej jest zapewnienie jak najlepszego poziomu życia swoim mieszkańcom, dzięki wykorzystaniu lokalnych zasobów, a także czynników zewnętrznych mających wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy. Efektywność realizacji tego celu wymaga dokonania właściwej oceny potencjału danego terenu, wybrania kierunków rozwoju oraz spełnienia przez ten teren określonej misji. Narzędziem zarządzania strategicznego, które pozwala na zdiagnozowanie wewnętrznych i zewnętrznych czynników oceniających zasoby i sytuację organizacji samorządowej jest analiza SWOT.

Istota analizy SWOT, której nazwa pochodzi od pierwszych liter wyrazów, tj.:

- **S**trengths - silne strony,
- **W**eaknesses – słabe strony,
- **O**pportunities – szanse,
- **T**hreats – zagrożenia,

sprowadza się do oceny zasobów społeczno-ekonomicznych danej jednostki w świetle pojawiających się w jej otoczeniu szans i zagrożeń.

Nazwa „SWOT” wskazuje jednocześnie na kolejność analizowania określonych czynników, a więc w pierwszym rzędzie na przedstawieniu atutów i słabości samorządu terytorialnego, odnosząc je następnie do okazji i zagrożeń występujących w jego środowisku zewnętrznym. Kolejność ta może być jednak odwrócona, przez co bada się zagrożenia oraz szanse jakie stwarza otoczenie na tle silnych i słabych stron jednostki samorządu terytorialnego (analiza TOWS). W związku z dużą ilością uwzględnianych czynników, w celu zwiększenia przejrzystości badania, można je odpowiednio pogrupować. Stąd przykładowo można wyróżnić takie dziedziny jak: finanse (np. struktura dochodów, stan zadłużenia), organizacja (np. struktura organizacyjna urzędu, zasoby kadrowe, działania marketingowe), gospodarka (np. liczba i struktura przedsiębiorstw, poziom zatrudnienia i bezrobocia), infrastruktura (np. stan dróg, sieci kanalizacyjnych, posiadany zasób mieszkaniowy, liczba szkół i przedszkoli), zagospodarowanie przestrzenne i środowisko (np. stan urbanizacji, emitowane zanieczyszczenia).

W przypadku jednostek samorządu terytorialnego analizowane grupy czynników rozumiane są następująco:

- **silne strony jednostki**, czyli wewnętrzne czynniki pozytywne, to głównie unikalne zasoby, wartości, umiejętności oraz inne aspekty

odróżniające dany samorząd terytorialny od pozostałych jednostek, szczególnie tych sąsiadujących. Zaliczyć do nich można przykładowo: niski poziom zadłużenia, wysoka jakość obsługi interesantów, liczne boiska i parki zieleni itp.;

- **słabe strony**, rozumiane jako wewnętrzne czynniki negatywne, do których należą atrybuty funkcjonowania jednostki zmniejszające jej sprawność, skuteczność czy dynamikę rozwoju, np. niski poziom dochodów własnych, słabe wykształcenie pracowników urzędu, przestarzała infrastruktura wodno-ściekowa, itp.;
- **szanse** (zewnętrzne czynniki pozytywne), czyli wszystkie procesy zachodzące w bliższym lub dalszym otoczeniu jednostki, które mogą w przyszłości wpłynąć pozytywnie na jej rozwój, np. możliwości wykorzystania środków unijnych, planowane zmiany ustawowe;
- **zagrożenia**, czyli zewnętrzne czynniki negatywne, pod pojęciem których rozumie się wydarzenia i procesy zachodzące w otoczeniu jednostki, mające negatywny wpływ na jej działalność. Stąd zagrożenia utrudniają możliwości rozwojowe danego samorządu, np. kryzys w sektorze finansów publicznych.

Wykonana w ten sposób analiza SWOT może mieć zastosowanie między innymi w konstruowaniu strategii działalności jednostki samorządu terytorialnego. Można bowiem wyróżnić cztery podstawowe warianty strategiczne, tj.:

1. **Strategia SO (agresywna)**, której celem jest wykorzystanie szans będących w otoczeniu jednostki, bazując na jej mocnych stronach. Jest to więc strategia dynamicznego, często skokowego rozwoju, przejawiająca się między innymi w wysokim wzroście inwestycji, wysokiej absorpcji środków unijnych dzięki pracy i zaangażowaniu pracowników urzędu;
2. **Strategia WO (konkurencyjna)**, której celem jest przewyższenie słabości bądź ich uniknięcie poprzez wykorzystanie możliwości pojawiających się w otoczeniu, np. zmniejszenie poziomu zadłużenia, współpraca z innymi samorządami, wykorzystanie środków unijnych;
3. **Strategia ST (konserwatywna)**, rozumiana jako wykorzystywanie mocnych stron danego samorządu terytorialnego w celu zminimalizowania bądź uniknięcia zagrożeń, np. wykorzystanie partnerstwa publiczno-prywatnego, opracowanie właściwego planu zagospodarowania przestrzennego;
4. **Strategia WT (defensywna)**, która polega na ograniczaniu wewnętrznych słabości oraz unikaniu potencjalnych zagrożeń ze strony otoczenia, np. reorganizacja struktur samorządowych w celu redukcji kosztów, ograniczenie wydatków inwestycyjnych i dalszego zadłużania się.

Na podstawie przeprowadzonych analiz strategicznych, w tym analizy SWOT oraz w oparciu o wyniki warsztatów z udziałem przedstawicieli lokalnej społeczności wynika, iż Gmina Uścimów w przyszłym okresie powinna przyjąć strategię konkurencyjną.

Analiza SWOT stanowi też często pierwszy krok w kierunku absorpcji środków unijnych. Jest ona podstawą studium wykonalności projektu. Umożliwia ona zdefiniowanie rzeczywistych potrzeb jednostki, przez co pozyskiwane środki będą przyczyniały się do jej faktycznego rozwoju i wkomponowywały się w całościową strategię działalności JST. Analiza SWOT może być również wielce przydatna w przeprowadzaniu programów restrukturyzacyjnych, które mogą dotyczyć zmiany formy prawnej czy organizacyjnej funkcjonujących w samorządzie jednostek publicznych.

Analiza SWOT dla Gminy Uścimów została opracowana w trakcie konsultacji społecznych z udziałem przedstawicieli lokalnej społeczności oraz pod kierunkiem ekspertów zewnętrznych. Jest wynikiem spostrzeżeń pracowników Urzędu Gminy, radnych, lokalnych liderów i mieszkańców oraz podsumowaniem części diagnostycznej opracowania.

Analiza została przeprowadzona w następujących obszarach strategicznych:

- przestrzeń i środowisko,
- sfera społeczna,
- infrastruktura społeczna,
- sfera gospodarcza,
- infrastruktura techniczna,
- zarządzanie.

Poniżej zamieszczono tabelaryczną prezentację wyników przeprowadzonych warsztatów strategicznych, dotyczących analizy SWOT strategii.

PRZESTRZEŃ, INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Bogate dziedzictwo kulturowe i turystyczne (Powstanie styczniowe, I i II wojna światowa, Traktaty królewskie Kazimierza wielkiego i Władysława Jagiełły, Pomniki i cmentarze) • Bliska i dobra dostępność do większych miast • Położenie gminy w parku krajobrazowym • Dobry stan środowiska ekologicznego • Atrakcyjność jezior, lasów • Atrakcyjne położenie Gminy • Położenie na obszarze Natura 2000 • Różnorodność terenu (lasy, bagna, łąki) • Drogi dojazdowe do pól w dobrym stanie • Planowana budowa PSZOK • Wykonanie światłowodów przy głównych ulicach gminy • Modernizacja oczyszczalni ścieków • Remonty i przebudowy dróg gminnych • Pozyskiwanie środków zewnętrznych na poprawę infrastruktury technicznej na terenie gminy • Czyste środowisko naturalne	• Brak infrastruktury kanalizacyjnej na terenie całej gminy (Krasne, Orzechów Kolonia) • Brak zagospodarowania terenów przy jeziorach • Słaba promocja gminy pod względem historycznym, turystycznym i krajobrazowym • Zanieczyszczenie jeziora poprzez roślinność wodną • Brak map turystycznych i tablic informacyjnych turystycznych • Brak podstawowego oznakowania na terenie gminy np. ścieżek rowerowych, szlaków, itp. • Zniszczone nawierzchnie dróg publicznych • Zły stan dróg powiatowych i gminnych • Złe utrzymanie dróg powiatowych (odśnieżanie, koszenie obrzeży) • Brak rozbudowy wodociągów i kanalizacji • Brak dostępu do sieci szerokopasmowych dla budynków mieszkalnych znajdujących się w dalszej odległości od dróg głównych • Brak ścieżek rowerowych i chodników w Krasnem • Brak utwardzonych dróg dojazdowych do działek rekreacyjnych • Duże rozproszenie zabudowy • Brak uzbrojonych terenów pod zabudowę
SZANSE	ZAGROŻENIA

• Współpraca z LGD Polesie • Rozwój gminy pod względem krajobrazowym • Rozwój świadomości ekologicznej • Dofinansowanie rolnictwa • Nowa perspektywa finansowania z UE • Dalsze rozbudowanie dróg asfaltowych • Modernizacja PSZOK • Rozbudowa Biblioteki gminnej • Wymiana oświetlenia na ulicach • Dogodne warunki do wykorzystania odnawialnych źródeł energii • Rozwój świadomości ekologicznej • Rozwój infrastruktury turystycznej na terenie gminy • Nowa perspektywa finansowania UE	• Niszczące obiekty historyczne • Dzikie wysypiska śmieci w rowach oraz lasach • Rosnące zanieczyszczenie środowiska naturalnego • Brak kanalizacji w większości miejscowości wpływa niekorzystnie na stan środowiska naturalnego (jeziora, wody podziemne) • Brak rozwoju wodociągów i kanalizacji • Brak remontów dróg gminnych i powiatowych • Rosnące zanieczyszczenie środowiska naturalnego • Brak inwestorów z kapitałem
--	--

SFERA I INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Teren sprzyjający rozwojowi wędkarstwa • Dobrze prosperujący OPS • Porady dla osób uzależnionych z problemami • Duże wsparcie dla rodzin • Aktywna działalność organizacji pozarządowych • Cykliczna organizacja imprez kulturalnych i sportowych • Aktywna działalność klubu sportowego „Wodnik” • Dostęp do bezpiecznej edukacji • Duża atrakcyjność zajęć pozalekcyjnych • Duża liczba organizacji społecznych, KGW • Ośrodek zdrowia na terenie gminy Uścimów • Punkt apteczny dobrze zaopatrzony	• Odptyw młodych ludzi • Zwiększające się bezrobocie • Brak restauracji i małej gastronomii • Dalekie odległości do miast • Brak wsparcia psychologicznego • Brak chęci do pracy mieszkańców • Starzejące się społeczeństwo • Niewielka aktywność społeczna • Istnienie dużej grupy osób utrzymujących się z pomocy społecznej • Brak żłobka • emigracja zarobkowa • Brak stołówki w szkole • Słaby kontakt z dzielnicowym • Bardzo mała ilość patroli policyjnych • Brak kompleksu boisk sportowych • Niewielkie zaangażowanie osób młodych w działania kulturalne • Niewystarczające zagospodarowanie terenu wokół szkoły • Wzrost kosztów życia

SZANSE	ZAGROŻENIA
• Powrót mieszkańców z miast na wieś • Rozwój infrastruktury kulturalnej na wsi • Rozwój produkcji i hodowli w gospodarstwach rolnych • Napływ inwestorów • Wspieranie kobiet w powrocie do pracy • Edukacja społeczeństwa w kwestiach biznesowych, rolniczych • Organizacja spotkań kulturowych i sportowych • Współpraca z LGD • Poszukiwanie środków na rozwój przez gminę • Zwiększenie dotacji do imprez kulturowych • Częstsze wizyty lekarzy specjalistów	• Starzejące się społeczeństwo • Brak szkoleń dla ludzi młodych zainteresowanych rolnictwem • Brak rozwoju działalności gospodarczej • Ubożące społeczeństwo • Powiększające się bezrobocie • Postępujący niż demograficzny • Niski poziom sprawności fizycznej • Zróżnicowany stan techniczny obiektów szkolnych i przedszkolnych, niekompletne wyposażenie w pomoce dydaktyczne • Mała ilość klubów sportowych i oferowanych form aktywnego spędzania wolnego czasu

SFERA GOSPODARCZA I ZARZĄDZANIE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Duży potencjał turystyczny • Współpraca z LGD – realizacja projektów • Dobry potencjał rolniczy • Plac zabaw i siłownię • Rozwój lokali w remizach OSP • Plantacja borówki amerykańskiej – miejsca pracy • Dobra obsługa mieszkańców przez urząd gminy • Planowane inwestycje • Atrakcyjność turystyczna • Strona internetowa • Korzystanie z funduszy zewnętrznych unijnych • Dobra współpraca grup lokalnych z gminą • Wysokie kwalifikacje urzędników	• Brak przedsiębiorstw i zakładów pracy • Brak gruntów inwestycyjnych • Nieaktualny plan zagospodarowania przestrzennego • Brak infrastruktury turystycznej • Brak szkoleń dla rolników w kierunku pozyskiwania środków unijnych • Wysoki poziom bezrobocia • słabo rozwinięta baza turystyczno-wypoczynkowa oraz sektor usług gastronomiczno-hotelarskich • Słaba promocja gminy • Ograniczone finanse gminy • Brak funduszy na współpracę • Zwiększona liczba obowiązków pracowników

SZANSE	ZAGROŻENIA
• Zdobywanie nowych inwestorów • Promocja turystyczna • Promocja gminy pod względem inwestycji i przedsiębiorstw • Większy napływ turystów • Utworzenie rozpoznawalnych atrakcji turystycznych • Wykorzystanie potencjału dla rozwoju nowoczesnego rolnictwa • Współpraca z sąsiadującymi gminami • Sprzyjające warunki dla rozwoju agroturystyki • Zwiększanie wykorzystania funduszy • Współpraca z LGD • Promocja gminy • Pozyskiwanie inwestorów' • Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych na rozwój gminy	• Niestabilność rządowa • Wysokie podatki • Rozdrobnienie budownictwa i gospodarstw rolnych • Osłabienie gruntów rolnych • Zbyt wysoka cena za środki do produkcji rolnej • Emigracja osób wykształconych i najbardziej przedsiębiorczych z terenu gminy • Niekorzystna sytuacja na rynku pracy • Ubożenie społeczeństwa • trudność w pozyskaniu funduszy zewnętrznych ze względu brak środków własnych stanowiących wkład własny • Małe zainteresowanie terenami gminy • Brak promocji i zachęty do inwestowania na terenie gminy

III. WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ

Diagnoza strategiczna sytuacji przestrzennej, społecznej i gospodarczej Gminy Uścimów przeprowadzona została w formie analiz ilościowych i jakościowych, w oparciu o dane statystyczne oraz analizę SWOT. Prowadzi ona do identyfikacji i wskazania potencjałów gminy oraz głównych obszarów występujących problemów, które wymagają interwencji. Jest to podstawą do sformułowania planu rozwoju gminy.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

1. Gmina Uścimów położona jest na terenie powiatu lubartowskiego, na granicy trzech krain geograficznych: Mazowsza, Wyżyny Lubelskiej i Polesia Lubelskiego.
2. Gmina Uścimów wchodzi w skład północnej części województwa lubelskiego, oddalona jest o około 50 km na północny wschód od Lublina. Odległość gminy od stolicy województwa nie jest więc duża, natomiast gmina położona jest w pewnym oddaleniu od głównych, krajowych i wojewódzkich sieci komunikacyjnych - żaden z głównych szlaków drogowych nie przebiega przez jej obszar, przez co gmina jest słabiej skomunikowana z Lublinem i innymi, ważnymi ośrodkami miejskimi regionu.
3. Gmina Uścimów graniczy z Gminami: Ostrów Lubelski – w powiecie lubartowskim, Dębowa Kłoda i Sosnowica – w powiecie parczewskim oraz gminą Ludwin należącą do powiatu łęczyńskiego.
4. Gmina Uścimów na tle powiatu lubartowskiego zalicza się do grona gmin o mniejszej powierzchni i liczbie ludności. Na dzień 31.12.2021 (dane GUS) Gminę Uścimów zamieszkiwało 3 016 osób, w tym 1492 mężczyzn i 1524 kobiet. Powierzchnia gminy Uścimów wynosi 107 km². Stanowi to 8,3% powierzchni powiatu lubartowskiego.
5. Siedziba Gminy Uścimów jest oddalona o około 47 km od Lublina i 26 km od miasta powiatowego: Lubartowa. Gmina położona jest na granicy powiatu lubartowskiego. Na terenie gmin brak jest dróg wojewódzkich. Dostępność komunikacyjną i połączenia z pozostałymi częściami regionu zapewniają gminie drogi wojewódzkie położone w jej pobliżu – droga wojewódzka nr 820 Łęczna - Sosnowica oraz droga wojewódzka nr 813 Międzyrzec Podlaski - Łęczna.
6. Środowisko przyrodnicze na terenie gminy jest nieskażone przez przemysł. Charakteryzuje się występowaniem wielu rzadkich gatunków

- flory i fauny. Dla ochrony tych wartości, teren prawie całej gminy został włączony w granice Parku Krajobrazowego Pojezierze Łęczyńskie.
7. Dominującym w gminie działem gospodarki jest rolnictwo. Gospodarstwa indywidualne, do których należy 99% użytków rolnych, dotychczas prowadziły produkcję wielokierunkową, w ostatnich latach zaczęły się specjalizować w hodowli drobiu.
 8. W gminie są dwie szkoły podstawowe: w Nowej Jedlance i Starym Uścimowie. Funkcjonują również dwie biblioteki: w Starym Uścimowie i Nowej Jedlance. Główną imprezą sportowo-rekreacyjną organizowaną przez Urząd Gminy w Uścimowie jest 'Bieg Jezior' odbywający się w pierwszy weekend sierpnia.
 9. W skład administracyjny Gminy Uścimów wchodzi 11 sołectw: Drozdówka; Głębokie; Krasne; Maśluchy; Nowa Jedlanka; Nowy Uścimów; Ochoża; Orzechów-Kolonia; Rudka Starościńska; Stara Jedlanka; Stary Uścimów.
 10. Gmina Uścimów nie posiada wykształconej typowej struktury przestrzennej, z wyraźnym centrum osadnictwa. Sieć osadnicza gminy charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem. W przeważającej części są to małe wsie o rozproszonej zabudowie.
 11. Główne miejscowości w gminie - Uścimów i Jedlanka - to dawne wsie królewskie. Od XIX w. Stanowią lokalne, niewielkie ośrodki usługowo-wytwórcze.
 12. Przemysł jak dotychczas nie rozwinął się na terenie gminy i nie posiada tutaj, z powodu ograniczeń terenowych i ekologicznych, dobrych warunków do lokalizacji i funkcjonowania.
 13. Zasadniczo wszystkie wsie posiadają zabudowę liniową - wzdłuż tras komunikacyjnych, jednocześnie rozłożone dookoła jezior, otoczone malowniczymi zalesionymi terenami. W Gminie Uścimów dominuje zabudowa zagrodowa i jednorodzinna. Nieliczne zabudowania znajdują się wśród pól, przy lokalnych, nieutwardzonych szlakach.
 14. Gmina Uścimów odzwierciedla ogólne cechy charakterystyczne dla powiatu lubartowskiego. W układzie przestrzennym powiatu występują zwarte i rozproszone formy osadnictwa. Dominuje zabudowa wiejska jednorodzinna. Najmniej liczną grupę stanowią wsie o zabudowie rozproszonej, nieregularnej oraz kolonijnej. Ważnym elementem osadniczym są również obiekty o wartości historycznej: liczne pałace, zespoły dworskie i folwarczne oraz obiekty sakralne.
 15. Obszar gminy Uścimów należy fizjograficznie do subregionu Polesia Lubelskiego, zwanego Pojezierzem Łęczyńsko-Włodawskim. Charakteryzuje się on słabym urozmaicheniem rzeźby.
 16. Charakterystyczna jest rzeźba doliny Tyśmienicy. Jej rozległe dno tworzy szeroką, płaską równinę torfowiskową akumulacji organicznej

- „nałożonej” na plejstocieńskie osady rzeczno-peryglacjalne i jeziorno-rozlewiskowe (głównie na obszarze gminy).
17. Na terenie gminy występują formy antropogeniczne, takie jak np. groble, wały, nasypy drogowe i inne, jak i formy erozyjne. Te ostatnie związane są przede wszystkim z eksploatacją surowców mineralnych. Najpospolitsze są piaskownie i żwirownie-piaskownie.
 18. Kluczowe z punktu widzenia zasobów wodnych i znaczenia w środowisku przyrodniczym i zagospodarowaniu przestrzennym są jeziora.
 19. Na obszarze gminy znajduje się dziewięć jezior wchodzących w skład Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego, siedem z nich w całości położonych jest na terytorium gminy, dwa częściowo.
 20. Gmina Uścimów, podobnie jak cały powiat lubartowski obszarem typowo rolniczym. Na 10 860,00 ha ogólnej powierzchni gminy, użytki rolne stanowią ponad 61% powierzchni, a same grunty orne ponad 50% powierzchni.
 21. Lasy stanowią 22% całkowitej powierzchni tej gminy.
 22. Przez część terenu Gminy przebiegają trzy ważne korytarze ekologiczne. W części północnej jest to Korytarz Dolina Bugu – Lasy Parczewskie, w części południowej Korytarz Mazowsze – Polesie-południe, natomiast w części wschodniej Polesie. Są to korytarze łączące dolinę Bugu z doliną Wisły. Przez teren Gminy korytarze biegną głównie przez tereny zalesione.
 23. Tereny chronione stanowią około 60% ogólnej powierzchni Gminy Uścimów i zajmują około 6 364 ha, resztę stanowi zaś otulina Parku Krajobrazowego.
 24. Gmina Uścimów posiada uchwalony w 2011 roku Plan Zagospodarowania Przestrzennego, który obejmuje część jej terytorium.
 25. Dostępność komunikacyjna i transportowa jest ważnym elementem wpływającym na rozwój danego obszaru i stanowi o jego potencjale ekonomicznym. Gmina Uścimów położona jest na uboczu względem głównych tras komunikacyjnych: drogowych i kolejowych regionu, natomiast w miarę dobrze jest skomunikowana z miastami powiatu lubartowskiego: Ostrowem Lubelskim oraz Lubartowem.
 26. Przez obszar gminy nie przebiegają drogi należące do kategorii krajowych i wojewódzkich. Dostępność komunikacyjną oraz połączenia z pozostałymi częściami regionu zapewniają gminie drogi wojewódzkie położone w jej pobliżu – droga wojewódzka nr 820 Łęczna - Sosnowica oraz droga wojewódzka nr 813 Międzyrzec Podlaski - Łęczna. Lokalną sieć komunikacyjną tworzy 10 dróg powiatowych oraz 12 dróg gminnych. Łączna długość dróg powiatowych na terenie gminy Uścimów wynosi 49,841 km.

27. Stan techniczny dróg jest zróżnicowany, ale ogólnie dobry. Gmina Uścimów sukcesywnie realizuje inwestycje drogowe i remonty dróg, które są w zarządzie gminy. Największe potrzeby w tej sferze dotyczą dróg lokalnych i gruntowych.
28. Miejscowości położone w gminie Uścimów mają połączenia komunikacyjne autobusowe z Ostrowem Lubelskim i Lubartowem. Zgodnie z opinią lokalnej społeczności jest to jednak mała liczba kursów. Jak również w niektórych miejscowościach remontu wymaga infrastruktura zatok i wiat przystankowych.
29. W Gminie Uścimów sieć wodociągowa jest dobrze rozbudowana, natomiast słabiej sieć kanalizacyjna. Wskaźnik ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej kształtuje się na poziomie podobnym, jak średnia dla Województwa Lubelskiego (ok. 54%). W gminie Uścimów wskaźnik ten kształtuje się na poziomie 54,2%.
30. W gminie występuje również duża dysproporcja pomiędzy długością sieci wodociągowej, a kanalizacyjnej, wskazująca na ryzyko zagrożenia dla środowiska naturalnego. Wskaźnik „Różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i kanalizacji” wynosi 38,2%.
31. Gmina jest w całości zwodociągowana.
32. Na terenie Gminy Uścimów funkcjonują 3 oczyszczalnie ścieków komunalnych znajdujące się w miejscowościach Stary Uścimów, Nowa Jedlanka oraz Ochoża. Ponadto na terenie Gminy występują działające okresowo oczyszczalnie ścieków przy ośrodkach wypoczynkowych (dane Gminy).
33. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosiła 54,4 km. Wskaźnik „Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania” kształtował się na poziomie 726 sztuk. 54,2% budynków mieszkalnych w gminie było podłączonych do infrastruktury kanalizacyjnej. Liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wyniosła 1 668 osób.
34. Na terenie Gminy Uścimów znajduje się 268 zbiorników bezodpływowych na ścieki (szamba) - według danych GUS za rok 2021. Na terenie gminy działa również 48 oczyszczalni przydomowych. Z roku na rok ich liczba się zwiększa, zmniejsza się zaś liczba zbiorników bezodpływowych.
35. Wszystkie miejscowości na terenie gminy Uścimów są zelektryfikowane i wszyscy mieszkańcy posiadają dostęp do prądu elektrycznego. Przez gminę Uścimów przebiega 84 km linii SN i 63 km linii NN.
36. Istniejące urządzenia zasilające są w większości przypadków w złym stanie. Wymagają częściowej modernizacji, przebudowy lub całkowitego demontażu wyeksploatowanych i przestarzałych urządzeń.

37. Na obszarze gminy Uścimów nie ma sieci gazowej. Nie ma także zorganizowanej gospodarki w zakresie zaopatrzenia i pokrycia potrzeb ciepłych, zarówno mieszkańców, jak i obiektów publicznych.
38. Powyższe potrzeby pokrywane są z lokalnych źródeł ciepła: kotłowni, bądź w formie tradycyjnego ogrzewania piecowego. Z uwagi na rozproszenie zabudowy i jej występowanie w formie zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej w dalszej perspektywie nie przewiduje się scentralizowanego systemu dostawy ciepła; głównie ze względów ekonomicznych.
39. Na terenie Gminy możliwe jest wykorzystanie OZE w postaci słońca, wiatru oraz geotermii niskotemperaturowej, przy czym wykorzystanie wiatru ograniczone jest przepisami Ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. Prowadzone i planowane są inwestycje w wykorzystanie energii słonecznej, głównie w postaci instalacji solarnych (441, planowane 140) i w mniejszym stopniu fotowoltaicznych (3), ale również pomp ciepła i nowoczesnych kotłów na biomasę (pellet) (15) (oze.uscimow.eu).
40. Gmina prowadziła również termomodernizację budynków użyteczności publicznej. Organizuje ponadto spotkania dla mieszkańców promujące programy rządowe wspierające termomodernizację budynków, wymianę pieców i rozwój OZE, np.: Czyste powietrze, Agroenergia i Mój Prąd. Prowadzone są również inwestycje poprawiające stan dróg na terenie Gminy. Gmina posiada także opracowany Plan Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN).

SFERA DEMOGAFICZNO-SPOŁECZNA

1. Gmina Uścimów, na dzień 31.12.2021 liczyła 3076 mieszkańców.
2. W gminie w 2021 roku zanotowano ujemny przyrost naturalny, wynoszący -1,26 promila (‰).
3. Liczba mieszkańców gminy na przestrzeni ostatnich lat systematycznie spada, również w wyniku ujemnego salda migracji. W latach 2002-2021 liczba mieszkańców Gminy Uścimów zmalała o 10,4%.
4. Gminę Uścimów charakteryzuje niski poziom gęstości zaludnienia, który wynosi 31 osób/km². Dla porównania gęstość zaludnienia w powiecie lubartowskim na 1 km² wynosi 68 osób. Wskaźnik ten dla Województwa Lubelskiego wynosi 85 os./km², a dla całego kraju: 123 os./km².
5. Średni wiek mieszkańców wynosi 41,9 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa lubelskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Średni wiek kobiet wynosi 43 lata, zaś średni wiek mężczyzn 40,8 lat i jest

porównywalny ze średnim wiekiem mieszkańców powiatu lubartowskiego (41,8 lat) lat, ale jest nieco niższy do średniego wieku mieszkańców Województwa Lubelskiego: 42,6 lat oraz do średniego wieku mieszkańców całej Polski: 42,2 lat.

6. Strukturę wiekową mieszkańców Gminy Uścimów można uznać za niekorzystną. 60,3% mieszkańców gminy jest w wieku produkcyjnym, 17,4% w wieku przedprodukcyjnym, a 22,3% w wieku poprodukcyjnym.
7. W Gminie Uścimów w ostatnich latach ma miejsce nieznaczny, ale ujemny przyrost naturalny, który w 2021 roku kształtował się na poziomie -12,23 na 1000 mieszkańców. Dla porównania w powiecie lubartowskim ma miejsce także ujemny przyrost naturalny, lecz o nieco mniejszej skali. W roku 2021 wyniósł on -682 (w tym kobiety -369 i mężczyźni -315). Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -7,8 na 1000 mieszkańców powiatu lubartowskiego.
8. Saldo migracji ludności w gminie jest ujemne. W 2021 roku zarejestrowano 23 zameldowania w ruchu wewnętrznym oraz 29 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych dla gminy wyniosło -6.
9. Według danych GUS na dzień 31.12.2021 w gminie Uścimów było 72 osób pracujących na 1 000 mieszkańców. Jest to wyraźnie mniej niż w powiecie lubartowskim (144 os./ 1 000 mieszk.), mniej od wartości wskaźnika dla Województwa Lubelskiego (193 os./ 1 000 mieszk.) oraz znacznie mniej od wartości dla Polski (257 os./ 1000 mieszk.). 65,9% wszystkich pracujących ogółem
10. Bezrobocie rejestrowe w gminie Uścimów w 2021 roku wynosiło 10,1% (10,7% wśród kobiet i 9,6% wśród mężczyzn). 55,2% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Uścimów pracowało w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 17,9% w przemyśle i budownictwie, a 8,9% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,0% pracowało w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). W pozostałych działach gospodarki pracowało 17% zatrudnionych. Powyższe dane wskazują, że dominującym działem gospodarki gminy Uścimów jest rolnictwo.
11. Struktura i problemy związane z bezrobociem w gminie Uścimów są podobne jak w całym powiecie lubartowskim.
12. W roku 2021 w gminie Uścimów placówkę mają 2 szkoły podstawowe, w których w 15 oddziałach uczyło się 193 uczniów (92 kobiety oraz 101 mężczyzn). Dla porównania w 2008 roku w gminie Uścimów placówkę miały 3 szkoły podstawowe, w których w 15 oddziałach uczyło się 206 uczniów (109 kobiet oraz 97 mężczyzn).

13. Według danych z 2021 w gminie Uścimów działały 2 biblioteki i filie publiczne posiadające księgozbiór liczący 10 997 wolumenów. We wszystkich placówkach zatrudnionych było 4 pracowników. Dla porównania w 2008 roku działały 2 biblioteki i filie posiadające księgozbiór liczący 12 041 wolumenów.
14. Na terenie gminy Uścimów wciąż kultywowane są lokalne tradycje i obyczaje, głównie poprzez działalność amatorskich zespołów śpiewaczych oraz celebrowanie ludowych świąt i uroczystości. Sprzyja to budowaniu poczucia tożsamości lokalnej społeczności oraz wykształcania jej związku z miejscem zamieszkania. Ponadto, kultywowanie lokalnej tradycji i przekazywanie niematerialnych zasobów kulturowych ułatwia integrację lokalnej społeczności oraz wzbogaca miejscową kulturę, co pozwala na stymulowanie pozytywnych zjawisk społecznych.
15. W Gminie Uścimów działają 4 kluby sportowe (włącznie z Uczniowskimi Klubami Sportowymi) zrzeszające 74 członków
16. Ważnym przedsięwzięciem rekreacyjnym i promocyjnym gminy jest Bieg Jezior. Przeznaczony jest dla wszystkich przebywających na wypoczynku nad jeziorami Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego oraz rekreacyjnie uprawiających bieganie. Impreza organizowana jest co roku w pierwszą niedzielę sierpnia w miejscowości Krasne-Krzywe nad jeziorem Łukcze. Co roku udział w biegu bierze kilkuset uczestników, sięgających nawet 1000 osób, co potwierdza duże zainteresowanie wśród mieszkańców gminy oraz turystów. . Od 2019 roku została zmieniona trasa oraz data Biegu jezior. Bieg jezior organizowany jest w pierwszą sobotę sierpnia i rozpoczyna się przy remizie znajdującej się w miejscowości Krasne a kończy się na plaży przy jeziorze Maśluchowskim za Szkołą Podstawową w Starym Uścimowie.
17. Świadczenia z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej w gminie Uścimów realizuje Przychodnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Starym Uścimowie. Przychodnia realizuje funkcje w zakresie: medycyny rodzinnej, pediatrii, pielęgniarstwa rodzinnego dla położnych, pielęgniarstwa środowiska nauczania i wychowania.
18. Podstawowym problemem w sferze ochrony zdrowia, nie tylko w Uścimowie, ale całym powiecie lubartowskim jest trudny dla mieszkańców dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, z powodu konieczności długiego oczekiwania w kolejkach na porady u lekarzy specjalistów. Ponadto szczególne znaczenie mają procesy starzenia się społeczeństwa, w powiązaniu z procesami migracji i wyludnienia regionu, problemy osób z niepełnosprawnościami, niesamodzielnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.
19. Politykę społeczną w gminie Uścimów kreuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starym Uścimowie.

20. Liczba korzystających z pomocy społecznej od 2017 roku spada.
21. Podstawową jednostką sprawującą pieczę nad bezpieczeństwem publicznym w gminie Uścimów jest Posterunek Policji w Ostrowie Lubelskim. Posterunek obsługuje rejon gminy Uścimów tj. należące do niej miejscowości: Stary Uścimów, Kolonia Orzechów, Drozdówka, Nowa Jedlanka, Stara Jedlanka, Rudka Starościńska, Ochoża, Maśluchy, Nowy Uścimów, Krasne, Krasne Ryczka, Krasne Kosów, Krasne Krzywe.
22. Poza tym na terenie gminy Uścimów działa jednostka OSP, która znajduje się w Krajowym Systemie Ratownictwa Gaśniczego. Jest OSP w Uścimowie Nowym. Na jej wyposażeniu znajduje się m. in.: GCBA 5/32/3 Scania; GBA 2,5/16 Star 244; GLM 8 Gazela; Łódź śrubowa płaskodenna.

SFERA GOSPODARCZA

1. Ważnym elementem kształtującym sytuację społeczno-gospodarczą w Uścimów jest rozwój przedsiębiorczości.
2. Według danych GUS w 2021 roku w gminie Uścimów działalność gospodarczą prowadziło 177 podmiotów gospodarczych, w tym 172 podmioty z sektora prywatnego, co stanowiło ponad 97% ogółu przedsiębiorstw.
3. Analizując zmiany liczby podmiotów gospodarczych od roku 2017, z roku na rok następował przyrost ich liczby. W perspektywie od 2017 do 2021 przyrost ten wyniósł ponad 17%.
4. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Uścimów najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (38.1%) oraz Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (15.1%).
5. Główni pracodawcy gminy Uścimów prowadzą działalność w branżach tradycyjnych (takich jak handel, budownictwo, produkcja owoców) i tworzą głównie miejsca pracy tego typu.
6. Obsługę finansową przedsiębiorców i społeczności gminy Uścimów zapewnia Bank Spółdzielczy w Łęcznej, Oddział w Starym Uścimowie. Poza tym nie ma innych instytucji otoczenia biznesu zlokalizowanych bezpośrednio w gminie. W tym względzie przedsiębiorcy i rolnicy z terenu gminy korzystają z usług instytucji działających na szczeblu powiatu.
7. Gmina Uścimów, podobnie jak powiat lubartowski ma charakter rolniczy, w której rolnictwo i działalność z nim powiązana posiadają dominujące znaczenie dla funkcjonowania sfery gospodarczej i społecznej oraz dla warunków życia mieszkańców.

8. Główne kierunki upraw i rodzaj zasiewów zdeterminowane są przez posiadane przez gminę Uścimów warunki glebowe. Hodowla zwierząt na terenie gminy posiada przede wszystkim charakter tradycyjny i ekstensywny, mniejsza część gospodarstw prowadzi hodowle wyspecjalizowane, towarowe.
9. W Gminie Uścimów, według Spisu Rolnego w 2020 funkcjonowało 515 gospodarstw rolnych.
10. Największą część gruntów stanowią grunty orne pod zasiewami. Z uwagi na rozwiniętą hodowlę bydła mlecznego notuje się także znaczną ilość łąk.
11. Jeśli chodzi o kierunki produkcji rolnej, dominuje uprawa zbóż i roślin strączkowych oraz hodowla bydła mlecznego.
12. W porównaniu do danych z ostatniego Spisu Rolnego z 2010 roku znacząco spadło pogłowie zwierząt, w tym zarówno bydła ogółem (8100 szt. w 2010 roku), jak też krów (4372 w 2010 roku). W największym zakresie zmniejszyło się pogłowie świń (w 2010 roku rolnicy deklarowali chów 3508 sztuk).
13. Gmina Uścimów posiada duży potencjał do rozwoju turystyki. Do największych atrakcji turystycznych obszaru należą walory przyrodniczo-krajobrazowe.
14. Gmina położona jest na Polesiu Lubelskim - makroregionie fizycznogeograficznym, stanowiącym północno-zachodnią część Polesia. Usytuowanie w obrębie Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego sprawia, iż terytorium gminy Uścimów posiada korzystne cechy, charakteryzujące cały obszar krainy, takie jak: formy krajobrazowe pochodzenia krasowego, wysokie walory środowiska przyrodniczego, występowanie naturalnych skupisk roślinności, przetworzonych przez człowieka w stopniu niskim.
15. Gmina Uścimów posiada szczególnie dobre warunki do rozwoju turystyki wypoczynkowej i krajobrazowej.
16. Gmina cechuje się bardzo dobrym stanem środowiska, brakiem uciążliwych zakładów przemysłowych oraz dużą liczbą gospodarstw rolnych, które mogłyby się przebranżowić na agroturystykę. Agroturystyka staje się coraz bardziej popularną formą działalności wśród mieszkańców gminy.
17. Perspektywy rozwojowe gminy Uścimów w dużej mierze uwarunkowane są możliwościami finansowymi budżetu gminy.
18. Dochody ogółem w ostatnich latach systematycznie rosną, ale niski jest w budżecie udział dochodów własnych. Stosunkowo niski jest również udział inwestycji w wydatkach budżetowych.

19. Poziom realizowanych wydatków inwestycyjnych w dużej mierze jest uzależniony od pozyskanych dotacji unijnych na poszczególne projekty.
20. Suma wydatków z budżetu gminy Uścimów wyniosła w 2021 roku 17,1 mln złotych, co daje 5,5 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to spadek wydatków w porównaniu do roku 2020.
21. Największa część budżetu gminy Uścimów - 22.6% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 750 - Administracja publiczna (14.4%) oraz na Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (10.4%).
22. Wydatki inwestycyjne stanowiły 2,2 mln złotych, czyli 12,9% wydatków ogółem. Suma dochodów do budżetu gminy Uścimów wyniosła w 2021 roku 20,6 mln złotych, co daje 6,6 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 20% w porównaniu do roku 2020.
23. Największa część dochodów wygenerował Dział 758 - Różne rozliczenia (35.1%). Duża część wpływów pochodzi z Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (19.2%) oraz z Dział 010 - Rolnictwo i łowiectwo (5.8%).
24. W budżecie gminy Uścimów wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 524 złotych na mieszkańca (7,9%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 1,4 złotych na mieszkańca (0,0%).
25. W analizowany okresie wydatki bieżące w strukturze budżetu gminy Uścimów kształtowały się na poziomie ponad 85%-90% wydatków ogółem, co jest zjawiskiem niekorzystnym, z uwagi na ograniczone środki własne na potrzeby inwestycyjne.
26. Dochody budżetu gminy Uścimów na jednego mieszkańca zwiększają się systematycznie w analizowanym okresie 2017-2021. Również dochody własne na 1 mieszkańca wskazują tendencję wzrostową, oprócz 2021 roku, w którym notuje się ich spadek. Jednak w porównaniu z innymi gminami w Woj. Lubelskim, wymienione wskaźniki kształtują się na niższym poziomie.

IV. MISJA I WIZJA ROZWOJU

Ogólną misję strategii rozwoju gminy można wysnuć z zapisów ustawy o samorządzie gminnym. Art. 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713) określa zakres działania i zadania gminy.

Zgodnie z art. 7.1. ustawy o samorządzie gminnym zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych Gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy:

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej;
- gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego;
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;
- działalności w zakresie telekomunikacji;
- lokalnego transportu zbiorowego;
- ochrony zdrowia;
- pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych;
- wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- gminnego budownictwa mieszkaniowego;
- edukacji publicznej;
- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;
- targowisk i hal targowych;
- zieleni gminnej i zadrzewień;
- cmentarzy gminnych;
- porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego;
- utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
- polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej;

- wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej;
- promocji gminy;
- współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych;
- współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Zatem celem działania gminy jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, co można rozumieć jako misję zapewnienia jak najlepszych warunków świadczenia usług społecznych, a co za tym idzie dążenie Gminy Uścimów do wyrównywania dysproporcji pomiędzy Gminą a innymi rejonami województwa lubelskiego o wysokim poziomie rozwoju, co pozwoliłoby na stworzenie mieszkańcom optymalnych warunków do życia i rozwoju działalności.

Misja sformułowana w 2012 roku obowiązująca do 2020 roku Strategii Rozwoju Gminy Uścimów brzmiała następująco:

„Realizacja strategicznej polityki prorozwojowej poprzez efektywne wykorzystywanie posiadanych przez gminę zasobów, watorów i zidentyfikowanego potencjału w procesie rozwoju. Dążenie do zaspokojenia potrzeb mieszkańców, kreowanie pozytywnych zjawisk gospodarczych i społecznych, poprawa jakości sfery przestrzennej oraz wdrażanie zasad ochrony środowiska”.

Jako wynik z prac nad Strategią Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030 powstała nowa propozycja misji gminy, która częściowo bazuje na misji dotychczas obowiązującej.

Misja jest publiczną, jawną deklaracją wartości wyznawanych przez członków wspólnoty samorządowej, które powinny być stałe w okresie jej funkcjonowania.

Misja i wynikające z niej cele strategiczne Gminy Uścimów zostały wypracowane w trakcie procesu konsultacji strategicznych i są kontynuacją ustalonych kierunków rozwoju zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2012-2020.

W procesie formułowania misji Gminy Uścimów wzięto pod uwagę zarówno istotę i cel działania samorządu gminnego, przeprowadzone analizy obszarów problemowych jak również wypracowane podczas warsztatów strategicznych kierunki rozwoju. Pozwoliło to na sformułowanie misji strategicznej niniejszej Strategii Rozwoju.

Misja Gminy Uścimów do 2030 roku

Misją Gminy Uścimów jest tworzenie warunków do poprawy jakości życia oraz zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego poprzez wspieranie i promocję lokalnej gospodarki, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, skuteczne działanie na rzecz osób wykluczonych i potrzebujących, z wykorzystaniem lokalnych zasobów, w szczególności walorów przyrodniczych i turystycznych, w oparciu o aktywność i szeroką współpracę mieszkańców, biznesu i samorządu.

Koncepcja zrównoważonego rozwoju uznaje równorzędną wartość społeczeństwa, gospodarki i środowiska naturalnego – **nie faworyzuje ani nie degraduje roli żadnego z tych trzech elementów**, lecz wytycza kierunki ich zrównoważonego rozwoju. Przyjmuje się więc założenie, że gospodarka nie może się rozwijać kosztem ludzi i przyrody, człowiek nie może rozwijać się kosztem gospodarki i przyrody, ale także przyroda nie może być ważniejsza niż człowiek i gospodarka.

Osiągnięcie zakładanego celu generalnego strategii rozwoju jest nierozdzielnie związane z prowadzoną polityką rozwoju lokalnego. **Polityka rozwoju lokalnego** rozumiana jest jako świadoma i celowa działalność organów samorządu, zmierzająca do systematycznej poprawy konkurencyjności podmiotów gospodarczych i poziomu życia mieszkańców oraz wzrostu potencjału gospodarczego regionów, przyczyniającego się ostatecznie do rozwoju społeczno – gospodarczego kraju.

Wizja Gminy Uścimów

Wizją określamy obraz gminy, jaką chcielibyśmy widzieć ją w przyszłości, na koniec okresu obowiązywania opracowywanej strategii. Wizja jest to stan, do którego dążymy. Odpowiada ona na pytania: co chcielibyśmy osiągnąć? Jaką sytuację chcielibyśmy mieć? Wizja wskazuje zasadniczy kierunek działania, pozwala również wyklarować jasność celów, stojących przed gminą. Wizja jest wizualizacją przyszłości, która z założenia motywuje jej twórców i odbiorców do działań na rzecz jej realizacji.

Wizja Gminy Uścimów została wypracowana przez uczestników przeprowadzonych konsultacji społecznych.

Wizja to stan docelowy, jaki uda się osiągać poprzez realizację misji – jest to więc perspektywa przyszłości.

Wizja Gminy Uścimów

Gmina Uścimów w 2030 roku to obszar rozwinięty gospodarczo i społecznie. Atrakcyjna, przyjazna i bezpieczna dla mieszkańców, turystów i inwestorów, z dobrą infrastrukturą, promująca lokalne dziedzictwo przyrodnicze, kulturowe, tradycję i historię. Gmina otwarta na współpracę, wspierająca aktywność społeczną oraz optymalnie wykorzystująca istniejące potencjały wewnętrzne i zewnętrzne.

Uzasadnienie przyjętej wizji

Sformułowane w oparciu o potencjał rozwojowy gminy cele i kierunki działań dążą do stworzenia optymalnych warunków dla życia, inwestycji i rozwoju. Zamiarem władz gminy jest zainicjowanie procesu dynamicznego rozwoju gospodarki lokalnej, w szczególności w sferze turystyki. Gmina, do 2030 ma szanse wykorzystać możliwości zewnętrznego wsparcia z różnych źródeł finansowania, a także otworzyć się na nowych inwestorów, nowych mieszkańców, jak też istotnie zwiększyć swoją atrakcyjność turystyczną. Gmina, do tego czasu stworzy idealne warunki do inwestowania, osiedlania się i odwiedzania przez turystów. W każdej sferze działalności gminy będzie nastawienie na otwartość, przyjazność, efektywność i jakość świadczonych usług. Podjęta zostanie szeroka współpraca społeczna i gospodarcza na rzecz efektywnego wykorzystania lokalnego potencjału turystycznego. Zostanie także opracowany i wdrożony system promocji społecznej i gospodarczej gminy.

Istotne jest, aby dla osiągnięcia wizji gminy zaangażować, jak najszersze gremium przedstawicieli lokalnej społeczności z różnych środowisk (biznes, organizacje społeczne, instytucje publiczne, lokalni liderzy, parafie, samorząd powiatu, itd.). Tylko w ten sposób, możliwe będzie osiągnięcie wizji i zakładanych celów rozwojowych gminy.

V. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM

Cele strategiczne formułuje się w obszarach priorytetowych – to jest tych aspektach życia społecznego i gospodarczego, które mają kluczowe znaczenie dla osiągnięcia stanu rzeczy określonego w celu generalnym strategii.

Celem nadrzędnym Gminy Uścimów jest tworzenie warunków do poprawy jakości życia oraz zrównoważonego rozwoju społecznego i gospodarczego poprzez wspieranie i promocję lokalnej gospodarki, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, skuteczne działanie na rzecz osób wykluczonych i potrzebujących, z wykorzystaniem lokalnych zasobów, w szczególności walorów przyrodniczych i turystycznych, w oparciu o aktywność i szeroką współpracę mieszkańców, biznesu i samorządu.

Cel generalny Strategii oraz wynikające z niego priorytety – kierunki rozwoju Gminy, osiągnięty zostanie poprzez realizację celów strategicznych.

Dla Strategii Rozwoju Gminy Uścimów, w perspektywie lat 2023 – 2030 wyznaczono następujące cele strategiczne, które zostały sklasyfikowane w dwóch zasadniczych obszarach rozwoju gminy – społecznym i gospodarczym:

OBSZAR SPOŁECZNY

Cel strategiczny 1:

Poprawa i rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej oraz kultury fizycznej i turystyki

Cel strategiczny 2:

Rozwój i modernizacja infrastruktury oświatowej oraz poprawa jakości kształcenia

Cel strategiczny 3:

Poprawa efektywności i rozwój działań promujących gminę i jej walory wewnątrz i na zewnątrz

Cel strategiczny 4:

Poprawa jakości i efektywności pomocy społecznej, ochrony zdrowia oraz systemu wspierania rodziny

Cel strategiczny 5:

Rozwój kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Cel strategiczny 6:

Poprawa porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej

Cel strategiczny 7:

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego poprzez poprawę współpracy międzysektorowej oraz wdrażanie programów pobudzania aktywności obywatelskiej

OBSZAR GOSPODARCZY

Cel strategiczny 1:

Rozwój i poprawa jakości infrastruktury drogowej, w tym gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz poprawa organizacji ruchu drogowego i funkcjonalności lokalnego transportu zbiorowego

Cel strategiczny 2:

Poprawa ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczego gminy

Cel strategiczny 3:

Wzrost dochodów społeczności lokalnej poprzez rozwój przedsiębiorczości i efektywne wykorzystanie potencjału rolnego

Cel strategiczny 4:

Poprawa infrastruktury energetycznej i telekomunikacyjnej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu;

Cel strategiczny 5:

Rozwój infrastruktury zaopatrzenia w wodę, kanalizacyjnej oraz poprawa systemu gospodarki odpadami

Cel strategiczny 6: Rozwój i promocja działań innowacyjnych dla poprawy jakości życia mieszkańców i atrakcyjności obszaru

VI. KIERUNKI DZIAŁAŃ

Kierunki działań stanowią uszczegółowienie celów strategicznych i są podstawą dla określenia szczegółowych przedsięwzięć i programów wykonawczych, w tym inwestycyjnych. Przekłada się w dalszym etapie planowania na wyznaczenie szczegółowych zadań do realizacji. W ten sposób kierunki działań stanowią podstawę i uzasadnienie do umieszczania konkretnych zadań w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej.

Określenie kierunków działań zostało zdeterminowane wynikami przeprowadzonych analiz problemowych i strategicznych, konsultacji społecznych oraz strategicznej diagnozy obszaru Gminy Uścimów.

W ramach dwóch priorytetów oraz celów strategicznych wytyczono katalog następujących kierunków działań:

Cele strategiczne oraz kierunki działań w ramach poszczególnych obszarów rozwojowych

Obszar I OBSZAR SPOŁECZNY
Cel strategiczny 1: Poprawa i rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej oraz kultury fizycznej i turystyki
Kierunki działań: • Rozbudowa bazy sportowo rekreacyjnej na terenie gminy Uścimów • Utworzenie placów zabaw i terenów rekreacji na terenie gminy • Utworzenie wypożyczalni sprzętu wodnego • Utworzenie miejsc gastronomicznych • Utworzenie boisk sportowych na terenie Gminy • Rozwój sektora usług turystycznych i okolicy turystycznych, poprzez rozbudowę i zróżnicowanie obiektów turystycznych na terenie gminy
Cel strategiczny 2: Rozwój i modernizacja infrastruktury oświatowej oraz poprawa jakości kształcenia
Kierunki działań: • Komputeryzacja szkół • Utworzenie stołówki szkolnej • Szkolenia informatyczne dla starszych osób (kursy) • Modernizacja biblioteki w miejscowości Stary Uścimów • Organizacja szkoleń i kursów zawodowych oraz doradztwo

zawodowe

- Wsparcie i aktywizacja osób bezrobotnych oraz szukających pracy

Cel strategiczny 3:

Poprawa efektywności i rozwój działań promujących gminę i jej walory wewnątrz i na zewnątrz

Kierunki działań:

- Stworzenie mapy turystycznej gminy
- Promowanie walorów gminy
- Stworzenie ulotek informacyjnych dla turystów
- Utworzenie mapy cyfrowej 3D, spacer wirtualny po gminie Uścimów
- Umieszczenie tablic edukacyjno-informacyjnych na terenie gminy
- Utworzenie ścieżek edukacyjno-krajobrazowych
- Utworzenie ścieżki pieszo-rowerowej na terenie Gminy Uścimów

Cel strategiczny 4:

Poprawa jakości i efektywności pomocy społecznej, ochrony zdrowia oraz systemu wspierania rodziny

Kierunki działań:

- Budowa zakładu opiekuńczego w gminie Uścimów
- Utworzenie mieszkań socjalnych
- Tworzenie klubów seniora w różnych miejscowościach
- Zorganizowanie zajęć dla dzieci oraz dla rodzin z dziećmi
- Wybudowanie placów zabaw dla dzieci i siłowni na świeżym powietrzu na terenie Gminy Uścimów
- Realizacja programów zwiększających integrację społeczną i zawodową osób ubogich i wykluczonych społecznie
- Utworzenie żłobka
- Utworzenie lokali socjalnych dla samotnych matek
- Zorganizowanie zajęć edukacyjnych dla kobiet w ciąży i przyszłych matek
- Zorganizowanie opieki psychologicznej i prawnej dla rodzin i kobiet w ciąży
- Zwiększenie liczby lekarzy specjalistów w Ośrodku Zdrowia w Starym Uścimowie
- Porady psychologiczne dla mieszkańców gminy
- Budowa podjazdu dla niepełnosprawnych przy Ośrodku Zdrowia w Starym Uścimowie

Cel strategiczny 5:

Rozwój kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Kierunki działań:

- Stworzenie klubów lub świetlic dla dzieci i młodzieży
- Organizacja imprez dla mieszkańców gminy
- Modernizacja gminnych cmentarzy wojennych
- Zadbanie i uwidocznienie miejsc objętych ochroną planistyczną
- Utworzenie Centrum Kultury w Krasnem
- Rozbudowanie biblioteki gminnej w Starym Uścimowie

Cel strategiczny 6:

Poprawa porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej

Kierunki działań:

- Zakup sprzętu dla OSP
- Ograniczenie prędkości na drogach na terenach rekreacyjnych
- Zwiększenie liczby patroli policyjnych
- Zakup łodzi ratowniczych dla jednostek OSP
- Spotkanie edukacyjne związane z bezpieczeństwem publicznym
- Organizowanie konkursów odnośnie wiedzy dotyczącej przeglądów i obowiązków właścicieli budynków
- Zatrudnienie ratowników wodnych
- Kursy (szkolenia) dla OSP na ratowników wodnych

Cel strategiczny 7:

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego poprzez poprawę współpracy międzysektorowej oraz wdrażanie programów pobudzania aktywności obywatelskiej

Kierunki działań:

- Zakup nowego sprzętu dla OSP
- Szkolenia dla mieszkańców dotyczące idei samorządowej
- Szkolenia dla mieszkańców w zakresie aktywności obywatelskiej
- Współpraca obustronna z jednostkami OSP i KGW
- Wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych w tym ożywienie terenów i budynków gminnych
- Współpraca jednostek samorządowych poszczególnych wsi z Gminą
- Tworzenie wspólnych programów i projektów
- Zwiększenie współpracy z gminami ościennymi
- Korzystanie ze środków unijnych

Obszar II
OBSZAR GOSPODARCZY

Cel strategiczny 1:

Rozwój i poprawa jakości infrastruktury drogowej, w tym gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz prawa organizacji ruchu drogowego i funkcjonalności lokalnego transportu zbiorowego

Kierunki działań:

- Modernizacja drogi powiatowej Nr 1570L relacji Ostrów Lubelski-Głębokie – Drozdówka - Stara Jedlanka na odcinku Głębokie - Drozdówka i przez Drozdówkę
- Pas pieszo-rowerowy przy drodze powiatowej nr 1570L na odcinku Głębokie - Ostrów Lubelski
- Oświetlenie pasa pieszo-rowerowego od Głębokiego do Uścimowa

Starego

- Budowa drogi powiatowej nr 1567L do miejscowości Ochoża
- Budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy Uścimów
- Budowa wieży widokowej w miejscach atrakcyjnych przyrodniczo
- Rozbudowa mostów na terenie gminy Uścimów
- Modernizacja oświetlenia na terenie gminy
- Przebudowa drogi powiatowej w miejscowości Krasne
- Modernizacja i budowa nawierzchni dróg zlokalizowanych na terenie gminy oraz utwardzanie dróg gruntowych.
- Zwiększenie dostępności infrastruktury towarzyszącej w zakresie: chodników, miejsc parkingowych i oświetlenia w szczególności przy miejscach użyteczności publicznej.
- Unowocześnienie zasobów sprzętowych w gospodarce komunalnej

Cel strategiczny 2:

Poprawa ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczego gminy

Kierunki działań:

- Oczyszczanie rowów melioracyjnych na terenie gminy Uścimów
- Wypromowanie miejsc cennych przyrodniczo poprzez postawienie tablic edukacyjnych
- Organizacja warsztatów, imprez plenerowych, konkursów dot. kwestii ochrony środowiska
- Wyznaczanie nowych terenów osadnictwa mieszkaniowego
- Budowa lokalów komunalnych i mieszkań zastępczych
- Zagospodarowanie placów wokół świetlic wiejskich/remiz na terenie gminy Uścimów
- Zagospodarowanie terenu przy budynkach OSP na terenie gminy Uścimów
- Zagospodarowanie terenów przy jeziorach na obszarze gminy Uścimów
- Zwiększenie nasadzeń na terenach gminy
- Utworzenie skwerów i zasadzenie kwiatów na terenie gminy Uścimów
- Remont budynku gminnego (bloku) w miejscowości Drozdówka

Cel strategiczny 3:

Wzrost dochodów społeczności lokalnej poprzez rozwój przedsiębiorczości i efektywne wykorzystanie potencjału rolnego

Kierunki działań:

- Wyznaczanie terenów w ośrodkach rekreacyjnych do rozwoju bazy gastronomicznej
- Promocja i rozwój produktów lokalnych
- Wspieranie rolnictwa poprzez szkolenia, doradztwo i pomoc w

- promocji produktów rolnych
- Stworzenie punktów gastronomicznych w miejscach typowo turystycznych (Nowa Jedlanka, Krasne, Stary Uścimów)
- Poprawa jakości dróg dla rozwoju biznesu przy obiektach turystycznych
- Tworzenie terenów inwestycyjnych i zachęcanie inwestorów

Cel strategiczny 4:

Poprawa infrastruktury energetycznej i telekomunikacyjnej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu;

Kierunki działań:

- Rozbudowa sieci światłowodowej
- Rozwój energii odnawialnej
- Szkolenia z obsługi komputera
- Poprawa zasięgu sieci komórkowych

Cel strategiczny 5:

Rozwój infrastruktury zaopatrzenia w wodę, kanalizacyjnej oraz poprawa systemu gospodarki odpadami

Kierunki działań:

- Likwidacje dzikich wysypisk śmieci
- Budowa kanalizacji w miejscowości Krasne i Kolonia Orzechów
- Rozbudowa sieci wodociągowej na terenie gminy Uścimów
- Przebudowa ujęć wodnych w miejscowości Ochoża, Stary Uścimów
- Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Uścimów
- Modernizacja oczyszczalni ścieków na terenie gminy Uścimów
- Przebudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w miejscowości Stary Uścimów

Cel strategiczny 6:

Rozwój i promocja działań innowacyjnych dla poprawy jakości życia mieszkańców i atrakcyjności obszaru

Kierunki działań:

- Rozwinięcie systemu teleinformatycznego dla gminy
- Rozwój oferty usług innowacyjnych
- Wdrażanie innowacji społecznych
- Utworzenie myjni samochodowej bezdotykowej
- Wypożyczalnia rowerów na terenie gminy
- Wypożyczalnia sprzętu wodnego
- Utworzenie punktu gastronomicznego na terenie gminy
- Budowa obiektu wypoczynkowego na terenie gminy
- Utworzenie boisk sportowych z innowacyjnymi rozwiązaniami

VII. REZULTATY I WSKAŹNIKI

Najbardziej znanym i powszechnie stosowanym przez samorządy mechanizmem weryfikacji postępów wdrażania planów jest ich monitoring. Istota monitoringu polega na prowadzeniu stałych obserwacji i dokonywaniu systematycznych pomiarów przebiegu realizacji celów. Ponieważ **Strategia Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023 – 2030** jest zarówno narzędziem planowania, jak i wspomaganiem rozwoju Gminy, zasadnym wydaje się wyróżnienie dwóch płaszczyzn jej obserwacji i oceny.

Pierwszą płaszczyzną monitoringu jest obserwacja Strategii jako dokumentu planowania działań wspomagających rozwój z całą logiką uzasadnienia tych działań.

Na płaszczyźnie tej, obserwacje należy prowadzić w trzech sferach:

- w sferze zmieniającej się diagnozowanej rzeczywistości;
- w sferze identyfikacji problemów;
- w sferze planowania rozwoju lokalnego.

Wymienione trzy sfery monitoringu dotyczą w istocie stopnia spójności z rzeczywistością i stopnia spójności z tymi uwarunkowaniami zewnętrznymi, którymi są osiągnięcia cywilizacyjne. Przypływ informacji o tych osiągnięciach wywołuje potrzebę ich adaptacji na terenie Gminy. Monitoring **Strategii Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023 – 2030** jako dokumentu planowania działań wspomagających rozwój Gminy winien być przeprowadzany, co najmniej raz na rok. Zmienność uwarunkowań wpływających na potrzeby korygowania Strategii i względy organizacyjne służb planowania strategicznego mogą w przyszłości pokazać, jakie cykle czasu należy przyjąć.

Drugą płaszczyzną monitoringu jest obserwacja i ocena wdrażania zadań lub programów operacyjnych w życie, w tym obserwacja realizacji zadań w sferze materialnej, głównie inwestycyjnej, jak i obserwacja wdrażania przedsięwzięć organizacyjnych. Niezwykle korzystną sytuacją dla monitoringu jest sytuacja, gdy Strategia posiada zorganizowany podmiot koordynujący prace nad jego wdrażaniem, informujący wszystkich partnerów o najbliższych zamierzeniach rozwojowych i przyjmujący od nich wszelkie inicjatywy w tym zakresie.

Z planowaniem strategicznym nierozdzielnie winien być związany system pomiaru efektów w formie **rezultatów i wskaźników** obrazujących miarę postępu i skuteczności wdrażania celów zawartych w Strategii. W metodologii planowania strategicznego stosuje się najczęściej wskaźniki na poziomie:

- produktu;
- rezultatu;
- oddziaływania;

Produkt to bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia, mierzony konkretnymi wielkościami. Produkt jest wynikiem interwencji w stan aktualny.

Rezultat to bezpośredni wpływ zrealizowanego produktu na otoczenie społeczno – gospodarcze, uzyskany natychmiast po zakończeniu danego projektu. Rezultaty to bezpośrednie, natychmiastowe efekty zrealizowanego projektu. Dostarczają one informacji o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku wdrożenia projektu u beneficjentów pomocy, bezpośrednio po uzyskaniu przez nich wsparcia.

Oddziaływanie to długofalowe konsekwencje zrealizowanego produktu, wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów, a także pośrednie konsekwencje dla innych adresatów, którzy skorzystali w wyniku realizacji projektu.

Pomiar rezultatów wdrażania Strategii mierzony będzie poprzez zestaw wskaźników obrazujących miarę postępu i skuteczności realizacji celów strategicznych zawartych w tym dokumencie.

Rezultaty i wskaźniki zostały odniesione do poszczególnych celów strategicznych. Ich zestawienie zaprezentowano poniżej:

OBZAR SPOŁECZNY

Cel strategiczny 1: Poprawa i rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej oraz kultury fizycznej i turystyki	
Rezultaty	Wskaźniki
Liczba stworzonych obiektów infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej	10
Liczba zorganizowanych różnych form zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży	20
Liczba urządzeń sportowych do ćwiczeń w każdej miejscowości	20
Liczba klubów fitness przy świetlicach wiejskich	19
Liczba nowoczesnych obiektów sportowych na terenie gminy	1
Liczba zorganizowanych imprez i zawodów sportowych	20
Liczba wypromowanych atrakcji turystycznych na terenie gminy	10
Cel strategiczny 2: Rozwój i modernizacja infrastruktury oświatowej oraz poprawa jakości kształcenia	
Rezultaty	Wskaźniki
Liczba zorganizowanych kursów nauczania języków obcych oraz obsługi komputera	20
Liczba dodatkowych zajęć rozwijających zainteresowania	20
Liczba zmodernizowanych i wyposażonych placówek oświatowych	4
Liczba zmodernizowanych i wyposażonych obiektów sportowych przy placówkach oświatowych	4
Liczba dzieci objętych wsparciem w zakresie pomocy logopedycznej, pedagogicznej i psychologicznej	400

Liczba inicjatyw mających na celu wspieranie systemu promującego i nagradzającego osiągnięcia uczniów w nauce	5
Liczba obiektów infrastruktury przystosowanych do potrzeb uczniów niepełnosprawnych	4
Cel strategiczny 3: Poprawa efektywności i rozwój działań promujących gminę i jej walory wewnątrz i na zewnątrz	
Rezultaty	Wskaźniki
Opracowana koncepcja marketingowa gminy	1
Liczba działań promujących gminę podczas imprez organizowanych na terenie gmin i poza nią	20
Liczba wydarzeń kultywujących dziedzictwo kulturowe i historyczne gmin	20
Liczba narzędzi promujących samorząd lokalny	10
Liczba zespołów ludowych, teatralnych i innych form integracji międzypokoleniowej wśród mieszkańców	5
Cel strategiczny 4: Poprawa jakości i efektywności pomocy społecznej, ochrony zdrowia oraz systemu wspierania rodziny	
Rezultaty	Wskaźniki
Liczba przedsięwzięć pomocowych dla seniorów, osób starszych, chorych i potrzebujących	20
Liczba programów profilaktycznych w celu przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i przemocy w rodzinie	20
Liczba przedsięwzięć instytucji pomocy społecznej na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu	2
Liczba prowadzonych diagnoz i monitoringu istniejących problemów społecznych	5
Liczba zorganizowanych zajęć rekreacyjnych, kulturalnych i spotkań integracyjnych	20
Liczba lekarzy specjalistów w przychodni	5
Liczba zorganizowanych spotkań, szkoleń i przedsięwzięć integracyjnych promujących zdrowy styl życia	10
Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury ochrony zdrowia	2
Liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi objętych wsparciem	50
Liczba osób z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, osób samotnie wychowujących dzieci i rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej objętych pomocą materialną	30
Liczba doradztwa radców prawnych dla osób potrzebujących	200
Cel strategiczny 5: Rozwój kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	
Rezultaty	Wskaźniki
Liczba przedsięwzięć kulturalnych i aktywizujących społeczność	50

lokalną na terenie gminy	
Liczba zorganizowanych przez biblioteki imprez, spektakli, i akcji integrujących społeczność	50
Liczba zorganizowanych zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży	30
Liczba inicjatyw zrealizowanych przez świetlice wiejskie	50
Cel strategiczny 6: Poprawa porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej	
Rezultaty	Wskaźniki
Liczba jednostek OSP, które otrzymały wsparcie na nowe wyposażenie	9
Liczba przedsięwzięć w celu wzmocnienia współpracy Policji z mieszkańcami i placówkami oświatowymi	20
Liczba obiektów infrastruktury i wyposażenia służb bezpieczeństwa i porządku publicznego	5
Cel strategiczny 7: Rozwój społeczeństwa obywatelskiego poprzez poprawę współpracy międzysektorowej oraz wdrażanie programów pobudzania aktywności obywatelskiej	
Rezultaty	Wskaźniki
Liczba wdrożonych programów współpracy z organizacjami społecznymi	10
Liczba utworzonych centrów aktywności młodych ludzi	1
Liczba imprez integrujących lokalną społeczność	20
Liczba wolontariuszy	30
Liczba projektów współpracy z organizacjami społecznymi spoza gminy	10
Liczba nawiązanych partnerstw współpracy samorządowej ze społecznościami innych gmin w kraju i za granicą	5

OBSZAR GOSPODARCZY

Cel strategiczny 1: Rozwój i poprawa jakości infrastruktury drogowej, w tym gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz prawa organizacji ruchu drogowego oraz funkcjonalności lokalnego transportu zbiorowego	
Rezultaty	Wskaźniki
Liczba km wybudowanych i zmodernizowanych dróg gminnych i infrastruktury towarzyszącej	50
Liczba km wybudowanych i zmodernizowanych chodników	20
Liczba wprowadzonych rozwiązań technicznych w celu spowolnienia ruchu pojazdów w rejonie szkół	4

Liczba wybudowanych ścieżek rowerowych	5
Liczba km zmodernizowanych i utwardzonych dróg prowadzących do pól	50
Liczba przedsięwzięć w celu poprawy organizacji ruchu drogowego.	5
Liczba nowych połączeń komunikacji publicznej	5
Liczba wymienionych i zmodernizowanych wiat przystankowych	30
Cel strategiczny 2: Poprawa ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczego gminy	
Rezultaty	Wskaźniki
Liczba km wybudowanych szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych	20
Liczba zorganizowanych wypraw ornitologicznych	10
Liczba zorganizowanych działań mających na celu dbanie i oczyszczanie poboczy i przydrożnych rowów	50
Liczba odnowionych zbiorników wodnych zlokalizowanych na terenie gminy	20
Liczba inicjatyw mających na celu aktualizację planów zagospodarowania przestrzennego	10
Liczba zmodernizowanych i zagospodarowanych budynków użyteczności publicznej na cele społeczne	19
Liczba zaadaptowanych świetlic wiejskich (poddaszy) na mieszkania	2
Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	10
Liczba przeprowadzonych modernizacji i termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej	25
Liczba przeprowadzonych akcji społecznych w celu poprawy ładu i porządku na prywatnych posesjach	5
Liczba zazielenionych i ukwieconych terenów użyteczności publicznej	25
Pielęgnacja koron drzew przy szkołach, sadzenie ozdobnych krzewów	4
Cel strategiczny 3: Wzrost dochodów społeczności lokalnej poprzez rozwój przedsiębiorczości i efektywne wykorzystanie potencjału rolnego	
Rezultaty	Wskaźniki
Liczba stworzonych zachęt w celu napływu kapitału inwestycyjnego	5
Powierzchnia uzbrojonych gminnych terenów pod inwestycje	10

(ha)	
Liczba zorganizowanych szkoleń i doradztwa wspierających tworzenie przedsiębiorstw	10
Liczba zorganizowanych jarmarków, na których można promować produkty lokalne	9
Liczba utworzonych gospodarstw agroturystycznych	5
Liczba utworzonych gospodarstw ekologicznych	5
Liczba zidentyfikowanych i wypromowanych produktów lokalnych	5
Liczba utworzonych targowisk lokalnych	1
Cel strategiczny 4: Poprawa infrastruktury energetycznej i telekomunikacyjnej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu	
Rezultaty	Wskaźniki
Liczba wdrożonych nowoczesnych, oszczędnych form energii elektrycznej	3
Liczba dokonanych zmian w Planie Zagospodarowania Przestrzennego sprzyjających instalacji OZE	20
Liczba zmodernizowanych punktów oświetlenia ulicznego na terenie gminy	100
Liczba szkoleń komputerowych	10
Liczba km rozbudowanej sieci światłowodowej	200
Liczba przełączników 5G	1
Liczba gospodarstw domowych mających dostęp do internetu	300
Liczba projektów mających celu podnoszenia wiedzy i umiejętności korzystania z nowoczesnych technologii informacyjnych	5
Cel strategiczny 5: Rozwój infrastruktury zaopatrzenia w wodę, kanalizacyjnej oraz poprawa systemu gospodarki odpadami	
Rezultaty	Wskaźniki
Liczba km wybudowanej sieci kanalizacyjnej	50
Liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk śmieci	2
Liczba nowych koszy na śmieci na terenie gminy	10
Liczba zmodernizowanych hydrantów	40
Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków	50
Liczba zmodernizowanych urządzeń infrastruktury zaopatrzenia w wodę	2
Liczba utworzonych punktów selektywnego zbierania odpadów	1
Cel strategiczny 6: Rozwój i promocja działań innowacyjnych dla poprawy jakości życia	

mieszkańców i atrakcyjności obszaru	
Rezultaty	Wskaźniki
Liczba wdrożonych usług innowacyjnych dla mieszkańców i turystów	5
Liczba projektów z zakresu innowacji społecznych	3
Liczba ładowarek USB dostępnych publicznie	10
Liczba wypożyczalni rowerów	3
Liczba zakupionych meksów	2
Liczba obiektów turystycznych wyposażonych w elementy innowacyjności	5

VIII. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNEJ GMINY

Zmiany w prawodawstwie dotyczącym funkcjonowania samorządu lokalnego oraz zasad prowadzenia polityki rozwoju, które weszły w życie jesienią 2020 roku zdeterminowały konieczność wykorzystania zintegrowanego podejścia w procesie tworzenia strategii rozwoju lokalnego. Podejście to charakteryzuje połączenie różnych sfer funkcjonowania samorządu lokalnego: społecznej, gospodarczej oraz przestrzennej. Ma to przede wszystkim zapewnić powiązanie tworzonych koncepcji zagospodarowania przestrzennego z formułowanymi celami rozwojowymi na płaszczyźnie społecznej i gospodarczej. W ocenie ustawodawcy, który wdrożył nowe regulacje, rozwiązania takie mają także zapewnić ograniczenie problemów słabego i nieefektywnego gospodarowania przestrzenią na danym terenie.

W ocenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej docelowa zawartość modelu oraz jego szczegółowość będą zależać od gminy, która przygotowuje strategię. Sugeruje się jednak, aby w modelu tym zawarte były następujące elementy: 1) sieć osadnicza; 2) obszary o kluczowych funkcjach dla rozwoju (obszary powiązań funkcjonalnych i wtórnie obszary strategicznej interwencji, jako wybór dokonany w procesie planowania konkretnych działań); 3) powiązania infrastrukturalne w tym transportowe i energetyczne; 4) sieć ekologiczna; 5) inne – ważne z punktu gminy. Ostateczny kształt modelu finalnie zdeterminowany jest istnieniem obowiązujących wytycznych i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które zostały przyjęte przed procesem tworzenia niniejszego dokumentu strategicznego.

W zakresie kształtowania ładu przestrzennego, Gmina Uścimów posiada Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, który obejmuje część jej terytorium. W sposobie zagospodarowania terenu dominuje rolnicza przestrzeń produkcyjna. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego z roku 2002 wskazuje planowane przekształcenia, w tym obszary dolesiania oraz ustanowienie na terenie gminy obszarów ochrony środowiska przyrodniczego: obszaru chronionego krajobrazu, rezerwatu i użytków ekologicznych.

Elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Obrany przez gminę Uścimów model struktury funkcjonalno-przestrzennej uwzględnia występujące na jej obszarze uwarunkowania regionalne, które obejmują:

- uwarunkowania wynikające z ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego,

- uwarunkowania przyrodnicze i elementy systemu ekologicznego o znaczeniu krajowym, regionalnym i ponadlokalnym,
- walory przyrodniczo-krajobrazowe i kulturowe,
- elementy krajowego i regionalnego układu komunikacyjnego oraz infrastruktury technicznej,
- położenie gminy w obszarze zasobów ochrony wód podziemnych,
- warunki dostosowania wymogów gospodarki przestrzennej do standardów ekologicznych i prawnych.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy jest obecnie zdeterminowany zapisami Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Uścimów. Opiera się on następujących założeniach:

- wielofunkcyjnym rozwoju wsi z modernizacją rolnictwa i terenów wiejskich, gdzie wskazywany jest rozwój rolnictwa ekologicznego na terenach prawnie chronionych bądź przewidywanych do objęcia ochroną prawną (gmina Uścimów leży w obszarze Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Polesie Zachodnie” oraz częściowo w obrębie Parku Krajobrazowego „Pojezierze Łęczyńskie” i w jego otulinie);
- rozwoju leśnictwa, a co za tym idzie poprawą ekologiczną środowiska (gmina jest w Planie Województwa objęta priorytetem zalesień);
- rozwoju funkcji turystyki i rekreacji w oparciu o wyjątkowe walory przyrodnicze i kulturowe gminy, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania drożności korytarzy ekologicznych oraz różnorodności biologicznej tych obszarów. Obszar gminy został w Planie Województwa zakwalifikowany do rejonów o najwyższej atrakcyjności turystycznej, właśnie ze względu na szczególne walory wyznaczonego tu Parku.
- podniesienia atrakcyjności gminy jako miejsca zamieszkania, pracy i rekreacji;
- rozwoju i poprawy powiązań komunikacyjnych zwłaszcza z sąsiednimi ośrodkami - Ostrów Lubelski, Parczew, Ludwin, Łęčna a także z samym Lublinem jako centrum Aglomeracji Lubelskiej do której należy również Uścimów; a więc rozwoju powiatowych i gminnych układów komunikacyjnych (doprowadzenia dróg do wymaganych standardów, modernizacji, poprawy bezpieczeństwa ruchu, zwiększenia gęstości sieci dróg twardych), a co za tym idzie – lepszej integracji z regionem;
- zapewnienia odpowiednich walorów architektury nowej i przekształconej zabudowy zwłaszcza w obszarach najbardziej

atrakcyjnych – strefie „**A**” – samego Uścimowa, oraz „**B**”- Krasne, „**C**”- Kol. Orzechów, „**D**”- Stara Jedlanka.

Uwzględniając wskazane kierunki rozwoju gminy i duży ich potencjał – można liczyć na istotny jej rozwój w przyszłości. Obecna polityka przestrzenna gminy powinna wskazać te potencjały, chronić je przed degradacją i w miarę potrzeby rozwijać.

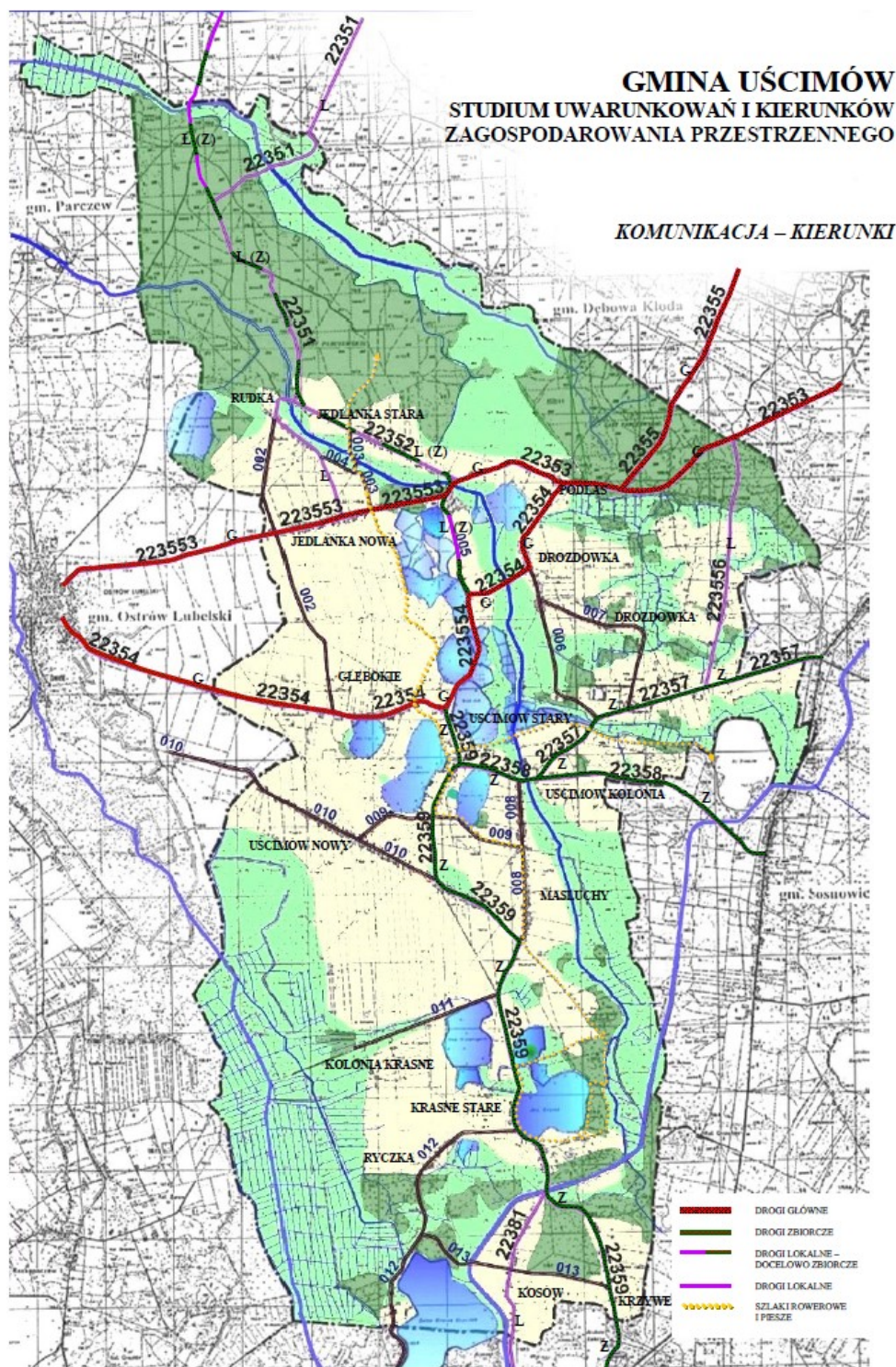
Rozwój układu dróg

Zgodnie ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Uścimów w układzie dróg gminy Uścimów przyjętym jako docelowy - adaptowane zostały drogi istniejące, wyznaczone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy, a także zaprojektowane, krótkie odcinki dróg dojazdowych obsługujących już zainwestowane i proponowane do zainwestowania tereny gminy. Dla dróg tych zostały określone wynikające z przypisywanych im funkcji odpowiednie klasy techniczne.

W celu poprawy jakości powiązań i obsługi komunikacyjnej gminy konieczne będzie:

- Doprowadzenie dróg do właściwych parametrów technicznych (szerokości pasów drogowych w liniach rozgraniczających, szerokość jezdni), budowa właściwych poboczy, ewentualne łagodzenie łuków poziomych;
- Przebudowa skrzyżowań (poprawa widoczności, akumulacja lewoskrętów, poprawa geometrii itp.);
- Wyznaczenie w planach miejscowych dróg dojazdowych – szczególnie w rejonach rozwoju zabudowy letniskowej i rekreacyjnej;
- Zachowanie możliwości korekty przebiegu na niektórych odcinkach dróg o skomplikowanej geometrii (poprawa płynności przebiegu, eliminacja nakładania się ruchu).

Mapa 7. Kierunki zagospodarowania przestrzennego w gminie Uścimów - komunikacja



Źródło: dane urzędu gminy Uścimów

Kierunki rozwoju funkcji rolniczych

Zgodnie z założeniami Studium Uwarunkowań rolna w szczególności powinna być objęta ochroną i rozwijać się jakościowo. W szczególności w kategoriach gospodarczych- wskazana jest:

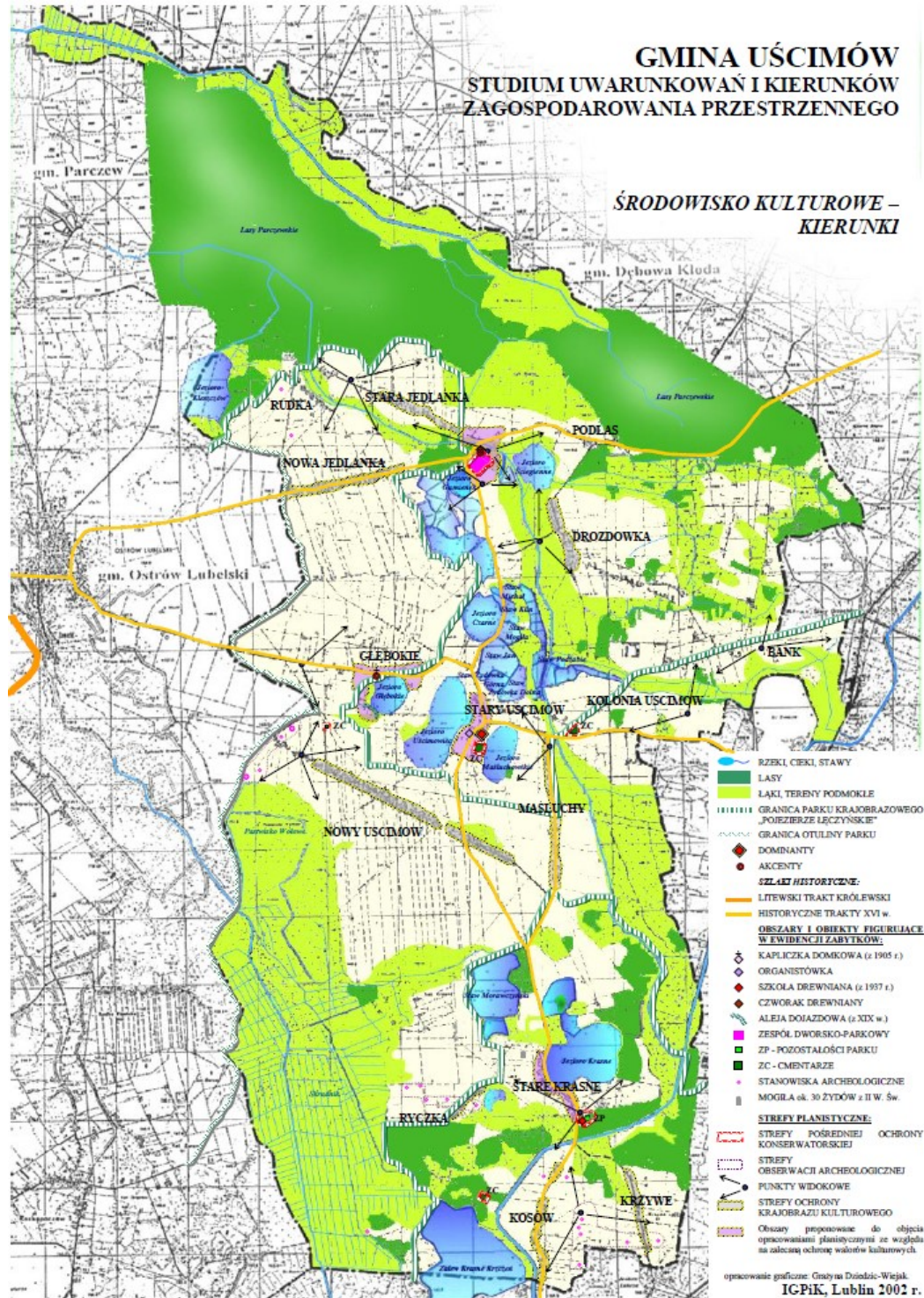
- poprawa efektywności sektora rolno-spożywczego;
- poprawa dochodowości gospodarstw rolnych przez optymalne wykorzystanie istniejącego potencjału produkcyjnego ze szczególnym uwzględnieniem stawów hodowlanych;
- poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój infrastruktury technicznej, ekonomicznej i społecznej;
- rozwój funkcji pozarolniczych;
- wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, prowadzący do zmniejszenia przeludnienia agrarnego;
- edukacja i aktywizacja mieszkańców wsi.

Kierunki rozwoju funkcji turystycznej

- Gmina Uścimów posiada dość duży potencjał przyrodniczy, krajobrazowy i kulturowy, warunkujący rozwój różnych form turystyki, co należy uznać za bardzo pożądane z wielu względów.
- Potencjalne warunki rozwoju funkcji turystyki i rekreacji można znaleźć na obszarze całej gminy, tym bardziej, że prawie cała znajduje się w obszarze Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Polesie Zachodnie” oraz duża jej część znalazła się w obrębie Parku Krajobrazowego „ Pojezierze Łęczyńskie”. Na terenie Parku i jego otuliny obowiązują zasady zagospodarowania określone Rozporządzeniem Nr 29 Wojewody Lubelskiego z dnia 15.06. 1998r. w sprawie Zespołu Lubelskich Parków Krajobrazowych.
- Duże znaczenie ma tu malowniczy krajobraz leśno-jeziorny, a także łąkowy z dużą ilością stawów hodowlanych
- Możliwe jest i wskazane wprowadzenie funkcji turystycznej czy letniskowej w formach rozproszonych dla maksymalnego zachowania tych walorów.
- Niezwykle istotne jest, aby rozwój funkcji wypoczynkowej nie spowodował degradacji środowiska przyrodniczego i odbywał się przy zachowaniu ograniczeń wynikających z naturalnej odporności środowiska i funkcji zbiorników.

- Walory rekreacyjne gminy są wzmocnione istniejącymi zbiornikami wodnymi: Jez. Krasne, Ściegienne, Głębokie, Uścimowskie, Maśluchowskie, oraz zbiornikami retencyjnymi zbudowanymi w pobliżu Kanału Wieprz-Krzna.

Mapa 8. Kierunki zagospodarowania przestrzennego w gminie Uścimów – środowisko kulturowe



Źródło: dane urzędu gminy Uścimów

Zgodnie z postanowieniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego Gmina Uścimów położona jest w obszarze rolniczej przestrzeni produkcyjnej w strefie gospodarki hodowlanej (podstrefa polno-leśna). To położenie sprawia, iż nadrzędnym celem są preferencje rozwojowe związane z gospodarką rolną. Gospodarstwa rolne, w których odbywa się chów i hodowla bydła położone są w miejscowościach Ksawerynów, Mysłów, Dwornia, Lisikierz, Osiny, Wilczyska i Ciechomin.

Głównym celem polityki przestrzennej gminy, która znajduje swoje odzwierciedlenie w obowiązującym studium jest osiągnięcie wyższej pozycji ekonomicznej gminy, pozwalający na poprawę warunków życia oraz zamożności mieszkańców realizowany poprzez:

- kształtowanie układu osadniczego umożliwiającego poprawę warunków zamieszkania i realizację potrzeb mieszkaniowych ludności, wyznaczenie terenów zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej prawie na terenie całej gminy: m.in. we wsiach Wilczyska, Stara Huta, Grudź, Ciechomin, Jarczew czy Świder. Zabudowie tej towarzyszy istniejący układ komunikacyjny,
- określenie kierunków i wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów spowoduje podniesienie komfortu zamieszkania
- większe i bardziej racjonalne wykorzystanie walorów krajobrazowych gminy (projekt zmiany studium podtrzymuje utworzenie Adamowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu) – co może ułatwić rozwój agroturystyki,
- intensyfikację rozwoju rolnictwa, jako zaplecza surowcowego przemysłu rolno-spożywczego oraz żywnościowego,
- rozwój drobnej przedsiębiorczości, usług i rzemiosła,
- podniesienie standardu obsługi ludności w zakresie administracji, porządku publicznego i bezpieczeństwa, ochrony zdrowia i kultury, oświaty i wychowania, handlu i gastronomii oraz przedsiębiorczości,

Rozwój osadnictwa zaproponowany w studium uwzględnia naturalną chłonność terenu i uwarunkowania przyrodniczo-krajobrazowe gminy Uścimów. Nowa zabudowa obsługiwana będzie przez układ komunikacyjny określony w obowiązującym studium, zachowane zostaną też odległości nowej zabudowy od dróg publicznych (wyznaczenie nieprzekraczalnej linii zabudowy) zgodnie z obowiązującymi przepisami, mogą być również zastosowane rozwiązania chroniące przed hałasem (zielen izolacyjna zimozielona, szczelne okna), które zapewnią właściwy klimat akustyczny wewnątrz zabudowy.

Dokonane w ostatnim okresie zmiany w MPZP stwarzają nowe możliwości dla społeczności lokalnej gminy Uścimów. Dokonane zmiany stanowią jednocześnie element modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej i dotyczą w szczególności:

- możliwości instalacji urządzeń służących do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych (fotowoltaika);
- możliwości realizacji inwestycji związanych z chowem i hodowlą zwierząt. Jednocześnie ustala się, że lokalizacja takich inwestycji powinna być obarczona zapewnieniem odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych. Ze względu na zapylenia i zapachy powinny być izolowane od przyległych terenów pasem zieleni złożonym z roślinności średnio- i wysokopiennej;
- określenia zasad realizacji nowej zabudowy w dostosowaniu do uwarunkowań przyrodniczo-krajobrazowych poprzez:
 - odpowiednią formę architektoniczną jaką mogą zapewnić gabaryty, kształt dachu, bryła budynku czy kolorystyka materiałów wykończeniowych
 - zachowanie proporcji terenu pod zabudowę i terenu przeznaczonego pod zielen (określenie powierzchni biologicznie czynnej) w obrębie działki
 - określenie nieprzekraczalnych linii zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi
 - określenie nieprzekraczalnych linii zabudowy nieprzeznaczonej na pobyt ludzi ustalenie strefowego zagospodarowania terenu w obrębie działek.
- dbałości o zachowanie drożności den dolin rzecznych (Wilgi, Świdra oraz innych bezimiennych), w celu ochrony ich przed zagospodarowaniem
- podtrzymanie utworzenia Adamowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu jako obszaru o wybijających się wartościach krajobrazowych wskazanego w południowo-wschodniej części gminy. Obszar ten w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego jest rekomendowany do oceny możliwości i celowości objęcia ochroną w ramach sporządzanego obecnie audytu krajobrazowego województwa;
- wprowadzenia zalesienia przeznaczając gleby najmniej produktywne, marginalne V i VI klasy bonitacyjnej.

IX. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY

Polityka przestrzenna gminy zdeterminowana jest opracowaniem i wdrażaniem założeń dwóch podstawowych instrumentów określonych przepisami prawa: 1) studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, oraz 2) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego swym zakresem terytorialnym całą lub część jednostki terytorialnej. Oprócz tych podstawowych dokumentów, zarządzanie przestrzenią wspomagane jest przez różnego rodzaju koncepcje, studia oraz analizy. Ustalenia zawarte w studium są podstawą polityki przestrzennej gminy z określeniem zasady działalności dla celowego kształtowania, rozwoju i użytkowania przestrzeni. Wskazując na zagospodarowanie przestrzeni, w procesie formułowania kierunków rozwojowych jednostek terytorialnej, należy uwzględnić następujące przesłanki:

- doskonalenie ładu przestrzennego,
- wskazanie i zaakcentowanie walorów architektonicznych i krajobrazowych,
- uwzględnienie wymagań ochrony środowiska, a w tym gospodarowanie wodami, ochrona gruntów rolnych i leśnych, ochrona i pielęgnacja elementów dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- uwzględnienie wymagań ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwo ludzi i mienia,
- zabezpieczenie potrzeb osób niepełnosprawnych,
- honorowania prawa własności, obronności i bezpieczeństwa państwa, a w tym także i potrzeb interesu publicznego¹⁰.

Kierunki i rekomendacji w zakresie polityki przestrzennej gminy Uścimów wyznaczone na lata 2023-2030 wynikają zasadniczo z wyżej przedstawionych podstawowych instrumentów kształtowania tej polityki. Jednakże na jej kształt w planowanym okresie powinny mieć znaczące oddziaływanie cele rozwojowe określone w niniejszym dokumencie Strategii Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030.

Specyfika gminy Uścimów, jako jednostki terytorialnej o charakterze typowo rolniczym, ogranicza częściowo formułowanie celów prowadzących

¹⁰ Szerzej: J. Oleszek, I. Kaczmarek, *Kształtowanie polityki przestrzennej w gminie uzdrowskiej*, „Infrastruktura i Ekologia Terenów Wiejskich” 2011, nr 1, Polska Akademia Nauk, Oddział w Krakowie, s. 79–90.

do istotnej zmiany specyfiki funkcjonalnej tego obszaru. Należy zatem w najbliższym okresie skupiać się na polepszaniu istniejących elementów sfery oraz infrastruktury społecznej i gospodarczej, bazując na zidentyfikowanych obszarach problemowych oraz dostępnych potencjałach rozwojowych.

W oparciu o sformułowane cele strategiczne gminy do 2030 roku należy zaproponować następujący katalog rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej gminy Uścimów:

1. Gmina Uścimów nie posiada, opracowanego dla całego obszaru, Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego. Cele rozwojowe określone w niniejszej Strategii Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030 wraz z kierunkami określonymi w Studium Uwarunkowań winny stanowić podstawę do ponownego przeglądu zapisów Planu Zagospodarowania Gminy odnoszącego się do włączonych obszarów gminy. Istotne jest także podjęcie prac, których efektem będzie objęcie Planem Zagospodarowania całego obszaru gminy Uścimów.

Niedostosowane do potrzeb współczesnej gospodarki lokalnej i społeczeństwa ustalenia MPZP często zniechęcają też potencjalnych inwestorów do inwestowania, co jest kluczową przeszkodą w podnoszeniu pozycji konkurencyjnej gminy i tworzeniu warunków do skutecznego rozwoju gospodarczego.

Biorąc to pod uwagę, należy podjąć odpowiednie działania, i uwzględniając treści sformułowanych w Strategii Rozwoju Gminy celów, stopniowo aktualizować poszczególne elementy Planu, dostosowując go do aktualnych i wyrażanych potrzeb społeczeństwa i gospodarki. Jednocześnie zaś, kształtować tą drogą spójny i zgodny z oczekiwaniami ład przestrzenny.

2. Kształtowaniu ładu przestrzennego gminy powinno opierać się z jednej strony o oczekiwania poszczególnych grup społecznych, z drugiej strony jednak winno uwzględniać zasady ochrony środowiska, gospodarki wodnej i ochrony przyrody. Gmina Uścimów, kreując rozwój lokalny w sposób zrównoważony i wykorzystując potencjały środowiskowe i przyrodnicze, ma duże szanse podniesienie swojej pozycji konkurencyjnej.

3. Gminę Uścimów, w porównaniu do innych gmin regionu lubelskiego tej kategorii, cechuje średni poziom rozwoju infrastruktury technicznej. Gmina posiada wodociąg i jest częściowo skanalizowana. Stan dróg należy oceniać jako dobry. Niemniej jednak w dalszym ciągu poziom rozwoju infrastrukturalnego gminy nie w pełni zaspokaja potrzeby społeczności lokalnej. W szczególności ma to znaczenie w procesie rozwoju i wykorzystania potencjału turystycznego gminy. Pożądane są zatem w najbliższych latach dalsze projekty w tym zakresie. Należy dążyć do pełnego skanalizowania gminy. Należy także poprawiać jakość i modernizować sieć dróg gminnych, wspierając jednocześnie inwestycje realizowane na drogach powiatowych.

4. Ważnym celem rozwojowym gminy Uścimów jest poprawa i rozwój infrastruktury energetycznej. Polityka przestrzenna gminy powinna prowadzić

do umożliwienia instalacji urządzeń służących do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, w szczególności energii słonecznej.

5. Rozwój społeczno-gospodarczy gminy jest zdeterminowany rozwojem przedsiębiorczości oraz rolnictwa. Specyfika rolnicza gminy Uścimów motywuje do tworzenia warunków do prowadzenia bardziej efektywnej gospodarki rolnej, gospodarki gruntami rolnymi, czy też inwestycji w większe zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego. Realizując tego typu przedsięwzięcia należy mieć na względzie także interes społeczny, ochronę środowiska i przyrody, a także potencjał turystyczny gminy i możliwości jego wykorzystania w przyszłości.

6. Polityka przestrzenna gminy to również wychodzenie naprzeciw ludzkim problemom, potrzebom i oczekiwaniom. Mieszkańcy gminy Uścimów borykają się z wieloma problemami natury socjalnej. Zauważalny jest duży problem niedostosowania obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zidentyfikowane problemy w tym zakresie powinny motywować samorząd gminny do uwzględniania ich w procesie formułowania i realizacji polityki przestrzennej.

8. Jakość życia społeczności lokalnej uwarunkowana jest w dużej mierze poziomem rozwoju infrastruktury społecznej. Słaba jakość lub brak podstawowych urządzeń infrastruktury kultury, sportowej, czy też oświatowej, powodują spadek aktywności społecznej i wpływają negatywnie na poziom rozwoju społecznego, a w konsekwencji także gospodarczego. Przeprowadzone diagnozy i analizy strategiczne pokazały, że istnieją duże potrzeby w zakresie rozbudowy, modernizacji i wyposażenia obiektów infrastruktury sportowej, kulturalnej i oświatowej. Inwestycje z tym związane, w szczególności polegające na tworzeniu nowych obiektów, wiążą się także z odpowiednim ukształtowaniem treści instrumentów polityki przestrzennej.

Podsumowując przedstawione wyżej najważniejsze rekomendacje dotyczące prowadzenia polityki przestrzennej gminy Uścimów, należy stwierdzić, że obecne zapisy niepełnego i mało aktualnego Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy niedostatecznie umożliwiają realizację założonych celów i kierunków działań w Strategii Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030. Należy zatem dążyć do podjęcia działań, mających na celu przeformułowanie koncepcji i instrumentów planowania przestrzennego gminy.

X. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Według Strategii Rozwoju Województwa do 2030 (SRWL) obszary strategicznej interwencji o **znaczeniu regionalnym** obejmują:

- obszary współpracy w strefach silnego oddziaływania miast (MOF),
- strefy funkcjonalne, charakteryzujące się wspólnymi uwarunkowaniami i celami rozwojowymi, na których przewiduje się współpracę w układach ponadlokalnych.

W ramach ich delimitacji w Strategii Rozwoju Województwa do 2030 roku określono:

- terytorium (subregion) na którym samorząd województwa lubelskiego zakłada zastosowanie mechanizmów terytorialnych,
- tematyczne obszary planowanej interwencji z uwzględnieniem wsparcia z poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego,
- przedsięwzięcia flagowe, szczególnie istotne dla wykorzystania potencjałów rozwojowych poszczególnych subregionów funkcjonalnych, stanowiące katalog otwarty obejmujący zadania i inwestycje celu publicznego o znaczeniu krajowym i wojewódzkim ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub Sejmik Województwa Lubelskiego i Zarząd Województwa Lubelskiego, w tym przede wszystkim: 1) przedsięwzięcia wpływające na poprawę dostępności komunikacyjnej subregionów funkcjonalnych, 2) przedsięwzięcia wpływające na kształtowanie struktury gospodarczej subregionów funkcjonalnych.

Według SRWL w wymiarze strategicznym oznacza to wskazanie:

- obszarów dla których zdefiniowany indywidualny priorytet rozwojowy determinuje zakres planowanego wsparcia w ramach instrumentów terytorialnych,
- kierunków działań (wybranych spośród wszystkich kierunków działań SRWL 2030), których realizacja ma szczególne znaczenie dla priorytetów rozwojowych poszczególnych subregionów funkcjonalnych,
- przedsięwzięć, których realizacja ma szczególne znaczenie dla rozwoju określonych subregionów funkcjonalnych, w tym przede wszystkim służących poprawie ich dostępności w układzie wewnętrznym i zewnętrznym.

W wymiarze operacyjnym oznacza to wskazanie:

- obszarów właściwych dla zastosowania odpowiednich mechanizmów terytorialnych, tj.: a) zintegrowanych inwestycji terytorialnych; b) rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność; c) innych narzędzi terytorialnych.
- obszarów rekomendowanych do planowania współpracy w układach ponadlokalnych (międzygminnych), tj. w oparciu o strategię rozwoju ponadlokalnego lub strategię terytorialną.

W wymiarze regulacyjnym oznacza to wyznaczenie w SRWL dwóch typów OSI:

- 1) Miejskich Obszarów Funkcjonalnych – właściwych do wspólnego planowania rozwoju na poziomie ponadlokalnym (w miastach i obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie), w tym poprzez wykorzystanie instrumentu ZIT ,
- 2) OSI subregionalnych – rekomendowanych do wspólnego planowania rozwoju na poziomie ponadlokalnym.

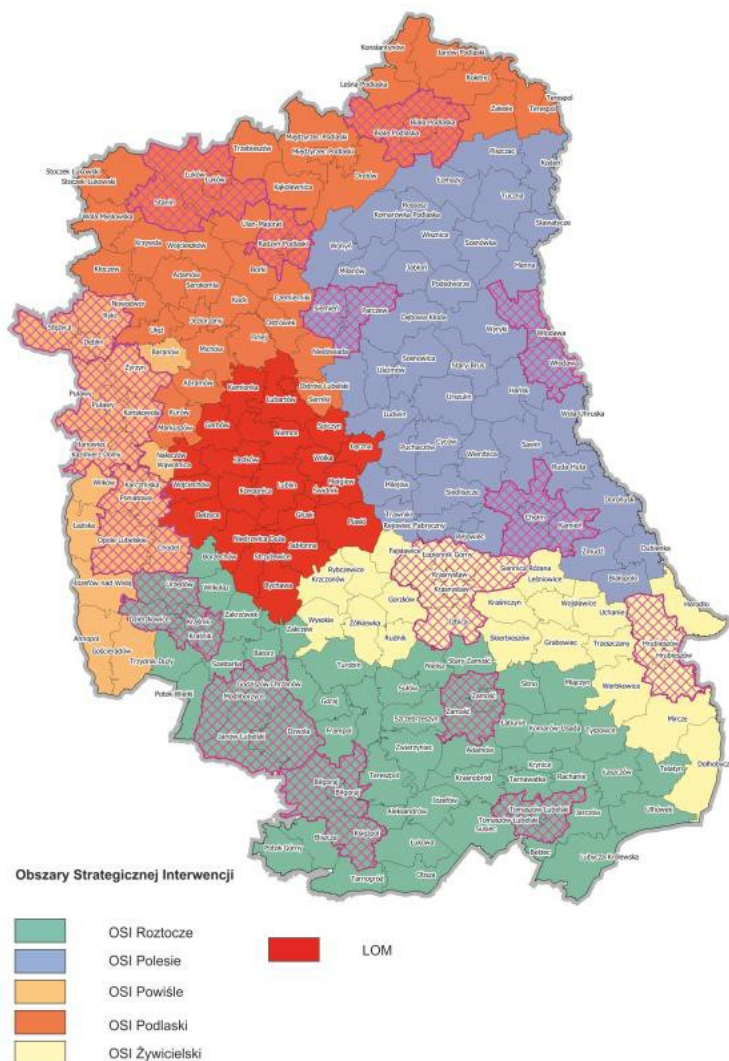
Zgodnie z zapisami SRWL granice tego typu OSI nie są wiążące dla samorządów lokalnych w zakresie obszarów opracowania strategii ponadlokalnych. Oznacza to, po pierwsze, że w obrębie OSI może być sporządzonych wiele strategii ponadlokalnych, co warunkowane jest wyłącznie potrzebą i chęcią współpracy samorządów lokalnych, po drugie zaś strategie ponadlokalne mogą być sporządzane dla obszaru położonego w jednym lub więcej OSI – co oznacza, że w tym przypadku SRWL 2030 dedykuje strategiom ponadlokalnym te priorytety rozwojowe i związane z nimi kierunki działań, które wynikają z przynależności większej części obszaru objętego strategią ponadlokalną do określonego OSI.

Ponadto w SRWL do 2030 roku zapisano, że niezależnie od kierunków działań wskazanych jako szczególnie istotne dla rozwoju poszczególnych OSI (będących przedmiotem wsparcia w ramach instrumentów terytorialnych), wszyscy interesariusze SRWL 2030 mogą korzystać ze wsparcia regionalnego na zasadach ogólnych, wynikających z kierunków działań o charakterze horyzontalnym, wskazanych w ramach poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych¹¹.

W dokumencie projektu Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku wyznaczono sześć obszarów strategicznej interwencji (OSI) oraz jeden Lubelski Obszar Metropolitalny (LOM).

¹¹ Projekt Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, <https://strategia.lubelskie.pl/konsultacje/srwl.projekt.2021.01.20.pdf>

Mapa 8. Regionalne OSI na tle subregionów funkcjonalnych



Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, <https://strategia.lubelskie.pl/konsultacje/srwł.projekt.2021.01.20.pdf>

Zgodnie z delimitacją dokonaną w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku **gmina Uścimów przynależy do Poleskiego Obszaru Strategicznej Interwencji (OSI Polesie).**

W SRWL do 2030 roku przyjęto podstawowe **ramy delimitacji OSI subregionalnych**. Na pierwszym miejscu znalazło się zróżnicowanie cech przestrzeni odzwierciedlonych w waloryzacji funkcjonalnej województwa lubelskiego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego 2015 oraz regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski. Granice OSI wyznaczono na podstawie granic administracyjnych gmin. Uwzględniono przy tym krajową politykę rozwoju regionalnego

ukierunkowaną terytorialnie, wyrażoną poprzez krajowe OSI określone w KSRR 2030, tj. obszary zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze¹².

Gmina Uścimów w Poleskim Obszarze Strategicznej Interwencji określonym w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

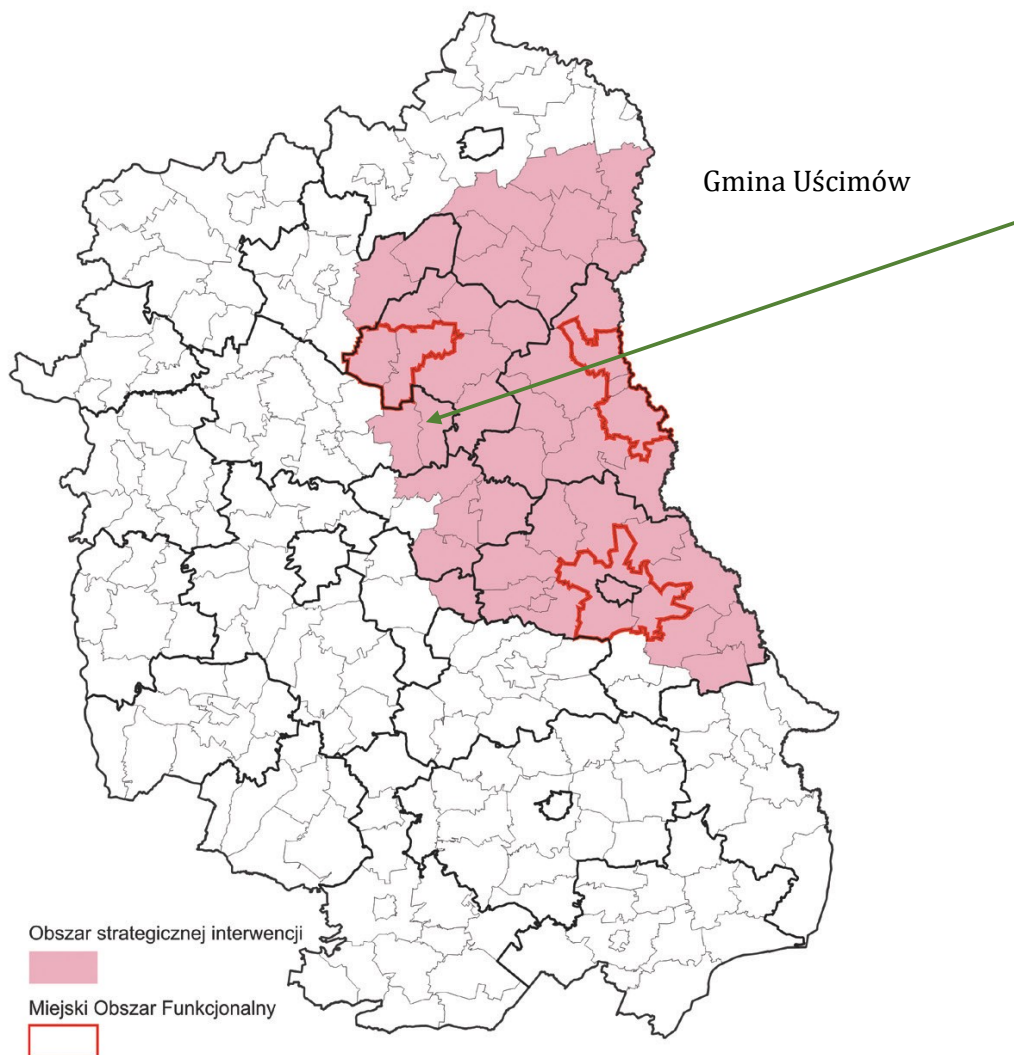
Zgodnie z SRWL do 2030 delimitacja jednostek terytorialnych wchodzących w skład Poleskiego OSI¹³, w tym gminy Uścimów, nastąpiła w oparciu o następujące przesłanki:

- bardzo duża koncentracja terenów cennych przyrodniczo, mających szczególne znaczenie w kształtowaniu powiązań ekologicznych,
- liczne występowanie naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych, sprzyjające rozwojowi gospodarki rybackiej,
- występowanie znacznej ilości torfowisk i mokradł – duża wrażliwość na destabilizację stosunków wodnych,
- niska jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, przede wszystkim ze względu na dominującą przewagę słabych gleb,
- znaczna powierzchnia użytków zielonych, sprzyjająca rozwojowi gospodarki hodowlanej,
- wysoki poziom nasłonecznienia,
- położenie na trasie przebiegu krajowych i europejskich powiązań transportowych (drogowych i kolejowych) w południowej strefie OSI.

¹² <https://strategia.lubelskie.pl/srwl/2030/srwl.2030.synteza.pdf>

¹³ W skład Poleskiego OSI wchodzi następujące grupy jednostek terytorialnych: 1) MOF: Chełma, Parczewa i Włodawy; 2) 31 gmin należących do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Białopole, Dębowa Kłoda, Dorohusk, Dubienka, Hanna, Hańsk, Jabłoń, Kodeń, Komarówka Podlaska, Łomazy, Milanów, Piszczac, Podewórze, Rejowiec, Rejowiec Fabryczny, Rossosz, Ruda-Huta, Sawin, Siedliszcze, Stawiatycze, Sosnowica, Sosnówka, Stary Brus, Tucznia, Uścimów, Wierzbica, Wisznice, Wohyń, Wola Uhruska, Wiryki, Żmudź; 3) 8 gmin nienależących do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją, tj.: Cyców, Ludwin, Milejów, Ostrów Lubelski, Puchaczów, Rejowiec Fabryczny (miasto), Urszulin, Trawniki.: <https://strategia.lubelskie.pl/srwl/2030/srwl.2030.pdf>

Mapa 9. Mapa Poleskiego OSI



Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, <https://strategia.lubelskie.pl/srwl/2030/srwl.2030.pdf>

Spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030 z priorytetami i celami Poleskiego Obszaru Strategicznej Interwencji oraz Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

Zgodnie z zapisami projektu SRWL do 2030 roku priorytetem rozwoju Poleskiego OSI jest **gospodarcze wykorzystanie potencjału krajowych i europejskich korytarzy transportowych**.

W kontekście realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku w Poleskim OSI wyznaczono kierunki interwencji – tematyczne obszary wsparcia.

Tabela 15. Kierunki interwencji w Poleskim OSI w odniesieniu do celów Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku

Cele Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku	Tematyczne obszary wsparcia - Poleski OSI
1.1 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych	Poprawa warunków wodnych, w tym retencjonowanie, melioracje i nawodnienia, ochrona i lepsze wykorzystanie wód Przedsięwzięcia flagowe: • Rewitalizacja Systemu Kanału Wieprz–Krzna. Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej jako istotnego elementu regionalnej oferty turystycznej oraz ważnego czynnika poprawy ekonomicznej gospodarstw rolnych.
2.1. Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej	Poprawa regionalnych i międzyregionalnych połączeń komunikacyjnych z uwzględnieniem szkieletowego układu dróg ekspresowych (S19, S17 i S12) oraz planowanej autostrady A2, w tym budowa obwodnic miast Przedsięwzięcia flagowe: • Realizacja drogi ekspresowej S12, w tym budowa obwodnicy Chełma; • Przebudowa i rozbudowa dróg wojewódzkich nr: DW812, DW816, DW820, DW838 (w tym rozbudowa mostu na Rzece Wieprz), DW843, DW844. Poprawa regionalnych i międzyregionalnych połączeń kolejowych z uwzględnieniem Programu Kolejowego CPK Centralny Port Komunikacyjny Przedsięwzięcia flagowe: • Modernizacja linii kolejowej nr 7 relacji Warszawa –Lublin–Dorohusk; • Rewitalizacja linii kolejowej nr 81 (Chełm–Włodawa) wraz z poprawą dostępności transportu kolejowego w m. Włodawa; • Budowa linii kolejowej nr 631 (Milanów–Biała Podlaska–Białystok); • Budowa linii kolejowej nr 54 (Trawniki–Krasnystaw Miasto); • Przebudowa kolejowego przejścia granicznego Dorohusk–Jagodzin; • Przebudowa dworców kolejowych w Chełmie i Trawnikach;

	Budowa dworca kolejowego w m. Kanie (gm. Rejowiec Fabryczny).
2.4. Ochrona walorów środowiska	Wspieranie działań na rzecz ochrony i kształtowania zasobów wodnych, w tym racjonalizacji wielkości poboru wody, rozwój i modernizacja oczyszczalni ścieków, zwiększanie małej retencji i renaturyzacji rzek Ochrona wartości przyrodniczych, w tym krajobrazu, siedlisk i bioróżnorodności Przedsięwzięcia flagowe: - Opracowanie planów ochrony oraz planów zadań ochronnych dla obszarów objętych prawną formą ochrony przyrody; - Aktualizacja lokalnych dokumentów planistycznych w zakresie uwzględnienia działań i warunków zagospodarowania wynikających
3.4 Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu	Wspieranie tworzenia kompleksowej oferty turystycznej w oparciu o marki regionalne i terytorialne – pakietowanie i sieciowanie Rozwijanie produktów i oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne (np. kuchnię, wydarzenia historyczne, tradycje, materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe, walory środowiskowe, wydarzenia związane z przejawami współczesnej twórczości artystycznej, wydarzenia sportowe) Organizacja punktów usług i obsługi turystycznej dla turystyki zmotoryzowanej (np. caravanning, turystyka motocyklowa) Rozwój infrastruktury sprzyjającej tworzeniu zróżnicowanej oferty opartej o różne formy turystyki (np. kajakową, rowerową, nordic walking, konną, kulturową, historyczną, przyrodniczą, kulinarną itp.) Przedsięwzięcia flagowe: Organizacja szlaku Architektury Drewnianej Województwa Lubelskiego; Promocja oraz rozwój bazy i infrastruktury turystycznej Szlaku Jagiellońskiego. Wspieranie rozwoju przemysłów kreatywnych oraz przemysłów kultury, przedsiębiorczości bazującej na lokalnych zasobach, dziedzictwie kulturowym i usługach edukacyjnych Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego, w tym poprzez rozwijanie funkcji użytkowej obiektów kulturowych

4.4 Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej	Wspieranie działań i współpraca z właściwymi podmiotami na rzecz realizacji inwestycji sprzyjających pogłębianiu kontaktów międzyregionalnych, w tym w zakresie infrastruktury granicznej (budowa i rozbudowa przejść granicznych oraz dostosowanie ich do obsługi ruchu turystycznego) oraz poprawiającej dostępność do przejść granicznych (drogi, linie kolejowe, parkingi buforowe, infrastruktura turystyczna) Przedsięwzięcia flagowe: • Wspieranie rozbudowy istniejącej oraz budowy nowej infrastruktury poprawiającej dostępność do przejść granicznych (drogi, linie kolejowe, parkingi buforowe, infrastruktura turystyczna). • Wspieranie działań na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych na obszarach przygranicznych oraz rozwój zintegrowanej turystyki transgranicznej
--	---

Źródło: opracowanie własne np. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku, <https://strategia.lubelskie.pl/srw/2030/srw.2030.pdf>

Cele strategiczne określone w Strategii Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030:

OBSZAR SPOŁECZNY

Cel strategiczny 1:

Poprawa i rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej oraz kultury fizycznej i turystyki

Cel strategiczny 2:

Rozwój i modernizacja infrastruktury oświatowej oraz poprawa jakości kształcenia

Cel strategiczny 3:

Poprawa efektywności i rozwój działań promujących gminę i jej walory wewnątrz i na zewnątrz

Cel strategiczny 4:

Poprawa jakości i efektywności pomocy społecznej, ochrony zdrowia oraz systemu wspierania rodziny

Cel strategiczny 5:

Rozwój kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Cel strategiczny 6:

Poprawa porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej

Cel strategiczny 7:

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego poprzez poprawę współpracy międzysektorowej oraz wdrażanie programów pobudzania aktywności obywatelskiej

OBSZAR GOSPODARCZY

Cel strategiczny 1:

Rozwój i poprawa jakości infrastruktury drogowej, w tym gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz prawa organizacji ruchu drogowego oraz funkcjonalności lokalnego transportu zbiorowego

Cel strategiczny 2:

Poprawa ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej poprzez wykorzystanie potencjału przyrodniczego gminy

Cel strategiczny 3:

Wzrost dochodów społeczności lokalnej poprzez rozwój przedsiębiorczości i efektywne wykorzystanie potencjału rolnego

Cel strategiczny 4:

Poprawa infrastruktury energetycznej i telekomunikacyjnej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu;

Cel strategiczny 5:

Rozwój infrastruktury zaopatrzenia w wodę, kanalizacyjnej oraz poprawa systemu gospodarki odpadami

Cel strategiczny 6: Rozwój i promocja działań innowacyjnych dla poprawy jakości życia mieszkańców i atrakcyjności obszaru

Porównując wskazane w tabeli 32 kierunki interwencji w Poleskim OSI, do którego przynależy także gmina Uścimów, należy stwierdzić, że większość celów oraz kierunków działań sformułowanych w Strategii Rozwoju Gminy Uścimów lata 2023-2030 jest spójna z tymi kierunkami, a co za tym idzie także z celami samej Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

XI. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Uścimów uzależniona jest od możliwości finansowych Gminy oraz od wysokości uzyskanych środków, zarówno krajowych jak i w ramach funduszy Unii Europejskiej.

W celu efektywnego wdrażania Strategii konieczna będzie koordynacja działań na poziomie Gminy. Rolę koordynatora pełnił będzie powołany komitet sterujący – zespół zadaniowy – do zadań którego należało będzie:

- opiniowanie zmian i uzupełnień Strategii;
- zapewnienie zgodności realizacji Strategii z obowiązującymi przepisami (w zakresie zamówień publicznych, ochrony środowiska, ochrony dóbr dziedzictwa kulturowego);
- promocja Strategii;
- sporządzanie materiałów informacyjnych na temat wdrażania Strategii;
- sporządzanie informacji o nieprawidłowościach w realizacji Strategii;
- monitorowanie działań związanych z realizacją Strategii;

Instytucją wdrażającą Strategię Rozwoju Gminy Uścimów jest Gmina Uścimów, na której spoczywa obowiązek:

- opracowania i składania wniosków o dotacje;
- kontroli formalnej składanych wniosków i ich zgodności z obowiązującymi procedurami;
- zapewnienie informacji o finansowaniu projektów.

Ocena Strategii

Monitoring Strategii Rozwoju Gminy Uścimów polegał będzie na kontroli przebiegu realizacji projektów i zadań, prowadzących do osiągnięcia celów operacyjnych oraz celów strategicznych. Ocena stopnia realizacji Strategii służyła będzie przede wszystkim do oszacowania uzyskanych efektów z realizacji poszczególnych projektów. Oceniając projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej przyjmuje się następujące typy ocen:

- ex – ante – przed realizacją projektu;
- mid – term – w połowie realizacji projektu;
- ex – post – na zakończenie projektu;
- on – going – na bieżąco;

Inicjowanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym oraz organizacjami pozarządowymi

Czynnikiem decydującym o realizacji Strategii jest współpraca pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi. Drugim istotnym czynnikiem w rozwoju Gminy jest komunikacja władz samorządowych z mieszkańcami Gminy. Współpraca międzysektorowa miała miejsce na etapie opracowania Strategii, gdzie wszyscy wspólnie wyznaczali kierunek działania Gminy Uścimów. Współpraca ta będzie dalej prowadzona w odniesieniu do podejmowanych zadań inwestycyjnych i o charakterze nieinwestycyjnym.

Aktualizacja Strategii

Strategia Rozwoju Gminy Uścimów jest dokumentem otwartym i podlegała będzie aktualizacji w miarę potrzeb lokalnych. Podstawą do aktualizacji strategii będzie:

- analiza postępu w realizacji zadań podjętych w strategii;
- zmiany w lokalnej sytuacji społeczno – gospodarczej, np. nowe, pojawiające się problemy i uwarunkowania;
- zmiany w otoczeniu zewnętrznym, będące np. źródłem szans rozwojowych;

Wdrażanie strategii na poziomie operacyjnym

Za wdrażanie strategii na poziomie operacyjnym odpowiedzialny będzie Urząd Gminy w Uścimowie Starym, którego zadaniem będzie organizowanie i przeprowadzanie odpowiednich działań. Wśród działań najściślej związanych z realizacją projektów wynikających ze Strategii Rozwoju wskazać należy:

Sprawy techniczno – inwestycyjne, w tym między innymi:

- prowadzenie procedur przetargowych dotyczących zamówień publicznych;
- obsługa procesów inwestycyjnych Gminy;
- utrzymywanie bądź nadzór technicznych nad obiektami użyteczności publicznej, terenami zieleni, drogami publicznymi, itp.;
- zarządzanie mieniem komunalnym oraz racjonalne gospodarowanie zasobem nieruchomości gminnych, w tym pozyskiwanie gruntów pod inwestycje;
- zarządzanie zagospodarowaniem przestrzennym;
- zarządzanie ochroną środowiska.

Sprawy finansowo – księgowe, w tym między innymi:

- obsługa finansowa budżetu, w tym prowadzeniem rozliczeń inwestycji gminnych;
- podejmowanie działań w celu pozyskania środków spoza budżetu Gminy na realizację zadań własnych;

- współdziałanie w pracach komisji przetargowej.

Sprawy związane z promocją Gminy, kontaktami z mediami, turystyką, itd., w tym między innymi:

- promocja Gminy;
- współpraca zagraniczna;
- nadzorowanie i współuczestniczenie w działaniach z zakresu turystyki, kultury, rekreacji i kultury.

System wdrażania na poziomie Urzędu Gminy obejmować będzie następujące działania:

- przygotowanie dokumentacji zadań objętych Strategią, występowanie z wnioskami o dofinansowanie;
- przeprowadzenie procedur wyboru wykonawców zadań, kontraktowanie;
- monitorowanie przebiegu prac w ramach poszczególnych projektów;
- raportowanie kwartalne i roczne;
- przygotowanie propozycji dotyczących korekt w zakresie poszczególnych zadań;
- prowadzenie rozliczeń finansowych;
- prowadzenie działań promocyjnych i informacyjnych.

Za poszczególne zakresy zadań odpowiadają osoby – pracownicy Urzędu Gminy, zgodnie ze swoją właściwością i zakresem odpowiedzialności. Oprócz pracowników Urzędu Gminy we wdrażaniu Strategii uczestniczyć będą jednostki organizacyjne Gminy.

Wymienione jednostki, zgodnie ze swą właściwością współdziałać będą z pracownikami Urzędu Gminy na etapie realizacji projektów inwestycyjnych, a następnie odpowiedzialne będą za ich późniejsze funkcjonowanie. Uczestnictwo tych jednostek we wdrażaniu dotyczy takich dziedzin jak:

- gospodarka wodno – ściekowa;
- ochrona środowiska;
- turystyka i rekreacja;
- oświata i kultura;
- opieka społeczna;

Warunkiem niezbędnym dla wdrożenia Strategii jest również uwzględnianie wydatków z nią związanych w kolejnych budżetach na lata 2023 – 2030. Za ten element odpowiada Rada Gminy. Dlatego też Wójt przedkładając Radzie projekty budżetów winien przetransponować do nich założenia finansowe zawarte w Strategii Rozwoju przewidziane w nim na dany rok.

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację Strategii Rozwoju będzie pełnił Wójt Gminy Uścimów. Za zakres zadań Instytucji

Zarządzającej odpowiedzialne będzie stanowisko do spraw funduszy unijnych. Zakres zadań obejmuje między innymi:

- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach Strategii;
- zapewnienie zgodności realizacji Strategii z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu;
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji Strategii;
- dokonanie oceny ex-post po zakończeniu realizacji Strategii.

W celu sprawnego i efektywnego działania Strategii Rozwoju istnieje potrzeba ciągłego monitorowania rzeczowych projektów wchodzących w zakres Strategii oraz wydatków na ich realizację. Wójt gminy odpowiada za proces monitorowania i raportowania wraz z podlegającym mu aparatem wykonawczym w postaci Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych Gminy.

Raport monitoringowy przedstawiony winien być Radzie Gminy i powinien zawierać:

- przebieg procesu wdrażania poszczególnych projektów;
- realizację planu finansowego;
- sposoby promocji projektów;
- zidentyfikowane przewidywane zagrożenia realizacji planu;

Strategia Rozwoju zostanie poddana ocenie po zakończeniu okresu objętego procesem planowania. Oceny dokonają pracownicy Urzędu Gminy i jednostki organizacyjne Gminy. Raport z tej oceny zostaje przedstawiony Wójtowi Gminy, który następnie przedłoży ją Przewodniczącemu Rady Gminy.

Ocena ta powinna zawierać:

- daty rozpoczęcia i zakończenia projektów;
- sposoby zarządzania projektami po ich zakończeniu;
- potwierdzenie kosztów projektów;
- potwierdzenie realizacji założeń społeczno – ekonomicznych.

XII. SYSTEM PROMOCJI I INFORMACJI

Promocja i informacja jest jednym z podstawowych elementów zapewniających realizację celów w poszczególnych fazach wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Uścimów. Jest ona ściśle powiązana z celami strategicznymi oraz zakładanymi rezultatami.

Celem działań promocyjnych jest rozpowszechnienie założeń Strategii Rozwoju Gminy Uścimów wśród mieszkańców **poprzez zastosowanie różnorodnych środków komunikacji społecznej**.

Realizacja strategii zależy od skutecznie przeprowadzonej kampanii promocyjnej, która musi być dobrze zaplanowana i profesjonalnie zrealizowana z wykorzystaniem odpowiednich metod i instrumentów promocji.

Strategia realizacji działań promocyjnych wynika z założeń zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Uścimów jest ukierunkowana na realizację następujących celów:

- Promocja projektu, w ramach którego została opracowana Strategia,
- Promocja założeń strategicznych na poziomie Gminy Uścimów,
- Pozyskanie poparcia społeczności lokalnych do realizacji poszczególnych projektów,
- Rozpowszechnienie efektów Strategii.

Nadrzędnym celem działań promocyjnych jest wykreowanie celów Strategii na zewnątrz, a także zaprezentowanie konkretnych projektów w celu zachęcenia społeczności lokalnych do realizacji poszczególnych projektów.

ZAŁOŻENIA SYSTEMU PROMOCJI

Działania promocyjne realizowane w ramach Strategii będą prowadzone na dwóch płaszczyznach:

- budowanie kanałów komunikacyjnych w celu uzyskania akceptacji społecznej dla działań projektowych.
- prowadzenie akcji promocyjnych działań projektowych prowadzących do efektywnego pozyskania potencjalnych beneficjentów i zmotywowania ich do aktywnego udziału we wdrażaniu strategii.

ODBIORCY DZIAŁAŃ PROMOCYJNYCH

Odbiorcy bezpośredni (beneficjenci ostateczni):

⇒ mieszkańcy Gminy Uścimów

Odbiorcy pośredni:

- ⇒ władze lokalne, regionalne
- ⇒ instytucje współpracujące w ramach realizacji Strategii
- ⇒ media lokalne i regionalne.

ZASIĘG PROMOCJI

Promocja Strategii obejmie swoim zasięgiem Gmina Uścimów. Ponadto zakłada się rozpowszechnienie celów i efektów wdrażania strategii na poziomie ościennych gmin i całego Województwa lubelskiego.

GŁÓWNE DZIAŁANIA PROMOCYJNE

W ramach realizacji Strategii zostaną przeprowadzone następujące działania promocyjne:

DZIAŁANIE 1

- ⇒ **Nazwa działania:** przygotowanie i dystrybucja materiałów promocyjnych Strategii (ulotki promocyjne)
- ⇒ **Cel działania:** rozpowszechnienie informacji o Strategii wśród mieszkańców Gminy Uścimów
- ⇒ **Miejsce realizacji:** Gmina Uścimów
- ⇒ **Zasięg oddziaływania:** Województwo Lubelskie

DZIAŁANIE 2

- ⇒ **Nazwa działania:** prowadzenie akcji informacyjno-promocyjnej wśród mieszkańców (spotkania, seminaria tematyczne, panele robocze)
- ⇒ **Cel działania:** zaangażowanie mieszkańców w proces tworzenia projektów lokalnych zgodnych z założeniami Strategii
- ⇒ **Miejsce realizacji:** Gmina Uścimów
- ⇒ **Zasięg oddziaływania:** Gmina Uścimów

DZIAŁANIE 3

- ⇒ **Nazwa działania:** prowadzenie akcji rozpowszechniającej wdrożone projekty
- ⇒ **Cel działania:** określenie efektów projektów i rozpowszechnienie ich na poziomie lokalnym i regionalnym
- ⇒ **Miejsce realizacji:** Gmina Uścimów
- ⇒ **Zasięg oddziaływania:** Województwo Lubelskie

KAMPANIA PUBLIC RELATIONS

Kampania Public Relations Strategii będzie obejmowała następujące akcje promocyjne:

- Zamieszczenie Strategii na stronie internetowej Gminy Uścimów;
- Poinformowanie prasy lokalnej o opracowaniu i wdrażaniu Strategii;
- Wywieszenie informacji o przystąpieniu do wdrażania Strategii na tablicy ogłoszeń Gminy Uścimów;
- Informowanie mieszkańców o etapach wdrażania Strategii na posiedzeniach Rady Gminy Uścimów.

SPÓJNOŚĆ MATERIAŁÓW PROMOCYJNYCH

Akcja informacyjno-promocyjna będzie bazowała na wykorzystaniu i nawiązaniu do symboli, haseł, logo i znaków Gminy Uścimów.

NARZĘDZIA SYSTEMU PROMOCJI I INFORMACJI

Narzędzia służące dotarciu do poszczególnych grup docelowych:

- materiały reklamowe (broszury, plakaty, tabliczki ogłoszeniowe);
- jednolity system identyfikacji wzrokowej projektu, tzn. używanie odpowiednich oznaczeń i symboli projektu;
- informacje w mediach lokalnych i regionalnych (wysyłanie notatek prasowych, wywiady, nawiązanie i podtrzymywanie kontaktów z instytucjami współpracującymi);
- Internet (informacja o projekcie na stronie internetowej Gminy, banery na stronach instytucji rynku pracy);
- bezpośrednie spotkania z mieszkańcami;
- prezentacja multimedialna Strategii i poszczególnych projektów.

ZASADY PROWADZENIA KAMPANII PROMOCYJNEJ

Kampania promocyjna będzie miała charakter ciągły i jest ściśle powiązana z poszczególnymi fazami realizacji Strategii. Realizacja poszczególnych etapów kampanii promocyjnej będzie przebiegała zgodnie z jej założeniami. Zakłada się, że nasilona kampania informacyjno-promocyjna będzie prowadzona w pierwszym etapie wdrażania strategii. W kolejnej fazie stopniowo przejdzie w etap promocji osiągnięć i dobrych przykładów.

Efektami działań, które zostaną podjęte przez Gminę Uścimów w zakresie Public Relations Strategii będą:

- zapewnienie mieszkańcom wpływu na poprawę jakości życia i kierunek rozwoju obszaru objętego strategią;
- budowanie wzajemnego zaufania pomiędzy władzami samorządowymi a społeczeństwem;
- uzyskanie poparcia dla działań i inwestycji władz lokalnych podejmowanych dla dobra wspólnego;

- zwiększenie zaangażowania mieszkańców Gminy w realizację wspólnych przedsięwzięć;
- bieżące informowanie opinii publicznej o zakresie i wymiarze pomocy wspólnotowej dla poszczególnych projektów i rezultatach działań na poziomie lokalnym;
- zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w ramach funduszy strukturalnych dla wszystkich grup docelowych na terenie wdrażania Strategii.

XIII. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII

Realizacja przewidzianych w Strategii Rozwoju projektów inwestycyjnych oraz zadań o charakterze nieinwestycyjnym wymaga zazwyczaj wydatkowania znacznych środków finansowych. W obecnej sytuacji ekonomiczno-prawnej główne źródła finansowania rozwoju lokalnego stanowią:

- budżet jednostek samorządu terytorialnego: gmin, powiatów, województw;
- budżet państwa: dotacje celowe, środki z rezerw celowych poszczególnych ministerstw, środki w ramach ogłaszanych programów rządowych;
- środki funduszy celowych, np. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- środki z Funduszy Strukturalnych, Funduszu Spójności, oraz Inicjatyw Wspólnotowych Unii Europejskiej;
- fundusze prywatne oraz fundusze organizacji pozarządowych.

Nowa perspektywa budżetowa Unii Europejskiej na lata 2023-2027 tworzy ramy do pozyskania znacznych funduszy z uchwalonych programów krajowych oraz programu regionalnego.

Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 zakłada realizację krajowych oraz regionalnych programów. Nowe źródła finansowania rozwoju lokalnego to:

- program finansowany ze środków Funduszu Sprawiedliwej Transformacji;
- Krajowy Plan Odbudowy finansowany z Funduszu Odbudowy.

Aktualne programy i fundusze, z których będą mogły korzystać jednostki samorządu terytorialnego;

1. Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021 – 2027;
2. Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko;
3. Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy
4. Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
5. Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej;
6. Program pomoc żywnościowa (PO PŻ);
7. Finansowanie obszarów wiejskich na bazie Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2021 – 2027 (2030);
8. Programy Komisji Europejskiej, które wspierają różne obszary życia społeczno-gospodarczego, np.: Program ERASMUS;
9. Programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji

- Strategicznych oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, usług społecznych, rewitalizacji, sportu, kultury, edukacji i innych;
10. Programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Lubelskiego;

Ramy finansowe oraz plan finansowy kluczowych przedsięwzięć inwestycyjnych określa załącznik 15.2 do niniejszej strategii.

XIV. PARTYCYPACJA I KONSULTACJE SPOŁECZNE

Nieodłącznym elementem zastosowanej metodologii przy opracowaniu Strategii Rozwoju jest partycypacja społeczna na etapie jej budowania, a następnie na etapie wdrażania.

Proces uspołecznienia prac nad dokumentem miał formę konsultacji społecznych. Członkowie Zespołu ds. opracowania Strategii oraz inni zainteresowani przedstawiciele społeczności Gminy Uścimów mieli możliwość wypowiadania się na każdym z etapów tworzenia założeń strategicznych. Konsultacje społeczne dotyczyły etapu opracowania analizy SWOT, analizy problemów oraz analizy celów. Załącznikiem do niniejszej strategii jest lista uczestników warsztatów strategicznych.

W celu przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Strategii Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030 dokument został zamieszczony na stronie internetowej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Gminy w okresie r. Uwagi i opinie dotyczące dokumentu mogły być zgłaszane za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres e-mail: lub przestanie na adres Urzędu Gminy w Uścimowie.

Konsultacje dokumentu były zgodne z art. 19 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295) oraz art. 39-43 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 poz. 283 ze zm.).

Wersja robocza niniejszego Strategii została poddana konsultacjom społecznym w formie konsultacji internetowych.

Skuteczne wdrażanie dokumentu strategicznego zależy nie tylko od aktywnej pracy Urzędu Gminy i realizacji projektów infrastrukturalnych, ale wymaga włączenia się szerokich kręgów społecznych do tego procesu.

W szczególności ma to odniesienie do osiągnięcia celów „miękkich” programu, dotyczących np.: rozwoju kultury, edukacji, przedsiębiorczości, turystyki. Modelowym rozwiązaniem w tym zakresie jest podjęcie współpracy „Trzech Sektarów”, to jest samorządu, organizacji społecznych i pozarządowych oraz sektora prywatnego (przedsiębiorców, rolników).

Kopia listy uczestników konsultacji społecznych

LISTA OBECNOŚCI OSÓB
UCZESTNICZĄCYCH W SPOTKANIU KONSULTACYJNYM
W SPRAWIE SPORZĄDZENIA STRATEGII ROZWOJU DLA GMINY UŚCIMÓW
NA LATA 2023-2030

L.p.	Imię i nazwisko	Podpis
1.	Katarzyna Górska	Górska
2.	Ślesiewicz Iwona	Ślesiewicz
3.	Barbara Dąbka	Dąbka
4.	Krzysztof Kępczak	Kępczak
5.	Śliwinski Ewa	Śliwinski
6.	Bożena Zaleska	Zaleska
7.	Natalia Oleniuk	Oleniuk
8.	Ana Harnack	Harnack
9.	Marek Czubacki	M. Czubacki
10.	Siekierko Aleksandra	Siekierko Aleksandra
11.	Kamilię Petryszak	Petryszak
12.	Kamila Gumińska	Gumińska
13.	Monika Kuchta	Kuchta
14.	Włodek Konecki	Konecki
15.	Kamil Złotych	Kamil Złotych
16.	Paweł Bruchowski	Bruchowski
17.	Radosław Szumowski	Szumowski
18.	Emilia Murty	Murty

XV. ZAŁĄCZNIKI

15.1 Wyniki analizy problemów przeprowadzonej w drodze konsultacji społecznych

W oparciu o przeprowadzone w formie zdalnej konsultacje społeczne zebrano oraz przedstawiono poniżej spostrzeżenia przedstawicieli społeczności lokalnej Gminy Uścimów. Odnoszą się one do realnie istniejących sytuacji problemowych oraz słabości i ograniczeń na terenie Gminy Uścimów. Przedstawione problemy stały się po części podstawą do określenia celów i kierunków działań strategicznych.

ANALIZA PROBLEMÓW GMINY UŚCIMÓW PRZEPROWADZONA NA PODSTAWIE KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Sfera funkcjonalno-przestrzenna

- duże zaniedbanie na terenach cennych przyrodniczo i krajobrazowo (jeziora)
- nieaktualny plan zagospodarowania przestrzennego
- zanieczyszczenie jezior roślinnością wodną
- brak miejsc zagospodarowanych turystycznie (Krasne, Drozdówka, Maśluchy, Jedlanka, Głębokie)
- brak działek przeznaczonych na tereny inwestycyjne
- brak działań mających na celu utrzymywanie porządku w infrastrukturze wodnej (melioracja rowów, pielęgnacja jezior)
- słabe upowszechnienie ochrony środowiska poprzez szkolenia i edukację
- Brak zagospodarowania terenów na cele kulturowe w miejscowości Orzechów Kolonia (placu przeznaczonego do użytkowania tj placu zabaw, miejsca spotkań dla mieszkańców)
- Nierozwinięta infrastruktura wodociągowa na terenach oddalonych od głównych ciągów drogowych
- Brak organizacji zajęć dodatkowych dla mieszkańców
- Niezmodernizowany budynek Biblioteki Gminnej
- Brak obiektu kulturalnego w miejscowości Ochoża (remiza)
- brak mieszkań socjalnych

- brak przekształcenia gruntów na budowę domów mieszkalnych oraz brak pomocy w budowie dla osób niezamożnych
- brak lub bardzo małe możliwości firmowe umożliwiające rozwój budownictwa

Sfera środowiska i przyrody

- słaba jakość wody
- zanieczyszczone brzegi wokół jezior
- brak podpięcia osiedla Jedlanka Stara do gminnej sieci kanalizacyjnej
- brak gazociągu
- brak remontu stacji ujęć wody w Starym Uścimowie i Ochoży
- mała świadomość społeczna dotycząca czystego powietrza
- słabe ciśnienie w wodociągu w Nowej Jedlance zwłaszcza latem
- występujące dzikie wysypiska śmieci
- brak kanalizacji w miejscowości Orzechów Kolonia
- brak parków oraz skwerów służących spotkaniom
- złe utrzymywanie poboczy przez powiat przy drogach powiatowych
- słaba widoczność na skrzyżowaniach dróg gminnych i powiatowych przez bujnie rozrośnięte drzewa i krzewy
- brak zagospodarowania jezior na terenie gminy (oczyszczenie z trzciny i organizacja plaży)
- rzadka przycinka zakrzaczeń
- brak podcinania gałęzi z drzew, które ograniczają widoczność,
- brak ścieżek pieszo rowerowych wokół jezior

Sfera infrastruktury

- zły stan techniczny mostu Stary Uścimów – Maśluchy
- zły stan techniczny dróg powiatowych (Rudka - Ochoża, Orzechów Kolonia, Krasne, Jedlanka Nowa)
- mała ilość utworzonych ścieżek rowerowych i szlaków historycznych na terenie gminy
- mało widoczne skrzyżowanie w miejscowości Uścimów Nowy – Maśluchy
- Zakrzaczenie przy drogach
- Mała ilość chodników na terenie gminy
- Zły stan chodnika z Uścimowa Starego do Maśluch
- Złe utrzymanie ścieżki pieszo-rowerowej Głębokie -Uścimów
- Brak placu zabaw w Krasnem
- Zły stan techniczny drogi w Maśluchach,
- Mała ilość połączeń autobusowych

Sfera społeczna i demograficzna

- brak mieszkań socjalnych
- słabe przeciwdziałanie bezrobociu
- niewystarczająca pomoc osobom starszym
- niewystarczające środki finansowe na pomoc społeczną
- brak objęcia pomocą ludzi mieszkających samotnie i ludzi, którzy nie są zaradni życiowo
- mała liczba klubów seniora w innych miejscowościach gminy
- zbyt rzadkie wizyty lekarzy specjalistów w ośrodku zdrowia
- brak organizacji do pozostawienia dzieci pod opieką poprzez tworzenia żłobków
- brak możliwości zagospodarowania czasu wolnego poprzez wyjazdy na kolonie
- brak porad prawnych dla mieszkańców
- brak zajęć dla dzieci spędzających ferie lub wakacje w domu
- słabe działania edukacyjne w szkole (promujące zdrowe odżywianie)
- mała świadomość społeczna dotycząca zdrowego trybu życia
- brak sekcji sportowych dla różnych grup wiekowych
- brak promocji zdrowego stylu życia
- brak szkoleń uświadamiających jak wykorzystać swoje środowisko w którym żyjemy do zdrowego trybu życia,
- brak upowszechniania uprawy odpowiednich warzyw czy roślin zgodnych z naszym klimatem ale równocześnie dobrze wpływających na nasze zdrowie i życie (profilaktyka i promocja zdrowego życia)
- słabe rozpowszechnianie opasek życia dla osób samotnych
- brak stałych recept na telefon
- słaba edukacja społeczeństwa na temat kompetencji lekarza rodzinnego
- brak kursów dla ludzi bez żadnej edukacji, co jest przyczyną braku pracy
- brak kursów doszkalających, informujących rolników o dostępności środków na rozwój terenów wiejskich,
- brak promocji i edukacji o problemie czystości środowiska, ekologii i możliwości rozwoju gospodarstw,
- brak szkoleń dla mieszkańców – praca na komputerze, zakładanie konta na epuap (podstawowe informacje)
- brak stołówki w szkole
- brak szkoleń dla młodzieży w zakładaniu i prowadzeniu przedsiębiorczości

Sfera kultury, turystyki, sportu i rekreacji

- mała powierzchnia biblioteki i mały zbiór książek, czasopism oraz filmów dla mieszkańców gminy Uścimów
- mała dostępność prasy w bibliotece
- słabe wyposażenie świetlicy wiejskiej
- mała ilość punktów bibliotecznych na terenie gminy
- brak tablic informacyjno-edukacyjnych promujących miejsca atrakcyjne krajobrazowo i historycznie na terenie gminy
- brak map turystycznych
- zbyt mało wydarzeń kulturalnych
- brak siłowni na powietrzu na terenie gminy Uścimów
- brak boisk sportowych uwzględniających potrzeby różnych grup wiekowych (Nowa Jedlanka, Krasne, Maśluchy, Stary Uścimów)
- brak wyznaczonych szlaków turystycznych, historycznych, ścieżek rowerowych na terenie gminy
- brak ścieżek rowerowych na terenie gminy
- brak zagospodarowania jezior (Maśluchy, Krasne, Głębokie)
- brak boiska dla dzieci i młodzieży w Orzechów Kolonia
- zarośnięte brzegi jezior i zamulone jeziora
- brak krytej hali sportowej na terenie gminy

Sfera bezpieczeństwa

- brak współpracy z Policją, trudności w dodzwonieniu
- brak nocnych patroli policyjnych
- utrzymywanie OSP które nie wyjeżdżają do pożarów wezwań
- nie stosowanie się kierowców do przepisów drogowych (zbyt duża prędkość)
- Brak nadzoru nad niebezpiecznymi rasami psów
- brak punktu p.poż w miejscach o dużym zagrożeniu pożarowym (Ochoża)
- Brak posterunku Policji
- Minimalna lub wręcz zerowa reakcja policji w zgłaszanych problemach

Sfera gospodarcza

- niewystarczające wsparcie rolnictwa
- brak punktów gastronomicznych w miejscach typowo turystycznych (Nowa Jedlanka, Krasne, Stary Uścimów)
- zły stan drogi oraz brak plaży przy jeziorach

- Brak miejsc do skorzystania z wypoczynku tj. dobrze wyposażonych obiektów wypoczynkowych promujących gminę i jego mieszkańców
- Słaba promocja produktów lokalnych
- Mała ilość terenów inwestycyjnych i brak inwestorów

Kapitał społeczny i zarządzanie lokalne

- bardzo zła współpraca z jednostkami OSP
- mała aktywność mieszkańców, dzieci i młodzieży w dziedzinie sportowej (niechęć do uczestnictwa w zajęciach sportowych, klubach)
- mała współpraca samorządu z małymi lokalnymi organizacjami na wsiach
- brak aktywności społecznej we wsi Krasne
- brak zagospodarowania jezior w związku ze słabym wizerunkiem
- brak narzędzi rekreacyjnych gminy z powodu braku finansów
- brak infrastruktury turystycznej, ścieżki i szlaki turystyczne
- zaniedbania odnośnie miejsc historycznych na terenie gminy
- brak promocji i reklamy gminy
- brak branży gastronomicznej w miejscowościach Stary Uścimów, Krasne
- słaba promocja produktów regionalnych
- brak połączeń turystycznych ścieżek łączących miejscowości w naszej gminie
- słaba współpraca z powiatem w sprawie dróg
- problem z powiązaniem współpracy z polskim związkiem wędkarskim, problemy z zostawianymi śmieciami przy stanowiskach wędkarskich
- zbyt małe zaangażowanie władz powiatu w sprawy gminy Uścimów
- słaba współpraca z Gminą Ostrów Lubelski i Sosnowica przy budowie szlaków pieszo-rowerowych i rozbudowie niektórych lokalnych dróg powiatowych i gminnych

15.2 Plan finansowy przedsięwzięć inwestycyjnych

Lp.	Nazwa programu/ zadania	Cel programu/ zadania	Instytucja/ jednostka organizacyjna odpowiedzialna za wdrażanie	Lokalizacja/ miejscowość	Okres realizacji	Nakłady całkowite w zł						Źródła finansowania
						OGÓŁEM	2023	2024	2025	2026	Lata następne	
-												
1.	Odbudowa, przebudowa i rozbudowa Biblioteki Publicznej w Starym Uścimowie	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	Stary Uścimów	2023- 2030	10 085 608	85 608	0	5 000 000	5 000 000	0	budżet własny/ środki zewnętrzne
2.	Przebudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w miejscowości Stary Uścimów	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	Stary Uścimów	2023	3 464 660	1 464 660	0	1 000 000	1 000 000	0	budżet własny/ środki zewnętrzne

Strategia Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030

3.	Modernizacja oświetlenia ulicznego w gminie Uścimów	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023	1 250 000	1 250 000	0	0	0	0	budżet własny/ środki zewnętrzne
4.	Przebudowa budynku użyteczności publicznej wraz ze zmianą sposobu użytkowania na Centrum Kultury w Krasnem wraz z zagospodarowaniem terenu	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	Krasne	2023	3 800 000	3 200 000	400 000	200 000	0	0	budżet własny/ środki zewnętrzne
5.	Modernizacja i budowa sieci wodociągowej	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	2 500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000	budżet własny/ środki zewnętrzne
6.	Modernizacja i budowa dróg gminnych	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	22 000 000	7 000 000	12 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	budżet własny/ środki zewnętrzne

Strategia Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030

7.	Modernizacja i budowa ścieżek rowerowych i chodników na terenie gminy Uścimów	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów/Zarząd Dróg Powiatowych	teren gminy Uścimów	2023-2030	8 000 000	0	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	budżet własny/ środki zewnętrzne
8.	Modernizacja i budowa ujęć wody	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	Stary Uścimów, Drozdówka, Ochoża	2023-2030	6 200 000	200 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	1 500 000	budżet własny/ środki zewnętrzne
9.	Modernizacja i budowa oczyszczalni ścieków	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	Stary Uścimów	2023-2030	1 000 000	0	0	0	0	1 000 000	budżet własny/ środki zewnętrzne
10.	Modernizacja i budowa sieci kanalizacji sanitarnej	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	5 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	budżet własny/ środki zewnętrzne

Strategia Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030

11.	Modernizacja i budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	650 000	0	0	250 000	200 000	200 000	budżet własny/ środki zewnętrzne
12.	Budowa ścieżek edukacyjnych na terenie gminy Uścimów	Zwiększenie atrakcyjności gminy Uścimów	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	300 000	0	0	100 000	100 000	100 000	budżet własny/ środki zewnętrzne
13	Rozwój OZE na terenie gminy Uścimów _panele fotowoltaiczne, panele solarne, pompy ciepła, piece na biomase)	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	900 000	0	0	300 000	300 000	300 000	budżet własny/ środki zewnętrzne
14.	Utworzenie kompleksu boisk sportowych na terenie gminy Uścimów	Zwiększenie atrakcyjności gminy Uścimów	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	1 000 000	0	0	0	500 000	500 000	budżet własny/ środki zewnętrzne

Strategia Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030

15.	Utworzenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych wraz z małą architekturą	Zwiększenie atrakcyjności gminy Uścimów	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	600 000	0	0	200 000	200 000	200 000	budżet własny/ środki zewnętrzne
16.	Podejmowanie działań w zakresie promocji gminy z wykorzystaniem potencjału turystycznego i produktów lokalnych	Zwiększenie atrakcyjności gminy Uścimów	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	400 000	0	0	100 000	200 000	100 000	budżet własny/ środki zewnętrzne
17.	Budowa podjazdu dla niepełnosprawnych przy Ośrodku Zdrowia w Starym Uścimowie	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	Stary Uścimów	2023-2030	600 000	0	200 000	200 000	200 000	0	budżet własny/ środki zewnętrzne
18.	Modernizacja gminnych cmentarzy wojennych	Podniesienie wartości kulturalnych w gminie Uścimów	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	300 000	0	100 000	100 000	100 000	0	budżet własny/ środki zewnętrzne
19.	Budowa drogi powiatowej nr 1567L i do miejscowości Ochoża	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów/Zarząd Dróg Powiatowych	teren gminy Uścimów	2023-2030	3 100 000	100 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	0	budżet własny/ środki zewnętrzne

Strategia Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030

20.	Modernizacja drogi powiatowej Nr 1570L relacji Ostrów Lubelski- Głębokie-Drozdówka- Stara Jedlanka na odcinku Głębokie - Drozdówka i przez Drozdówkę	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów/Zarząd Dróg Powiatowych	teren gminy Uścimów	2023-2030	2 000 000	0	0	1 000 000	1 000 000	0	budżet własny/środki zewnętrzne
21.	Zagospodarowanie terenu przy jeziorach na terenie gminy Uścimów	Zwiększenie atrakcyjności gminy Uścimów	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	4 000 000	0	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	budżet własny/środki zewnętrzne
22.	Zagospodarowanie terenu przy budynkach OSP na terenie gminy Uścimów	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	600 000	0	0	200 000	200 000	200 000	budżet własny/środki zewnętrzne
23.	Unowocześnienie zasobów sprzętowych w gospodarce komunalnej	Zwiększenie efektywności usług komunalnych	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	12 000 000	0	3 000 000	3 000 000	3 000 000	3 000 000	budżet własny/środki zewnętrzne

Strategia Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030

24.	Budowa oświetlenia na terenie gminy Uścimów	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	400 000	0	100 000	100 000	100 000	100 000	budżet własny/ środki zewnętrzne
25.	Zagospodarowanie terenów gminy Uścimów na cele rekreacyjne	Zwiększenie atrakcyjności gminy Uścimów	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	1 700 000	0	300 000	600 000	200 000	600 000	budżet własny/ środki zewnętrzne
26	Remont i doposażenie remizy w Krasnem	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	Krasne	2023-2030	5 000 000	0	2 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	budżet własny/ środki zewnętrzne
27.	Utworzenie gminnego targowiska	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	500 000	0	100 000	200 000	200 000	0	budżet własny/ środki zewnętrzne

Strategia Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030

28.	Przebudowa lub rozbudowa budynku gminnego w Drozdówce	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	Drozdówka	2023-2030	2 500 000	0	1 000 000	500 000	500 000	500 000	budżet własny/ środki zewnętrzne
29.	Budowa Ośrodka Kulturalno-Sportowego w gminie Uścimów	Podniesienie jakości życia mieszkańców	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	30 100 000	100 000	0	10 000 000	10 000 000	10 000 000	budżet własny/ środki zewnętrzne
30.	Przebudowa drogi powiatowej w miejscowości Orzechów Kolonia	Poprawa infrastruktury drogowej na terenie gminy Uścimów	Urząd Gminy Uścimów/Zarząd Dróg Powiatowych	Orzechów Kolonia	2023-2030	6 000 000	0	0	2 000 000	2 000 000	2 000 000	budżet własny/ środki zewnętrzne
31.	Zakup nieruchomości przez Gminę Uścimów na cele rekreacyjne	rozwój turystyki	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	20 000 000	0	5 000 000	5 000 000	5 000 000	5 000 000	budżet własny

Strategia Rozwoju Gminy Uścimów na lata 2023-2030

32.	Zakup sprzętu dla OSP	poprawa bezpieczeństwa na terenie gminy Uścimów	Urząd Gminy Uścimów	teren gminy Uścimów	2023-2030	215 000	25 000	40 000	50 000	50 000	50 000	budżet własny/środki zewnętrzne
Łączne nakłady finansowe na realizację Strategii						156 165 268	14925 268	31 240 000	39 100 000	39 050 000	31850000	

15.3. Zestawienie wykorzystanych źródeł, dokumentów i opracowań

Wykorzystane źródła:

- Program usuwania wyrobów zawierających azbest Gminy Uścimów
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Uścimów
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Uścimów
- Gminny program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Uścimów na lata 2007 -2010
- Program Odnowy Miejscowości STARY UŚCIMÓW
- Program Współpracy Gminy Uścimów z Organizacjami Pozarządowymi na 2008 r.
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Uścimów na lata 2008-2015
- Strategia Rozwoju Gminy Uścimów 2007 -2013
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Uścimów
- Strategia Rozwoju Gminy Uścimów 2012-2020
- GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl>
- <http://lublin.stat.gov.pl/dane-o-wojewodztwie/powiaty/>
- <https://powiatlubartowski.pl/>
- <https://strategia.lubelskie.pl/>
- <http://wuplublin.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy>
- <http://www.polskawliczbach.pl>
- <https://uguscimow.bip.lubelskie.pl>
- <https://uscimow.org.pl/>
- Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, Gmina Uścimów, 2011.